

ÅRSREDOVISNING 2011

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Årets bild är Svart trumpetsvamp som är Södermanlands landskapssvamp.

2011 års svampskörd var ovanligt riklig. Svamp finns överallt i landskapet och har kopplingar till många verksamheter inom Länsstyrelsen, naturvård och skog, friluftsliv genom svamplockning och förädling av svamp som en affärsverksamhet.

Svart trumpetsvamp är en utmärkt matsvamp som växer i små grupper på marken i lövskog, gärna i anslutning till ek, hassel eller asp, men också i mossig barrskog. Den är tämligen allmän i södra och mellersta Sverige. Svampen känns igen på den trumpetformade fruktkroppen. Hattens insida är nästan svart medan utsidan är grå eller blågrå.

Foto Anna-Karin Löfgren

Dnr 100-857-2012

Innehåll

Landshövdingen har ordet	2
Organisation	11
Länsstyrelseinstruktion 2 §	12
Länsstyrelseinstruktion 3 §	14
<i>Trafikföreskrifter</i>	14
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	15
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	20
<i>Fiske</i>	29
<i>Vilt- och rovdjursförvaltning</i>	31
<i>Regional tillväxt</i>	32
<i>Infrastrukturplanering</i>	39
<i>Energi och klimat</i>	41
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	46
<i>Naturvård, miljö- och hälsoskydd</i>	50
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	68
<i>Kulturmiljö</i>	70
<i>Folkhälsa</i>	73
<i>Jämställdhet</i>	76
<i>Integration</i>	79
<i>Organisationsstyrning</i>	88
Länsstyrelseinstruktion 4-6 §	89
Personaluppgifter	91
Året i siffror	96
Sammanställning över väsentliga uppgifter	114
Finansiell redovisning	115
<i>Resultaträkning</i>	115
<i>Balansräkning</i>	116
<i>Redovisning mot anslag</i>	118
<i>Redovisning mot inkomstitel</i>	121
<i>Tilläggsupplysningar och noter</i>	122
Landshövdingens intygande	141

Landshövdingen har ordet

Läget i länet

Under de senaste tio åren har länets befolkning ökat med 6 procent eller med drygt 15 400 invånare. Befolkningstillväxten är fördelad på sju av de nio kommunerna och starkast befolkningsökning noteras för Eskilstuna och Strängnäs. Detta har skett under inflytande från den expansiva Stockholmsregionen dit länet i allt fler avseenden kan räknas. Viktiga inslag i befolkningsutvecklingen är ett högt födelsetal och en hög andel nyanlända invandrare, bland de högsta i landet samtidigt som utflyttningen av främst yngre personer är relativt hög.

Befolkningsutvecklingen bromsas av att bostadsbyggandet kraftigt reducerats under de senaste åren. Några av orsakerna till detta är att konjunkturläget innebär en minskad riskbenägenhet hos de stockholmsbaserade byggföretagen och en osäkerhet om storleken på marknadspotentialen i länets relativt små kommuners befolkningstillväxt samt en återhållsam nyproduktion från de allmännyttiga bostadsföretagen.

En försiktig positiv tendens har under 2011 kunnat urskiljas när det gäller planeringen av nya hyresbostäder, då flera aktörer har kommit igång med nyproduktion av hyresbostäder. Dock kommer volymen av nya bostäder inte att öka under 2011/ 2012 på grund av en ökad osäkerhet av den ekonomiska utvecklingen.

Länet drabbades av en mycket negativ sysselsättningsutveckling under finanskrisen 2008/2010, då andelen sysselsatta minskade betydligt mer än i riket. Under slutet av 2010 och större delen av 2011 bröts denna trend och sysselsättningen började öka. Trots det har flera av länets kommuner fortfarande några av landets lägsta förvärvsfrekvenser. Eskilstuna, Katrineholm och Flen kommuner finns bland de kommuner som har lägst andel sysselsatta och högst andel arbetslösa.

I slutet på 2011 skedde åter en nedgång i konjunkturen och arbetslösheten ökar. I november 2011 hade länet landets näst högsta öppna arbetslöshet och bedömningarna för 2012 och 2013 är negativa.

Södermanland är ett tätortsnära glesbygdslän med hög sysselsättning inom de agrara näringarna. Indirekt sysselsätter de agrara näringarna drygt 11 procent, trots att jord- och skogsbruket står för mindre än två procent av sysselsättningen. Det finns 23 000 småföretagare i Södermanland, varav knappt hälften på landsbygden. Trettio procent av länsinvånarna är bosatta på landsbygden inklusive de mindre tätorterna.

Skillnader i länet bedöms förstärkas med en alltmer välmående befolkning i den östra delen av länet med hög sysselsättning och låga kostnader för utanförskap i förhållande till kommunerna längre bort från Stockholm. Detta kan komma att innebära stora påfrestningar på den kommunala ekonomin i dessa kommuner och det bör också noteras att antalet nyanlända är betydande i dessa kommuner.

Södermanlands beroende av den växande Stockholmsregionen fortsätter att öka eftersom allt fler pendlar till mer välbetalda arbeten i Stockholm. Skillnaden i den genomsnittliga lönenivån mellan Södermanlands och Stockholms län har under 2000-talet ökat med fem procentenheter. Ett skäl till detta är den stora skillnaden i kompetensnivå på arbetsmarknaden, där Södermanland har en av landets relativt sett lägsta nivåer. Den låga värdetillväxten inom länet kan i framtiden bli

bekymmersam eftersom tjänstesektorns betydelse för tillväxten ökar. Som något av ett positivt undantag framstår turistverksamheten som ökat mer än landet i övrigt. Andra positiva inslag är resandeutvecklingen på Skavsta flygplats med 2,6 miljoner passagerare, samt en betydande ökning av antalet tågförbindelser mellan Nyköping-Stockholm.

Året i korthet

Länsstyrelsen övergripande prioritering har sedan några år inneburit höga ambitioner när det gäller tre likvärdiga områden.

1. Myndighetsutövningen
2. Fördelning av de medel som länsstyrelsen förfogar över; omkring 650 mnkr per år
3. Ta fram och analysera kunskapsunderlag inom Länsstyrelsens ansvarsområden som stöd till egna eller andras verksamhetsområden.

Ambitionsnivåerna i de många uppdragen från regeringen fastställs med utgångspunkt i denna prioritering.

Som framgår av den särskilda redovisningen (länsstyrelseinstruktionen 2§) har vi i huvudsak kunnat följa vår prioritering.

Ambitionen inför 2011 var att den utnyttjade anslagskrediten på 1 592 tkr skulle balanseras. Denna ambition har kunnat fullföljas och inför 2012 har Länsstyrelsen ett anslagssparande på 55 tkr eller ett resultat på + 1 647 tkr.

Planeringen syftar till att ha en god beredskap inför de ekonomiska konsekvenserna av förändringarna när det gäller koncentrationsärendena och MPD, Miljöprövningsdelegationen, för att dessutom under perioden 2012-2014 ha utrymme för utvecklingsinsatser. Detta förutsätter en fortsatt minskning av lönekostnaderna vilket i sin tur innebär fortsatta höga krav på cheferna och övriga medarbetare när det gäller prioriteringar. De under lång tid uppskjutna besluten när det gäller koncentrationsärendena och MPD har inneburit påfrestningar på den berörda personalen och svåra planeringsproblem för Länsstyrelsen.

Länsstyrelserna utgör, när det gäller IT, ekonomiadministration, löneadministration, gemensam information med mera i praktiken en koncern. Den utvecklingen kommer att fortsätta och utvecklas så att vi kan dra nytta av de rationaliseringsvinster som är syftet med förändringen. Gemensamma utvecklingsinsatser kräver regelmässigt stora arbetsinsatser under kort tid vilket kan påverka den löpande verksamheten. En sådan insats var övergången till ärendehanteringssystemet Platina under året.

Länsstyrelsen har under flera år försökt utveckla samverkan med övriga län i Stockholm-Mälarenregionen. Ett antal projekt pågår (Landsbygdsfrågor, stöd när det gäller upphandling och personalfrågor från Länsstyrelsen i Stockholms län, stöd inom bostadssektorn till Länsstyrelsen i Gotlands län, samverkan kopplad till Mälaren med mera) men en mer systematisk samverkan har uteblivit. Förändringarna kopplade till MPD, koncentrationsärendena samt utökad klarhet i regionfrågan kommer sannolikt att förbättra förutsättningarna för denna samverkan.

Länsstyrelsen har för egen del förberett organisationen och personalen på de sannolika kommande förändringarna genom rådslag kopplat till en målbild "Länsstyrelsen i Stockholm-Mälarenregionen år 2015". Detta utvecklingsarbete kommer att fortsätta.

Prioriteringen av myndighetsutövningen har trots omställningsarbetet kunnat fullföljas under året. För andra gången har vi satt upp mål för handläggningstiderna inom ett antal för länsstyrelserna utvalda ärendegrupper. Med något undantag har målen kunnat uppnås även om det fortfarande finns oklarheter när det gäller mätmetoderna. Även i övrigt har ärendebalanser och handläggningstider kunnat bibehållas på gällande nivå eller minskat. Detta är ett bra betyg åt våra jurister, experter och handläggare. Denna positiva trend har under året varit särskilt tydlig när det

gäller plan- och byggbesvär, antikvariska ärenden, delar av Landsbygdsprogrammet, Leader samt Miljöprövningsdelegationens tillståndsärenden.

Vi har i huvudsak kunnat genomföra planerad tillsyn till exempel när det gäller alkohol/tobak, överförmyndarna, delar av miljöområdet samt plan- och byggtillsynen. I övrigt har vi i huvudsak klarat vår händelsestyrda tillsyn.

De planerade tillsynsinsatserna inom djurskyddsområdet har fortsatt kunnat öka genom det nya system som har utarbetats inom funktionen. De planerade kontrollerna som utförts under året har utgjorts av fullständiga kontroller med hög kvalitet. Andelen planerade kontroller i jämförelse med så kallade anmälningssärenden har ökat och utgör nu 55 procent av samtliga kontroller. Det innebär att verksamheten numera bedöms ligga på en högre nivå än när kommunerna hade ansvaret. Det nya ansvaret för kontroll av djurhälsopersonal, läkemedel på gård, seminverksamheten, husdjursprogrammet och transporter av animaliska biprodukter har inte prioriteras eftersom dessa verksamheter har bedömts innebära mindre risk.

Inom natur- och miljöområdet har Länsstyrelsen särskilt prioriterat att effektivisera prövning och tillsyn genom planering och styrning av ärendeprocesser. Detta har medfört att arbetet med prövning och tillsyn trots begränsade resurser har kunnat utföras med hög kvalitet.

Länsstyrelsen har i sitt arbete med skydd av natur prioriterat att fatta beslut om nya naturreservat och under 2011 bildades fyra nya naturreservat, alla i skogsmark. Arbetet har försenats på grund av utökade krav på samråd med Naturvårdsverket. Förhandlingar om ersättning är dock klar för 15 områden samt för tre utökningar av befintliga naturreservat.

Ett viktigt mål har varit att effektivisera och sänka kostnaderna för skötsel av skyddade områden. Detta har resulterat i en bättre balans mellan tillgängliga resurser och kostnaderna för skötselåtgärderna. Under året har ”Värna - Vårda - Visa”, ett regionalt handlingsprogram för arbetet med skyddad natur tagits fram. Inom det löpande skötselarbetet har basnivån i skyddade områden prioriterats vilket lett till att fler reservat är skyltade och gränsmarkerade. Det underlag som tagits fram i anslutning till det så kallade Sveaskogspaketet kommer att bli av stor betydelse för att kunna erbjuda bytesmark.

Projektet Miljösamverkan Södermanland ska bidra till en effektivisering av miljöskyddstillsynen i länet genom samutnyttjande av medverkande aktörers kompetens och resurser till att utifrån rådande lagrum säkra likvärdiga bedömningsgrunder. Verksamheten har utvecklats positivt under året.

Vårt ansvar inom välfärdsområdet har under året koncentrerats till två områden - utbildning av kommunerna i den nya alkohollagen och den ändrade tobakslagen samt att Länsstyrelsen varit ansvarig för det nationella tillsynsprojektet. Tillsynen av kommunerna har av dessa anledningar legat på en låg nivå, två av nio kommuner, men samtliga kommuner kommer att omfattas under hela perioden 2011-2012. Statsbidragshanteringen och ANDT-verksamheten, Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak, har legat på en oförändrad nivå.

Utbetalningen av jordbruksstöden bedömdes som en av de större riskerna inom den totala verksamheten mot bakgrund av den tekniskt komplicerade processen och den stora ekonomiska betydelsen för brukarna. Desto mer glädjande är att Länsstyrelsens utbetalning av gårdsstöden låg över den nationella målsättningen (ett av nio län) och att även utbetalningen av miljöstöden låg över den nationella målsättningen. Den låga andelen överklaganden är också bevis på ett bra arbete.

Länsstyrelsen har uppnått den nationella målsättningen att hantera de återkrav som avser 2005-2007. Satsningen på internetansökningar har visat sig lyckosam med en anslutning på 77 procent. Under 2012 är ambitionen 100 procent internetansökningar.

Anslutningen till miljöstödet på gårdsnivå, Greppa Näringen, har ökat med 55 procent, huvudsakligen via de nybildade vattengrupperna. Nya satsningar sker inom området ekologisk odling och projektet Matlandet där effekterna kommer att visa sig de närmaste åren. Länsstyrelsens insatser för att minska handläggningstiderna inom Landsbygdsprogrammet har gett goda effekter inklusive beslut och utbetalningarna inom Leader. Länsstyrelsen har funnit anledning att intensifiera dialogen med två av länets tre Leaderkontor där det bedömts finnas bristfälliga administrativa rutiner.

Länsstyrelsens insatser inom fiskeområdet innebär bland annat en fortsatt satsning på att bilda fiskevårdsområden för att utnyttja den potential som finns inom länet.

Länsstyrelsens särskilda satsningar på bredband inom landsbygdsområdet har resulterat i ett ökat intresse att genomföra projekt och att länet har fått tillgång till betydande investeringsbelopp. Länet ligger på femte plats i landet när det gäller tilldelningen av de nationella medlen och på andra plats när det gäller medfinansieringen från Post- och telestyrelsen, PTS. Samarbetet med Länsstyrelsen i Östergötlands län har här visat sig mycket fruktbart.

Länsstyrelsens insatser inom det regionala tillväxtområdet har koncentrerats till programmet Kvinnors Företagande, bredbandsutbyggnaden, integrationsområdet, bostadsmarknadsanalysen samt analyser kopplade till arbetsmarknads- och utbildningsområdet samt Länsstyrelsens landskapsstrategi. Hit hör även insatser inom ägarkapitalområdet (Almi Invest och den nya Sörmlandsfonden). Insatserna sker i samverkan med Regionförbundet enligt en tydlig rollfördelning symboliserad av det gemensamt bildade Tillväxtrådet för länet (Länsledningen, Regionförbundet och företrädare för näringslivet)

Vårt arbete med Landskapsstrategin har gått vidare med en särskild remissomgång till kommunerna och där strategin överlämnas till Regionförbundet Sörmland som ett underlag till revideringen av Sörmlandsstrategin

Arbete med jämställdhetsfrågorna har fortsatt varit koncentrerat till projektet Kvinnors Företagande där inriktningen varit att stödja ett fåtal större ambitioner med tydligt fokus på tillväxt. Sammantaget bedöms detta projekt ha inneburit goda effekter för att öka andelen kvinnliga företagare där länet ligger på en högre relativ nivå jämfört med de omgivande länen. I övrigt har insatserna gällt utbildning samt en särskild dialog med länets jämställdhetskommitté om inriktningen av verksamheten när Länsstyrelsen höjer ambitionsnivån inför 2012 (en ny tjänst).

Inom den översiktliga fysiska planeringen sker betydande förändringar av betydelse för samspelet mellan Länsstyrelsen och kommunerna: Vindkraft, strandskydd, den nya vattenförvaltningen, energi- och klimatstrategi, klimatanpassning samt inte minst den nya Plan- och bygglagen. Mot den bakgrunden har Länsstyrelsen utöver ärendehantering prioriterat utbildningen av kommunernas politiker och tjänstemän samt planeringsunderlagen kopplat till det utvidgade strandskyddet inför 2014 samt klimatanpassningen.

Kommunernas nya ansvar för besluten när det gäller strandskyddsdispenser har inneburit att 116 beslut har granskats. Endast elva av kommunernas ärenden har ifrågasatts av Länsstyrelsen vilket är ett gott betyg för dialogen. När det gäller de nya s.k. LIS-områdena (landsbygdsområdena

inom strandskyddat område) har dialogen med ett par av kommunerna indikerat en skillnad mellan kommunernas förväntningar och den nya lagens faktiska innehåll.

Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys har rönt stor uppskattning inte minst bland kommunerna. Analysen är tillsammans med miljömålen, miljöövervakningen, energi- och klimatstrategin, vattenförvaltningen, skogsstrategin den sammanfattande redogörelsen och Landskapsstrategin Länsstyrelsens starkaste analytiska instrument. Dessa instrument har stor betydelse för Länsstyrelsens roll inom den nya Plan- och bygglagen. Bostadsmarknadsanalysen tar även upp de nyanlända flyktingarnas bostadssituation, ett anslag som kommer att utvecklas ytterligare.

Arbetet med de regionala miljömålen fortsätter och vi noterar att dessa i allt större omfattning får genomslag när det gäller berörda verksamheter (Landsbygdsprogram, fiske, miljöskyddet inklusive vattenförvaltningen samt den fysiska planeringen). Under året har Länsstyrelsen reviderat Energi- och klimatstrategin och arbetet fortsätter med att utveckla och förankra det handlingsprogram som är kopplat till strategin.

Den mycket omfattande arkeologiska undersökningen, total kostnad 30 mnkr, i kvarteret Åkroken i Nyköping 2010-2011 har inneburit en betydande ökning av kunskapen om Nyköpings äldsta historia. Inom kulturmiljöområdet har Länsstyrelsen ett särskilt samordningsansvar för alla länsstyrelser, inklusive samverkan med RAÄ och Kulturrådet. (kulturplanerna)

Inom integrationsområdet fortsätter vi en positiv samverkan med kommunerna, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i kraft av vårt vidgade uppdrag. Det noteras särskilt att vårt mycket höga flyktingmottagande inte följer den minskade riktrenden vilket gör att länet ligger bland de allra högsta i landet. Särskilda dialoger förs med ett par av kommunerna inför den betydande ökning av anhöriginvandring av främst somalier som förväntas öka 2012 och 2013.

Särskilda överläggningar har ägt rum för att om möjligt öka kommunernas ambitioner att på ett bra sätt ta emot ensamkommande flyktingbarn. Detta har i ett par fall lett fram till nya eller bekräftade kommunala beslut om mottagande.

Den totala sjukfrånvaron har ökat något i förhållande till 2010, från 3,1 procent till 3,6 procent. De korta sjukskrivningarna ligger på en fortsatt låg nivå, 1,9 procent. En mindre ökning för män har noterats. Personalomsättningen har minskat från 4,7 procent till 2,0 procent.

Medarbetarundersökningen från 2010 utgör fortfarande grunden för arbetsmiljöinsatser inom respektive enhet och resultatet kommer att kunna utläsas av en ny undersökning under första halvåret 2012.

Regeringskansliet har med början med årsredovisningarna för 2010 genomfört en samlad återföring av länsstyrelsernas redovisningar och resultat med bedömningarna arbete återstår, bristande information, godkänd eller väl godkänd. I syfte att utveckla dialogen har Länsstyrelsen gjort motsvarande bedömning av ett antal områden enligt bilagor. Principen är att samtliga områden skall vara godkända och särskilt prioriterade områden väl godkända och då med motivering. Den samlade bedömningen av de 21 områdena innebär 9 väl godkända och 12 godkända. Bedömningen överensstämmer i huvudsak med Länsstyrelsens prioritering.

Inom tre områden som inte igår i Regeringskansliets bedömning: Den samlade myndighetsutövningen, internt stöd/service samt personalanalysen är Länsledningens bedömningen Väl Godkänd. Motiveringen för dessa tre områden är att prioriteringen av myndighetsutövningen har slagit igenom i samtliga verksamheter, det interna stödet/service har

kunnat rationalisera och effektivisera sin verksamhet med fortsatt höga betyg från övrig verksamhet samt att personalanalysen är ett fortsatt gott stöd för det personalstrategiska arbetet.

Den sammanfattande bedömningen av Länsstyrelsens resultat under 2011 är att det är godtagbart och i förhållande till de tilldelade resurserna ett gott resultat. Den positiva bedömningen beror på personalen som, i en många gånger pressad arbetsituation, gör mycket goda och lojala insatser till stor nytta för invånarna i vårt län.

Bo Könberg

Länsstyrelsens egen bedömning av redovisningen

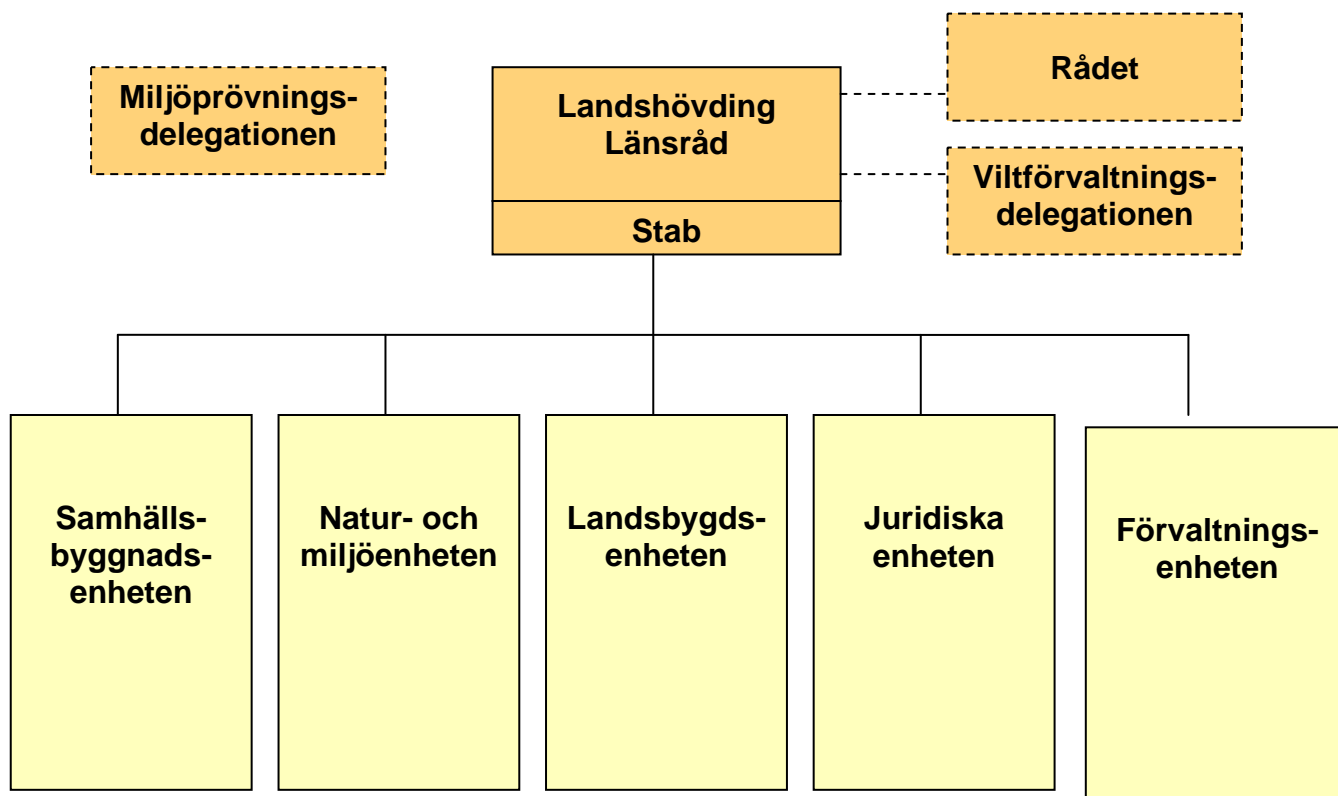
Länsledningen har gjort en bedömning av verksamheternas arbete.

Verksamhetsområde	Betyg	Motivering
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Godkänd	
Lantbruk och landsbygd	Väl godkänd	
Lantbruk	Väl godkänd	Utbetalningsläget och återkraven Prioriteringarna och myndighets- utövningen.
Landsbygd	Väl godkänd	
Fiske	Godkänd	
Vilt och rovdjursförvaltning	Godkänd	
Regional tillväxt	Godkänd	
Allmänt	Godkänd	
Samverkan med Regionförbundet	Väl godkänd	Tydlig rollfördelning och tät samverkan
Infrastrukturplanering	Väl godkänd	Topplaceringar när det gäller att skapa resurser till bredbandsinsatser.
Energi och klimat	Godkänd	
Hållbar samhällsplanering och boende	Väl godkänd	Bra prioriteringar, väl utförd myndighetsutövning, nationellt intressant Landskapsstrategi och stark bostadsanalys
Naturvård, miljö- och hälsoskydd	Godkänd	
Naturvård	Väl godkänd	Bra prioriteringar för ett komplicerat arbete.
Miljö- och hälsoskydd	Godkänt	
Miljömålen	Väl godkänt	Bra genomslag i verksamheten
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	Godkänt	
Kulturmiljö	Godkänt	
Folkhälsa	Väl godkänt	Men anledning av att Länsstyrelsen lett det nationella projektet
Jämställdhet	Godkänt	
Integration	Godkänt	

Ej bedömda av regeringskansliet

Personaluppgifter	Väl godkänt	Bra analys
Intern service på bra nivå till låg kostnad	Väl godkänt	Flexibel och positiv inställning till förändringar
Myndighetsutövningen generellt	Väl godkänd	Prioriteringen har fått genomslag inom i praktiken samtliga områden.

Organisation

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

1. Länsstyrelsen ska redovisa sina insatser och göra en bedömning av uppnådda resultat för sin uppgift att verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsens prioriteringar har under de senaste åren inneburit att i första hand säkerställa myndighetsutövningen med rimliga handläggningstider samt att dessutom se till att olika former av bidragsmedel också betalas ut på ett effektivt och rättssäkert sätt. I denna prioritering ingår även utvecklingsinsatser som stödjer de berörda verksamhetsområdena.

I prioriteringen ingår vidare att ta fram och analysera kunskapsunderlag inom Länsstyrelsens ansvarsområden som stöd till egna och andras verksamhetsområden.

I Länsstyrelsens ambitioner ingår även att på ett målmedvetet sätt arbeta med länets utveckling i samspel med länets kommuner och Regionförbundet Sörmland samt inom denna ambition verka för samordning mellan olika statliga sektorsintressen.

Inom ramen för ovanstående prioriteringar bestäms ambitionsnivåerna för de särskilda regeringsuppdragen.

Bedömningen av Länsstyrelsens verksamhet och resultat måste göras mot bakgrunden av följande faktorer.

1. De ekonomiska förutsättningarna är osäkra mot bakgrund av att Länsstyrelsen i stor omfattning är beroende av beslut från andra statliga myndigheter vilka ofta meddelas mycket sent i planeringsprocessen.

2. Förändringarna när det gäller koncentrationen av vissa ärendegrupper samt Miljöprövningsdelegationens verksamhet har varit kända när det gäller ikraftträdande. Däremot föreligger fortfarande oklarheter om förändringarnas praktiska konsekvenser vilket självfallet påverkar verksamheten

3. Länsstyrelsen berörs av ett stort antal pågående utredningar eller lagda förslag som berör verksamheten. Även om konkreta förändringar inom dessa områden inte är påbörjade skapas en känsla av osäkerhet som påverkar personalen och därmed verksamheten.

Som framgår av den sammanfattande redovisningen är bedömningen att Länsstyrelsens arbete, givet de redovisade förutsättningarna, även under 2011 på ett bra sätt kunnat följa sina prioriteringar.

De fem viktigaste insatserna kopplade till de nationella målen under 2011 kan beskrivas på följande sätt.

1. Länsstyrelsens prioritering av myndighetsutövningen har kunnat fullföljas. Ärendebalanser och handläggningstider visar en positiv trend. Detta har kunnat ske trots totalt sett oförändrade reella resurser och trots den relativt låga pris- och löneomräkningen.
2. Samverkan med kommunerna inom den översiktliga planeringen har kunnat utvecklas kopplat till förändringen av Plan- och bygglagen. Exempel på detta är att den samlade redogörelsen fungerar som stöd till kommunerna, utvecklade dialoger när det gäller vindkraft, strandskydd, vattenförvaltningen och byggande genom bostadsanalysen samt en fortsatt dialog kopplat till styrdokumentet Landskapsstrategin.
3. Länsstyrelsens fortsatta insatser inom integrationsområdet, både det som gäller ansvaret för avtalstecknandet med kommunerna samt samordningen av Samhällsinformation och SFI. Detta har varit en medveten prioritering till följd av reformen 2010/2011
4. Utbetalningen av jordbruksstöden som efter en mycket noggrann planering kunde genomföras på ett mycket bra sätt.
5. Samverkan med kommunerna och Regionförbundet Sörmland (se även pkt 2 och 3) som med respekt för rollfördelningen har fortsatt på en hög ambitionsnivå genom landshövdingens kommunbesök, särskilda tematiska överläggningar i skilda frågor samt bildandet av Tillväxtrådet.

Den sammanfattande bedömningen av Länsstyrelsens resultat är att det är godtagbart och i förhållande till de tilldelade resurserna motsvarar ett gott resultat.

Länsstyrelseinstruktion 3 §

Trafikföreskrifter

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,08	0,07	1,21
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,03	1,28	9,94
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	767	923	8 170
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,63	0,72	5,95
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	111	130	12 450
Antal beslutade ärenden	113	163	13 707
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	5	10
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 25*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Uppgifterna i tabellen visar inga större förändringar jämfört med 2010.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,81	2,29	2,19
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	8,11	6,76	7,15
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	9 028	8 268	8 355
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,36	6,48	6,08
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 236	1 723	1 146
Antal beslutade ärenden	1 401	1 105	739
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	38	1	5
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 282, Djurskydd ⁵⁾ . Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år.	76		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 28*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 282 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 77.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Det har varit en viss minskning av årsarbetskrafter jämfört med 2010 för att en veterinärtjänst har varit vakant. Tjänsten har ersatts tillfälligt med en veterinär på 40 procent.

Antal inkommande ärenden har minskat för att handläggarna har blivit bättre på att via telefon eller brev, sälla bort ärenden och endast ta emot kompletta anmälningar. Att beslutade ärenden har ökat beror på att en uppföljning av ett ärende blir ett nytt ärende.

Länsstyrelsen är nöjd med att ligga på genomsnittlig nivå i brukarundersökningen.

Länsledningen har bedömt verksamheten som godkänd.

Prioriterade områden

Inom området har Länsstyrelsen prioriterat beredskap mot epizootiska sjukdomar och zoonoser, djurskyddskontroll, registrering av primärproducenter avseende foder och livsmedel samt kontroll av djurhälsopersonal.

Prioriteringarna har gjorts utifrån att förordningar, instruktioner och vägledningar samt prioritering av planerade kontroller 2011 projektet Welfare Quality.

Smittskydd

Länsstyrelsens ansvar och uppgifter vad gäller åtgärder mot epizootiska sjukdomar regleras genom förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, epizootilagen (1999:657), epizootiförordningen (1999:659), Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:98) om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar och tillkännagivande (2007:934) om de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

I dessa författningar framgår att Länsstyrelsen i samråd med Jordbruksverket ska upprätta en epizootiberedskapsplan. En övergripande revidering av länets epizootiberedskapsplan har inte skett de senaste åren varför en genomgripande revidering prioriterats. Planen är nu klar och interna och externa övningar planeras.

Länsstyrelsens epizootiberedskapsplan har fastställts under året.

En beredskapsövning – *Smittsam* har hållits, tillsammans med Stockholms län, och ett seminarium rörande epizootiska sjukdomar har hållits.

Förutom förekomst av paramyxovirus hos vilda duvor (som kan ge Newcastlesjuka hos tamfjärdä) och fynd av rävens dvärgbandmask hos en skjuten räv i Katrineholmstrakten samt i rävträck i samma område, har inga större utbrott av smittsamma djursjukdomar eller zoonoser drabbat länet.

Länsstyrelsen har vid de ovan nämnda fallen samarbetat med centrala myndigheter och med berörda kommuner särskilt vid information till allmänheten.

Länsstyrelsen följer kontinuerligt förekomst av smittsamma djursjukdomar och zoonoser genom omvärldsbevakning. Detta görs genom bevakning via internationella kanaler som WHO, FAO, OIE (World Organisation for Animal Health), ECDC (European Center for Disease prevention and Control) och prenumeration på ProMed m.m. samt genom kontakt med nationella myndigheter som Statens Jordbruksverk, Statens Veterinärmedicinska Anstalt och Smittskyddsinstitutet.

Länsledningen hålls kontinuerligt uppdaterad om föreliggande smittohot mot landet.

Djurskydd

Djurskyddskontroller genomförs enligt kontrollförordningen, EG nr 882/2004, för att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd efter vägledning från Jordbruksverket. Kontrollerna genomförs utifrån en riskvärdering. Denna riskvärdering är ännu inte helt utvecklad varför det för närvarande är svårt att fastställa det exakta resursbehovet, men helt klart råder resursbrist för kontrollområdet djurskyddskontroll.

Djurskyddskontrollarbetet vid Länsstyrelsen har utvecklats positivt sedan övertagandet från kommunerna år 2009. Genom en mer strukturerad hantering av anmälningar har andelen planerade kontroller i jämförelse med så kallade anmälningsärenden ökat och utgör 55 procent av det totala antalet utförda planerade kontrollerna. De planerade kontrollerna som utförts har utgjorts av fullständiga kontroller med hög kvalitet enligt dokumenterade rutiner. Vid de fullständiga kontrollerna används checklistor och för kontrollarbetet har riktlinjer och mallar utarbetats. För att frigöra mer tid till planerade kontroller har det prioriterats hårdare bland de anmälningsärenden som inkommit till Länsstyrelsen. I vissa ärenden har brev skickats istället för att genomföra kontroller på plats. Antalet djurskyddshandläggare har under 2011 ökat från 5,47 åa till 6,15 åa vilket också medfört att fler kontroller har kunnat genomföras. Trots att antalet kontroller och årsarbetskrafter ökat har djurskyddskontrollen inte kunnat nå upp till målen i kontrollplanen för 2011 beträffande antalet planerade kontroller. Problemen med tungrodda administrativa system är en av orsakerna. Förhoppningsvis kommer Jordbruksverkets översyn av det administrativa arbetet och systemen i Projekt Oscar samt handdatorer att minska den administrativa bördan under 2012.

Vid ett tillfälle har samverkansmöte inom djurskyddsområdet hållits där Länsstyrelsen inbjudit länets distriktsveterinärer/ övriga veterinärer och organisationer inom området såsom LRF, Arla, slakterier, Ridsportförbundet, polisen m fl till information om aktuella djurskyddsfrågor.

Ett seminarium gällande samarbete i djurskyddsärenden mellan länsstyrelsen och polismyndigheten har genomförts.

Länsstyrelsen medverkade i ett forskningsprojekt gällande kontrollprogram för djurvälstånd hos nötkreatur benämnt Welfare Quality. Projektet leds av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i samarbete med Svensk Mjök och fyra länsstyrelser. Under försöksperioden besöktes 11 gårdar tillsammans med Husdjursförening samtidigt som offentlig kontroll utfördes. Deltagandet i detta forskningsprojekt påverkade det dagliga kontrollarbetet och är en av flera anledningar till att djurskyddskontrollerna detta år inte helt nådde upp till det planerade antalet. Länsstyrelsens bedömning är dock att vinsten med att delta i projektet är att kvaliteten på kontrollarbetet har höjts avseende bedömning av djurens beteende i sin närmiljö.

Länsstyrelsen tog fram en behovsutredning 2008. Det har inte gjorts någon ny inventering men siffrorna stämmer ungefär och behovet är, liksom 2008, större än resurserna.

Livsmedelshygien

Kontroll av primärproducenter av foder och livsmedel genomförs enligt kontrollföreläggningen EG 882/2004 för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen efter vägledning av Livsmedelsverket. Kontrollerna genomförs utifrån en riskvärdering.

Arbete med upprättandet av ett primärproduktionsregister, riskkvalificering samt beslut om registrering som primärproducent har pågått. Vid årsskiftet var 494 företag registrerade och 60 beslut utskickade.

Två samverkansmöten inom livsmedelsområdet har hållits där Länsstyrelsen, Livsmedelsverket och kommunerna informerat/samverkat om aktuella livsmedelshygieniska frågor samt en utbildnings/övningsdag med inriktning att utveckla krisberedskapen på dricksvatten och beredskap i Södermanlands län.

Under 2009 och 2010 genomfördes revision av samtliga kommuner i länet. Inga revisioner har utförts under 2011. Kontroll bör genomföras efter en riskvärdering ungefär var femte år. Vid kontrollerna som genomfördes 2009-2010 påvisades allvarliga brister i en kommun. Ärendet överlämnades till Livsmedelsverket för vidare handläggning. Ingen åtgärd har hittills vidtagits. Länsstyrelsen planerar uppföljande kontroller under 2012 i de tre kommunerna där avvikelser påvisades.

Allmänna veterinära frågor

Från 2010 har Länsstyrelsen kontroll över enskilda yrkesutövare inom området djurhälsopersonal (Lag SFS 2009:302, förordning SFS 2009:1386 samt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd). Kontrollens syfte är att garantera att en god och säker vård av djur och en god djurhälsa uppnås, dessutom ska kontrollen bidra till att samhällets krav på djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses.

Under året har en inventering av personer som tillhör djurhälsopersonal genomförts. Utifrån en riskvärdering har under året 13 veterinärer som beviljar villkorad läkemedelsanvändning

till djurägare samt en (1) godkänd hovslagare kontrollerats. Vid kontrollen användes en av Jordbruksverket framtagen checklista.

Kontroll av veterinärer som beviljar villkorad läkemedelsanvändning har fått hög prioritet bl. a. beroende på att antibiotikaanvändning och resistensproblematik ses som ett stort framtida problem. Kontrollen av antibiotikaanvändning till djur är särskilt viktig för att minska risken för resistensutveckling mot antibiotika hos bakteriestammar i djurpopulationen. Antibiotikaresistens kan förutom att orsaka problem för djurhälsan också negativt påverka folkhälsan (One Health – begreppet d.v.s. en gemensam hälsa för djur och människor).

I den behovsutredning som Länsstyrelsen tagit fram avseende kontroll av djurhälsopersonal samt läkemedel på gård konstateras att det behövs ytterligare resurser för att kunna fullfölja de kontroller som ska göras enligt kontrollförordningen EG nr 882/2004. Detta blir en fråga om prioriteringar inför 2012.

Två nya EU-förordningar om animaliska biprodukter (ABP) trädde i kraft 2011 och vissa ändringar i regelverket har skett. Jordbruksverket och Länsstyrelsen har anordnat en informationsdag om ABP för Södermanlands-, Stockholms-, Uppsala-, Västmanlands län samt kommuner. Informationen gällde sådana ändringar som berör myndigheternas kontrollområde. Samtidigt gavs en generell genomgång av kontrollansvaret.

Kontroll av semin, husdjursprogrammen samt transporter gällande animaliska biprodukter har inte prioriterats.

Konsekvenserna vid utebliven kontroll är risk för spridning av mikroorganismer eller gifter som kan äventyra människors och djurs hälsa. Vid en sammantagen riskvärdering har dessa områden fått låg prioritet under året, men ambitionen är att när Länsstyrelsen har två heltidsarbetande länsveterinärer (från och med april 2012) kommer framförallt kontroll av transport av animaliska biprodukter att genomföras efter en riskvärdering.

Kompetensutveckling

Under året har veterinärer och djurskyddshandläggare deltagit i kompetenshöjande insatser inom djurskydd och livsmedel, djurtransportkurs, nötkurs, tvärvillkorskurs, animal welfare-projekt samt livsmedelsverkets kontroll livsmedel.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer**

Länsfakta	2011-12-31		2010-12-31		2009-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	55		57		57	
varav män/kvinnor	14	41	20	37	19	38
Antal personer som varit föremål för kontroll över djurhälsopersonal	14					
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa varav	7	6,15	6	5,47	6	5,47
män	1	1	1	1	1	1
kvinnor	6	5,15	5	4,47	5	4,47
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa varav	3	0,5	3	0,25	0	0
män	1	0,1	1	0,10	0	0
kvinnor	2	0,4	2	0,15	0	0
Antalet under året meddelade djurförbud	2		0		4	
varav föranledda av anmälan	2					
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	13		13		17	
varav föranledda av anmälan	8					
Antalet genomförda djurskyddskontroller	507		366		333	
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0		0		0	
Antal kontroller av hästpass	82					

Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län

Kommentar tabell 1.1

Antalet verksamma veterinärer i länet ligger i stort på samma nivå som tidigare år. Andelen kvinnor har ökat jämfört med tidigare år och kommer sannolikt att ytterligare öka med tanke på könsfördelningen på utbildningsplatserna i Uppsala och utomlands.

Årsarbetskrafterna inom djurskyddskontrollområdet har ökat något. En positiv utveckling gällande antalet genomförda djurskyddskontroller kan noteras.

Antal omhändertaganden och djurförbud ligger på ungefär samma nivå som de två föregående åren. Vad gäller omhändertaganden har dessa blivit betydligt fler under perioden 2006-2011 jämfört med perioden 2000-2005.

Kontroll av transport av animaliska biprodukter har även detta år fått stå tillbaka för mer prioriterade områden.

Förekomst av hästpass kontrolleras i samband med djurskyddskontroller

Lantbruk och landsbygd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,34	7,45	7,86
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	18,69	16,86	14,24
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	20 173	20 202	17 364
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	16,45	15,83	12,64
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	5	0
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	10 375	6 378	7 027
Antal beslutade ärenden	10 503	5 564	4 234
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	297	57	129
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	2 221	2 281	2 373
Antalet utbetalningar (st)	5 595	5 913	6 521
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	6 182	7 033	5 601
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	2 783	3 083	2 360
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	1 105	1 189	859
Varav Landsbygdstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	207	149	87
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	650	659	658
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	3 140	4 423	7 563
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	32	26	12
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	574	500	353
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	17 938	19 231	29 417
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	38	52	37
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	359	316	269
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	9 447	6 077	7 270
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 601 ⁵⁾ . Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁶⁾		73	

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 60*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 601 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2010.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71.

⁶⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

I slutet av 2010 inleddes ett visionsarbete för att nå en bättre helhetssyn över vad Länsstyrelsen ska åstadkomma inom områdena lantbruk och landsbygd. I syfte att vara en attraktiv myndighet som möter länsinvånarnas behov utgår visionen från länets förutsättningar och följer övergripande målsättningar och styrdokument för såväl Länsstyrelsens arbete som inom närliggande områden såsom t ex kulturmiljö och miljömål. Visionen anger att Länsstyrelsens arbete ska präglas av tre huvudinriktningar:

- Levande landsbygd
- Bevara och utveckla natur- och kulturvärden samt
- God service och gott bemötande.

Enheten för lantbruk och landsbygdsfrågor har i sin handlingsplan dessutom arbetat efter metoden prestationsmål, effektmål och strukturmål för att tydliggöra de målsättningar länsstyrelsen har under året. Måluppfyllelsen har följts upp regelbundet vilket har gett en god effekt på uppnådda resultat.

Länsstyrelsen har deltagit i brukarundersökning avseende fältkontroller 2010 på 2009 års kontrollarbete. Länsstyrelsen fick ett samlat nöjd kund-index på 73 och medel för alla länsstyrelser var 71.

Länsledningen har bedömt verksamheten som väl godkänd. Lantbruk väl godkänd för utbetalningsläget och återkraven och Landsbygd väl godkänd för prioriteringarna och myndighetsutövningen.

Prioriterade områden

Länsstyrelsen har inom lantbruk och landsbygd prioriterat arbete med SAM Internet (Samlad ansökan), utbildning och informationsinsatser avseende SAM-ansökan, utbetalning av jordbrukarstöd (gårdsstöd och miljöersättningar) samt återkrav som orsakats som ett resultat av blockinventeringen (redovisas separat under uppdrag 8). Inom Landsbygdsprogrammet har arbetet med kompetensutveckling, Greppa Näringen inklusive Vattendragsgrupper, Ekologisk produktion, Matlandet och Bredband fått hög prioritet liksom att aktivt arbeta med att korta handläggningstiderna inom all stödhantering, se uppdrag 11. Särskilda insatser har gjorts avseende Leader.

Länsstyrelsen har gjort prioriteringarna i första hand utifrån ett kund/brukar perspektiv. Det är angeläget att säkerställa att utbetalning av jordbrukarstöden görs så tidigt som regelverket tillåter och att korta handläggningstiderna inom all stödhantering. Jordbrukarstöden är också ett rättighetsstöd och lantbruksföretagen är starkt beroende av dessa medel för sin existens. SAM Internet bidrar indirekt till att utbetalningarna kan göras snabbare eftersom det blir mindre fel i dessa ansökningar.

Hantering av återkrav har prioriterats som ett led av EU-kommissionens revisionsbesök och det är viktigt att EU-medel och statliga medel hanteras enligt regelverket. Under en period har Länsstyrelsen haft långa handläggningstider på Leaderansökningar men efter en resursförstärkning har ärendebalanserna kortats avsevärt. Det gör att projektägarna inte behöver ligga ute med egna medel så lång tid. Prioriteringen av kompetensutveckling, Greppa Näringen och Ekologisk produktion har gjorts för att få en bättre måluppfyllelse av miljömålen. Det ger också lantbrukarna bättre kunskap och lönsamhet i sitt företagande. Matlandet är en satsning som har flera goda effekter på såväl den nationella målsättningen om Sverige – det nya matlandet

liksom för företagandet på landsbygden. Kopplingen mellan mat och matturism kan också ge länet en positiv effekt avseende besöksnäringen. Bredband med hög överföringskapacitet är en nyckelfråga för utvecklingen på landsbygden. Modernt företagande blir alltmer beroende av en stabil och snabb internetuppkoppling och modern IT-infrastruktur är idag en lika viktig faktor för boende och företagande på landsbygden som annan infrastruktur.

SAM 2011

Under 2011 har Länsstyrelsen utbildat närmare 100 stödsökanden i hur det går till att söka jordbrukarstöd via SAM Internet. För att öka anslutningen till SAM Internet fick alla stödsökande brukare som ansökt om stöd på pappersblankett under 2010, ett personligt brev där de erbjöds ett antal utbildningstillfällen. I Södermanland ökade användningen av SAM Internet med 19 procentenheter 2011 jämfört med 2010, från 36 till 55 procent (borträknat ansökningar inkomna via konsulter vilka utgör 22 procent). Den ökade andelen Internetansökningar resulterade i att statusen för handläggning ökade med 10 procentenheter jämfört med året dessförinnan.

Under 2012 är målsättningen att alla SAM-ansökningar ska inkomma via SAM Internet och att länen i Östra Mellansverige kommer att samarbeta avseende erbjudande av utbildningstillfällen till brukarna i regionen.

För att ge konsulter och brukare mer kunskaper inför SAM-ansökan hölls fyra informationsträffar på olika platser i länet där åhörarna delgavs information om stöd och ersättningar. Träffarna besöktes av ett 25-tal åhörare per informationstillfälle. Dessa träffar har visat sig vara mycket betydelsefulla för att ansökningarna ska bli så rätt som möjligt och har dessutom en positiv effekt då lantbrukare och konsulter kan utbyta erfarenheter med varandra och få svar på frågor. Informationen sprids dessutom vidare till andra brukare och konsulter vilket ger en ringar-på-vattnet-effekt.

Kompetensutveckling

En viktig del i arbetet med landsbygdsprogrammet är rådgivningsinsatser för lantbrukare. Genom rådgivningen kan miljönyttan med miljöersättningarna ökas vilket bidrar till att miljömål och andra uppsatta mål kan nås.

Länsstyrelsen driver ett eget rådgivningsprojekt som omfattar alla målområden utom tvärvillkor avseende kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammets axel 1:

1. Ett rikt odlingslandskap
2. Ingen övergödning
3. Giftfri miljö
4. Begränsat klimatpåverkan
5. Ekologisk produktion
6. Djurens välfärd
8. Företagsutveckling inom de gröna näringarna.

Inom området Ett rikt odlingslandskap har Länsstyrelsen utfört enskild rådgivning, främst i betesmarker och slåtterängar hos lantbrukare som söker miljöersättningar för skötsel av dessa. Omkring 100 rådgivningsbesök har utförts av Länsstyrelsens personal. Vidare har ett flertal kurser arrangerats såsom en kurs i Lieslätter, två kurser om röjning och huggning i betesmarker samt en internkurs om natur och kulturvärden.

Inom området Djurens välfärd har 6 kurser om bl.a. utfodring, avel och hantering av får samt kosignaler hållits. Ett mindre antal enskilda rådgivningar har också utförts i samband med besiktningar av nya stallbyggnader.

Inom området Företagsutveckling har en kurs om pälssömnad och en kurs om beskattning av hästföretag anordnats.

För område 2-4 görs samtliga insatser inom ramen för Greppa Näringen, vilket redovisas separat. Även område 5, Ekologisk produktion redovisas separat.

Länsstyrelsen ger ut ett informationsblad Aktiv Landsbygd med fyra nr per år där information om regler, stöd och ersättningar samt andra aktuella ämnen inom sakområdet lämnas.

Greppa Näringen

Greppa Näringen är ett rådgivningsprojekt som syftar till att öka lantbrukares och lantbruksrådgivares kompetens för att minska skadlig miljöpåverkan från övergödning, växtskyddsmedel och klimatgaser från jordbruket. Länsstyrelsens roll inom Greppa Näringen är att arbeta med administration, såsom upphandling och uppföljning i länet samt marknadsföring av projektet. Arbetet inom projektet Greppa Näringen har prioriterats under 2011, dels för att öka antalet lantbrukare som är anslutna till projektet, dels för att säkerställa att rådgivning som planerats in sedan tidigare faktiskt utförs. Antalet lantbrukare som är anslutna till Greppa Näringen i länet har ökat med 53 procent till 227 jämfört med 2010. En stor del av ökningen bedöms härröra från Länsstyrelsens arbete med vattendragsgrupper där upprepade träffar med lantbrukarna har bidragit till att öka intresset för Greppa Näringen.

Länsstyrelsen upphandlade drygt 200 rådgivningstillfällen som skulle utföras under 2011. Drygt 130 av dessa rådgivningar har utförts vilket trots att de inte nådde upp till ambitionen dock är bättre än 2010. Att resultatet inte nåddes kan ha flera orsaker, bl.a. brist på rådgivare, svagt intresse för rådgivningen från lantbrukare och även brist på kontinuitet och likriktning mellan Länsstyrelserna. Den snörika vintern i början av året bidrog också sannolikt till att rådgivningsbesök bokats av, då många lantbrukare även utför snöröjning på entreprenad.

För att förbättra samarbetet mellan Greppa Näringens olika parter i länet har Länsstyrelsen tagit initiativ till en samverkansgrupp bestående av representanter från lantbrukare, LRF, rådgivarorganisationer och länsstyrelsen. Länsstyrelsen har som mål att anordna möten med denna grupp två gånger varje år de kommande två åren.

Ett mindre antal våtmarksrådgivningar inom Greppa Näringen har utförts av Länsstyrelsen under året.

Vattendragsgrupper

Länsstyrelsen har startat fyra vattendragsgrupper inom projektet Greppa Näringen, tre grupper vid östra Hjälmaran i Eskilstuna kommun och en grupp vid Storsjön i Gnesta kommun. Syftet är att få till stånd konkreta vattenförbättrande åtgärder inom lantbruket genom att samla lantbrukare inom ett avrinningsområde till en vattendragsgrupp. Genom att kombinera grupprådgivning och enskild rådgivning utifrån Greppa Näringens arbetssätt höjs kunskapsnivån och intresset för att arbeta med miljöfrågor. Ett viktigt mål är att identifiera och arbeta med de faktorer som för närvarande hindrar åtgärder från att utföras.

Både markägare och lantbrukare har bjudits in till första informationsträffar. De fyra grupper som nu startats omfattar 55 deltagare som tillsammans brukar 4 500-5 000 ha jordbruksmark. Träffar i dessa fyra grupper kommer att fortsätta även under 2012 och en utvärdering kommer sedan att göras i varje grupp.

Ekologisk produktion

Att öka mängden livsmedel som produceras ekologiskt i Sverige är ett av miljömålen. Ett viktigt redskap för att få fler ekologiska lantbrukare är kompetensutveckling i samband med omställning till ekologisk produktion.

Tidigare år har rådgivning om ekologisk produktion, framförallt omläggningsrådgivning, inte upphandlats av Länsstyrelsen, utan rådgivningsföretag har sökt projektstöd inom landsbygdsprogrammet för denna verksamhet. För att ge fler lantbrukare möjlighet att få kostnadsfri rådgivning om ekologisk produktion har Länsstyrelsen upphandlat ekologisk rådgivning under andra hälften av 2011. Länsstyrelsen har upphandlat rådgivning inom olika produktionsgrenar utifrån det marknadsläge som råder för närvarande, där vi ser många nystartade fårproducenter och där Arla har stopp för nya ekologiska mjölkproducenter.

Matlandet

Länsstyrelsen har arbetat fram en mat- och kommunikationsstrategi för länet vilken syftar till att hålla ihop och utveckla Södermanland som matlän. Strategiarbetet har skett i nära samarbete med aktörer inom området (råvaruproducenter, livsmedelsproducenter, mathantverkare, kommuner och landsting, turismorganisationer, hotell och restauranger, handeln och grossister, organisationer som Leader, LRF och Sörmlands Matkluster) samt Södermanlands matlandetambassadör. Strategin har som huvudmålsättning att göra Södermanland till ett av de ledande matlänerna i Sverige och utgår från den nationella strategin för matlandet Sverige. Länsstyrelsens roll är att dirigera och inspirera länets aktörer inom området och på ett strategiskt sätt arbeta med matprojekt som syftar till att uppfylla såväl den egna strategin som visionen Sverige – det nya matlandet. Strategin är långsiktig och skall verka under tiden 2012 – 2022, med regelbunden uppföljning och vidareutveckling/revidering.

Två seminarier har hållits inom området som haft inriktning dels på att kartlägga behov och definiera målsättningar samt att ta tillvara matens mervärden. Träffarna har resulterat i ett ökat samarbete mellan olika aktörer samt utveckling av olika projektidéer såsom t ex en förstudie avseende ett kompetenscentra för mathantverkare och producenter.

Bredband

Länsstyrelsen har sedan 2010 drivit frågan om strategisk bredbandsutveckling inom landsbygden. Länsstyrelsen arbetar efter regeringens bredbandsstrategi. Enligt strategin ska 90 procent av befolkningen ha tillgång till minst 100 MB år 2020. För att nå målet kan Länsstyrelsen lämna stöd till insatser för utbyggnad av höghastighetsnät på landsbygden genom Landsbygdsprogrammet. Arbetet sker i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötlands län. Insatserna har resulterat i ett ökat intresse från kommuner och byalag att investera i bredband på landsbygden.

Länsstyrelsen har avsatt 5 mnkr i Landsbygdsprogrammet till bredband på landsbygden. Med bidrag från Post- och telestyrelsen och kommunerna innebär det en investering på ca 25 mnkr till länet. Resultatet blev åtta bredbandsprojekt via kommuner och byalag.

Länsstyrelsen har påbörjat en kartläggning över länets IT-infrastruktur som beräknas vara klar våren 2012. Kartläggningen ska vara ett stöd till kommuner och byalag som planerar nya bredbandssträckor. Dokumentet ska också kunna användas av Länsstyrelsen för att prioritera mellan inkomna ansökningar samt som ett presentationsmaterial i dialog med företrädare för kommuner och intresseorganisationer.

Leader

Länsstyrelsen har starkt fokuserat på att få ner ärendebalanserna och har i slutet av året kommit i kapp med såväl nya ansökningar om stöd som ansökningar om utbetalning. Då det vid årets

början fanns flera gamla ärenden ser det ut som om handläggningstiderna ökat jämfört med föregående år men beror av att de äldre ärendena nu kommit med i statistiken.

Länsstyrelsen har även bjudit in samtliga Leaderområden för att få en dialog om hur ansökningarna ska se ut för att få en snabbare beslutsprocess. Processen med att begära in kompletteringar i alla ärendeformer har prioriterats.

Samarbete inom regionen

Inom regionen Östra Mellan Sverige är samarbetet mellan länsstyrelserna mycket gott och några områden som utvecklats särskilt under året är:

- fortsatt effektivisering och likriktning av arbetet med fältkontroller
- fortsatt effektivisering och likriktning av arbetet med åtagandeplaner
- fortsatt samordning av stöd till kompetensutvecklingsåtgärder inklusive Greppa Näringen inom landsbygdsprogrammet
- insatser för att samordna och effektivisera arbetet med fiskefrågor och fiskevårdsmedel
- insatser för att samordna och effektivisera arbetet med förprovning av djurstallar
- insatser för att samordna och effektivisera arbetet med behörighetsutbildningarna

Samverkansarbetet i regionen innebär också att medarbetarna i de olika länen sedan flera år tillbaka etablerat kontaktvägar och grupper som gör mycket av samverkansarbetet i regionen som en naturlig del av det dagliga arbetet. Mycket av detta arbete går inte att kvantifiera i kronor och ören men har definitivt lett till verksamhetsutveckling, ökad likabehandling mellan länen och nöjdare medarbetare. Våra län i regionen är små med få medarbetare på respektive funktion och regionsamarbetet har bidragit med ett mycket värdefullt kollegialt stöd som ibland saknas på hemmaplan. Lantbruksdirektörerna i respektive län är ledningsgrupp för samverkansarbetet. Lantbruksdirektörerna har träffats ca 1 gång per månad förutom under semesterperioden.

Återrapportering regleringsbrev

8. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder iså hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav och under 2011 hantera de återkrav som är en följd av kommissionens ställningstagande om sanktion för åren 2005–2008.

Länsstyrelsen svarar på den årliga remissen från Jordbruksverket om resurser och kostnader för JBR-processen, jordbrukarstöd. Länsstyrelsen har under flera år haft en kostnadseffektiv stödhantering vid en jämförelse av publicerad statistik avseende samtliga län. Genom tydliga mål och uppföljningar styrs arbetet mot kostnadseffektiv hantering av stöden.

Länsstyrelsen beslutade om delutbetalning av miljöersättningar avseende 83 procent av ansökta stöd, vilket var bättre jämfört med året innan då det beslutades om delutbetalning för 70 procent. Vid det första slututbetalningstillfället för miljöersättningarna beslutades om närmare 93 procent av ansökta stöd vilket var tre procentenheter över den nationella målsättningen om 90 procent.

För gårdsstöd beslutades närmare 96 procent av stöden vid första utbetalningstillfället vilket var en procentenhet över den nationella målsättningen om 95 procent. Södermanland var ett av nio län som klarade utbetalningsmålet för gårdsstöd. Vid årsskiftet fanns endast ett fåtal lantbrukare i länet som inte fått sitt ansökta gårdsstöd.

Länsstyrelsen har hanterat alla återkrav för gårdsstöd för perioden 2005 – 2007 inom den tidsram som Jordbruksverket satt upp. Jordbruksverkets mål för de återkrav med sanktion 2007 var att hantera dessa före 27/12, vilket länsstyrelsen klarade av. Arbetet har prioriterats och berörda handläggare har deltagit i samtliga av Jordbruksverkets anordnade utbildningar och telefonmöten. Arbeta med återkrav har genomförts i tre omgångar där första omgången gav 325 brukare utan sanktion. Andra omgången gav 65 brukare med sanktion och tredje omgången gav 30 brukare varav 17 hade sanktion och 13 var utan sanktion. Av samtliga 420 kommunicerade beslut har 24 brukare hittills överklagat.

Avseende återkraven för 2008 har dessa inte hanterats eftersom tillräckligt IT-stöd ännu inte utvecklats av Jordbruksverket. Länsstyrelsen följer Jordbruksverkets direktiv i frågan.

9. Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

Länsstyrelsen har följt Jordbruksverkets och Länsstyrelsernas gemensamma styr- och uppföljningssystem för SAM, SUSS, Styr- och uppföljningssystem i samverkan. Arbetet med jordbrukarstöden inklusive fältkontroll planeras med SUSS som utgångspunkt. De riktlinjer som Jordbruksverket tagit fram för året när det gäller riskanalys och handläggningskontroll har följts strikt. I stort sett har samtliga kontrollpunkter löpt på enligt SUSS-planen även om ett par uppföljningspunkter inte nåtts inom angiven tid. Jordbruksverket godkände vår huvudrapport för utbetalningar inom JBR-processen med en liten komplettering.

Länsstyrelsen har genom långsiktigt arbete inom kontrollområdet en erkänt bra kvalitet inom kontrollverksamheten bland annat genom att tidigt ha utvecklat ett eget uppföljningssystem. Jordbruksverket ställde in ett planerat revisionsbesök under året med kommentaren att Södermanland är ett av de län som har minst risk i kontrollverksamheten.

EU-stödsgruppen har som ett av sina prestationsmål att följa SUSS, vilket gör det tydligt för alla som jobbar med jordbruksadministration vad som prioriteras. I enhetens verksamhetsplan finns en riskanalys om det skulle uppstå problem med att följa SUSS-planen. Den innehåller metoder för att kunna tillföra resurser inom och utom enheten om uppföljningen av SUSS-målen ligger långt under kontrollpunkterna. Detta för att säkerställa målen för utbetalning.

Landsbygdsstöden inom axel 1,3 och 4 redovisas under uppdragen 10 och 11.

10. Länsstyrelserna ska genom ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 uppnå de i programmet angivna målen. Länsstyrelserna ska vidare enligt Jordbruksverkets riktlinjer rapportera om programmets genomförande, resultat och effekter. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Länsstyrelsen arbetar för en god måluppfyllelse inom landsbygdsprogrammets alla områden och använder den regionala genomförandestrategin som underlag vid beslut om stöd och ersättningar. Länsstyrelsen genomför regelbundna träffar med LRF för att informera om landsbygdsprogrammet och stämma av aktuella områden som behöver tryckas extra på till länets lantbrukare och landsbygdsboende.

Länsstyrelsen har deltagit på ett seminarium om integration som anordnades av Landsbygdsnätverket i syfte att programmets horisontella mål bättre ska kunna uppfyllas.

Landsbygdsenheten har deltagit i länets förberedelse för en Klimat- och energistrategi avseende stöd ur landsbygdsprogrammet till projekt inom förnybar energi; se uppdrag 43 sista stycket.

Länsstyrelsen har lämnat lägesbeskrivning om programmets genomförande, resultat och effekter enligt Jordbruksverkets riktlinjer.

Länsstyrelsen har förutom ovan nämnda prioriteringar även arbetat för att stärka mjölksektorn i länet. Tilldelade extra medel för utmaningen mjölk som kom 2010 har förbrukats under 2011. Länsstyrelsen har inlett ett samarbete med LRF och Svensk Mjök för att kompetensutveckla mjölkföretagare i länet. Detta kommer att leda till ett projekt under 2012.

Länsstyrelsen har både själva och tillsammans med Partnerskapet svarat på Jordbruksverkets enkäter om det gamla och nya Landsbygdsprogrammet.

11. Länsstyrelserna ska redovisa:

– Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna

Handläggningstiderna för företagsstöden inom axel 1 och 3 har minskat och är nu kortare än tre månader från ankomstdatum till beslut. Handläggningstiderna för projektstöden har istället ökat vilket beror på olika omständigheter, t.ex. att budgeten för infrastrukturprojekten stängdes. Det fick till följd att inga beslut kunde fattas under flera månader i avvaktan på direktiv från Jordbruksverket.

Att den totala handläggningstiden, från att ansökan kommer in till länsstyrelsen till dess att beslut fattas, ändå kan bli lång beror på att ansökningarna så gott som aldrig inkommer kompletta utan kräver minst en komplettering. Länsstyrelsen arbetar ständigt med information och tydlighet redan vid första telefonsamtalet men det är mycket uppgifter som den sökande ska bifoga sin ansökan.

Handläggningstiderna för beslut om Leaderprojekt är ca en månad om ansökningarna är kompletta. Avseende beslut om utbetalningar av Leaderprojekt har handläggningstiderna varit mycket långa men genom att öka resurserna har Länsstyrelsen arbetat ikapp de gamla balanserna före årets utgång. Av Jordbruksverkets handläggningsstatistik framgår dock att handläggningstiden har ökat när det gäller utbetalningar inom Leader. Det beror på att äldre ärendena ingår i statistiken.

Länsstyrelsen konstaterar att handläggningskapaciteten för utvald miljö varit underdimensionerad i förhållande till antalet inkomna ansökningar. Utbetalningar av gårdsstöd och miljöersättningar har prioriterats. Personal som arbetar med handläggning av miljöinvesteringar inom utvald miljö har även arbetsuppgifter som berörs av SUSS-planen. Detta i kombination med personalbrist har lett till att handläggningstiderna för investeringsstöden inom utvald miljö har ökat till 142 dagar 2011, jämfört med 120 dagar 2010. Dessutom finns ett antal ärenden som skall avslås, vilket förmodligen kommer att öka handläggningstiden.

Handläggningstiden för ansökningar om utbetalning inom utvald miljö har minskat från 70 dagar 2010 till 48 dagar 2011. Dock har färre utbetalningar gjorts 2011, 16 jämfört med 34 år 2010.

Länsstyrelsens regelbundna träffar med övriga länsstyrelser i samverkansregionen Östra Mellansverige och informationsmöten med LRF, Lantbrukarnas Riksförbund, ALMI m.fl. börjar ge resultat så att handläggningstiderna minskar.

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2011.

Åtgärden *Samarbete inom grön sektorn* (124) i axel 1 har låg anslutning då den varit svårtolkad och sällan passat den sökande. Åtgärden togs bort juni 2011.

Den ursprungliga åtgärden *Grundläggande tjänster för ekonomi och befolkning på landsbygden* (321) och åtgärden *Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden samt öka natur- och kulturarvets attraktionskraft* (323) i axel 3 har också haft låg anslutning eftersom kravet om offentlig medfinansiering per län åter infördes under 2011. Att det många gånger varit fördelaktigare för den sökande att söka leadermedel istället har säkert också varit en orsak till den låga anslutningen. Länsstyrelsen beslutade därför under 2011 att använda en stor del av pengarna till Bredbandssatsningar på landsbygden istället.

Inom Leader har projekt inom axel 1 och 2 låg anslutning. Det beror bl.a. på det komplexa regelverket och avgränsningarna mellan näringslivsutveckling och företagsstöd. Frågan har diskuterats på temamöten med Leader-grupperna.

Utvald miljö (axel 2) har generellt låg anslutning i länet. Undantaget är miljöfrämjande insatser på åker; Mångfaldsträda och Fågelåker, samt Bete och slätter på svårtillgängliga platser, där anslutningen är god i förhållande till de uppsatta målen.

De insatser som har lägst anslutning är *Särskild höhantering*, *Skötsel av landskapselement*, *Rovdjurssäkra stängsel* och *Reglerbar dränering*. I samtliga dessa fall beror den låga anslutningen på att få ansökningar kommer in. Detta kan bero på att det är åtgärder som är arbetskrävande och kan kräva ett särskilt engagemang från den stödsökande. Vad gäller Reglerbar dränering så finns det, på grund av de naturgivna förutsättningarna få platser i länet där åtgärden skulle kunna fungera bra.

Anläggning och restaurering av våtmarker och *Damm som samlar fosfor* har ganska låg anslutning. Intresset är stort, men ärendenas komplexa karaktär i kombination med nedprioriteringar har gjort att det tagit lång tid att handlägga dessa ärenden. På grund av att många intressen är inblandade vid anläggning av våtmarker används ett förfarande med intresseanmälningar som bedöms utifrån en prioriteringsmall innan ansökan om stöd kan komma in till Länsstyrelsen. Ett 20-tal intresseanmälningar har inkommit, men på grund av prioritering av utbetalningar av gårds- och miljöstöd har dock många av dessa inte kunnat hanteras. Länsstyrelsen har för avsikt att prioritera arbetet med intresseanmälningarna under år 2012.

Inom *Utvald miljö* är antalet ansökningar ojämnt fördelade mellan de olika insatserna. Detta har förmodligen flera orsaker. Ersättningsnivåer i förhållande till villkorsbördan för respektive insats är förmodligen en faktor. Här arbetar länsstyrelsen för att ställa rimliga villkor i förhållande till den stödsökandes ambition och förmåga, dock med utgångspunkt i att de uppställda målen med insatsen ska uppfyllas och att rättssäkerheten upprätthålls.

En annan faktor är nyttan den stödsökande har av insatsen utöver det ekonomiska stödet, exempelvis rekreativvärden och personliga intressen. En tredje faktor är kännedomen om att det går att söka stöd för en viss insats. Länsstyrelsen har arbetat med att marknadsföra utvalda insatser i Länsstyrelsens egen informationstidskrift Aktiv landsbygd.

Fiske

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,66	0,89	0,91
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,08	0,02	0,20
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	615	896	915
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,50	0,70	0,67
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	176	162	215
Antal beslutade ärenden	175	136	199
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	4	0
Bidragsutbetalningar (tkr)	25	25	25

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 62*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Tjänsten som länsfiskekonsulent var vakant under ca ett halvår, en förklaring till färre årsarbetskrafter i förhållande till förra året.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

Länsstyrelsens arbetsinsatser på fiskeområdet ägnas till stor del det småskaliga kustfisket och dess problem. I stort handlar det om svårigheten att få lönsamhet i fisket samt de skador som sälen orsakar. Sälen orsakar både förstörda redskap och förlust för den fisk som förloras eller förstörs. Som ersättning för sälens fortsatta skadeverkningar på kustfisket har Länsstyrelsen betalat ut 887 000 kr av viltskademedel till länets kustfiskare som kompensation för förlorad inkomst.

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med fiskevårdsområden. Länet har en låg andel bildade fiskevårdsområden och de flesta områden förvaltas av privata vattenägare. Detta gör att kontrollen på fisket blir svårare och det krävs mer resurser för att förvalta ett område. Dessutom har allmänheten det svårare att kunna lösa fiskekort samt veta vilka regler som gäller då man kan ha olika regler i samma system. Målsättningen är att det ska bli fler fiskevårdsområden i länet, detta är även en uttalad önskan från Havs- och vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen har en dialog kring alla de frågor som rör fritidsfiske, yrkesfiske och fiskfrågor och samarbetar med berörda organisationer. Frågor som behandlas rör fiskelagstiftning, tillsynsfrågor, fiskerätt till fastigheter och stöd för olika åtgärder.

Länsstyrelsens övriga arbetsinsatser inom området har i huvudsak koncentrerats kring vattenverksamheter t.ex. muddring, anläggning av våtmarker och sjökabel. Arbetet har skett utifrån ambitionen att anpassa insatser efter miljömålen Hav i balans, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker och Levande sjöar och vattendrag.

I de stora sjöarna Mälaren och Hjälmaran har yrkesfisket varit gott, med fortsatt bra fångster av främst gös och signalkräfta. Här finns ett väl utvecklat samarbete mellan länen och gemensamma samverkansplaner som fastställs årligen.

Insatser i form av provfiske och utsättningar för att bevara flodkraften har genomförts i ett antal sjöar i länet. Länsstyrelsen har även gjort utsättning av ålyngel i länets sötvattenområden.

Återrapportering regleringsbrev

14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013.

Länsstyrelsen har arbetat med Fiskeområde Kustlinjen som är den FOG, Fiskeområdesgrupp, som finns inom länet. Tre projektansökningar har inkommit, där projektägarna sökt pengar från Europeiska fiskerifonden. Projekten förväntas genomföras under 2011/2012. Fiskeområde Kustlinjen har startat och har ambitionen att arbeta intensivare med fiskefrågorna under 2012.

Fiskeområde Kustlinjen tillsammans med Leaderområdena i länet har överlagt med Länsstyrelsen en gång och bland annat diskuterat ambitionsnivåer. Länsstyrelsen har medverkat vid ett av Fiskeområde Kustlinjen:s ordinarie möte och träffats vid ett par andra tillfällen för att diskutera målsättningar.

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har deltagit i preliminära diskussioner, möten, angående insatser med förbättring av Båvens och omgivande vattendrags vattenreglering vilka anordnats av Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund. Inga omprövningar har skett under 2011 men förberedande arbete pågår.

17. Länsstyrelsen i Stockholms län tilldelas medel från Jordbruksverkets anslag 1:21 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för uppdraget att utreda och testa möjligheterna att samordna distribution och marknadsföring av lokalt fångad fisk och lokalt producerade fiskeriprodukter.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2011	2010	2009
Antal fiskevårdsområden	16	16	16
Antal yrkesfiskelicenser	34	34	35
Antal fartygstillstånd	9	8	6
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	4	3	1

Källa: Havs och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Kommentarer Tabell 1.2

Antalet fiskevårdsområden är konstant 16 stycken. Antalet yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd visar på en minskande trend i kustvattnen. Antalet inkomna stödansökningar ur strukturfondsprogrammet har ökat något och är som tidigare koncentrerat till insjöfisket.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

18. Länsstyrelserna ska utarbeta regionala planer för utvecklingen av vildsvinsstammarna med ledning av den nationella förvaltningsplanen för vildsvin.

Viltförvaltningsdelegationen har utsett en arbetsgrupp som ska ta fram en regional plan för vildsvin. Arbetet med planen är prioriterat och målsättningen är att planen ska vara klar 2012. Länsstyrelsen har tagit fram planer för dovhjort och kronhjort och under 2012 kommer planen för älg att revideras.

19. Länsstyrelsen ska dela in länen i älgförvaltningsområden och förordna ledamöter till älgförvaltningsgrupper senast den 1 oktober 2011. För dessa grupper ska länsstyrelserna genomföra utbildningsinsatser med undervisningsmaterial från Sveriges lantbruksuniversitet.

Genom en regeländring i regleringsbrevet ska Länsstyrelsen dela in länet i älgförvaltningsområden och förordna ledamöter till områdenas älgförvaltningsgrupper senast den 31 januari 2012. Länsstyrelsen har tagit fram ett förslag till indelning av länet i nio älgförvaltningsområden. I det arbetet har samråd skett med Viltförvaltningsdelegationen. Dialog har också förts med samtliga grannlän om yttergränserna. Länsstyrelserna har tidigt begärt och fått in förslag på ledamöter i områdenas älgförvaltningsgrupper från markägar- och jägarorganisationer. Förslaget har presenterats och godkänts av Viltförvaltningsdelegationen. Länsstyrelsen kommer att fatta beslut om älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper efter den 1 januari 2012 då den nya lagstiftningen träder i kraft. I början av 2012 planerar Länsstyrelsen att genomföra utbildningsinsatser för älgförvaltningsgrupperna.

Regional tillväxt

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,53	1,76	1,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,66	3,48	2,24
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 420	5 024	3 840
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,60	3,94	2,80
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	25	50	49
Antal beslutade ärenden	35	53	33
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	40	46
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	3 505	4 207	13 250

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 30*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Antal årsarbetskrafter har minskat mellan 2010 och 2011. Förändringen beror på att ett samarbetsprojekt med Regionförbundet Sörmland om arbetskraftsförsörjning avslutades och att en statistiker anställdes.

Antalet inkomna ärenden halverades beroende på minskningen av tilldelade medel för regional utveckling och att Länsstyrelsen alltmer går över till egeninitierade större projekt. Antalet ej beslutade ärenden äldre än två år minskade till 5 ärenden efter en prioriterad insats.

Ledningen har bedömt verksamheten Regional tillväxt som Godkänd, Allmänt som Godkänd och Samverkan med som Väl godkänd för en tydlig rollfördelning och tät samverkan.

Länsstyrelsen har prioriterat fyra områden inom regional tillväxt: integration, kompetensförsörjning och omvärldsanalys, det nationella programmet Främja kvinnors företagande samt insatser för att stimulera bredbandsutvecklingen på landsbygden. Valet av insatsområden har gjorts med utgångspunkt i Länsstyrelsens bedömning av länets förutsättningar och behov.

Prioriteringarna har skett efter diskussion med Regionförbundet Sörmland.

Verksamhet inom integration redovisas inom eget sakområde men betraktas av Länsstyrelsen som en del av den regionala tillväxten med koppling till de övriga prioriterade områdena kompetensförsörjning, omvärldsanalys, bostadsanalysen och Kvinnors företagande.

21. Länsstyrelserna ska följa upp och redovisa hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi.

Länets regionala utvecklingsstrategi – Sörmlandsstrategin från 2007 – innehåller sex utmaningar

- infrastruktur och kommunikationer
- arbete och arbetskraft
- kunskap och kompetens
- förverkliga idéer, starta och växa som företag
- ett gott liv
- samarbeta

Regionförbundet har påbörjat arbetet med Nya Sörmlandsstrategin med stöd från Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Mälardalens Högskola med flera.

Genom medverkan inom samverkansarenor deltar berörda statliga myndigheter i aktiviteter i linje med det regionala utvecklingsprogrammet. Nedanstående lista redovisar exempel på samverkansarenor. Redovisningen är indelad enligt utmaningarna inom Sörmlandsstrategin.

Infrastruktur och kommunikationer

- Bredband (Post- och telestyrelsen, Jordbruksverket, Länsamverkan bredband, Bredbandsforum, Länsstyrelsen i Östergötlands län samt kommunerna)

Arbete och arbetskraft och Kunskap och kompetens

- Kompetensplattform (Regionförbundet, Arbetsförmedlingen, Yrkeshögskolan, SCB, Uppsala universitet, Mälardalens Högskola och Landstinget)

Förverkliga idéer, starta och växa som företag

- Integration (Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, och kommunerna)
- Främja kvinnors företagande (Tillväxtverket, Regionförbundet, ALMI)
- Kultur och Kreativa näringar, regional strategi för kultursektorn (Tillväxtverket, Landstinget, Regionförbundet)
- Turism (Tillväxtverket, Visit Sweden, Regionförbundet, Sörmlandsturism)
- Matlandet (Jordbruksverket, Visit Sweden, Sörmlandsturism)

Ett gott liv

- Folkhälsa (Folkhälsoinstitutet, Landstinget, Regionförbundet)

Samarbeta

- Tillväxtrådet (Östsvenska Handelskammaren, representanter från privata näringslivet, Sparbanksstiftelsen Rekarne, Stockholm-Skavsta Flygplats, Mälardalens Högskola och Eskilstuna-Fabriksförening.
- Partnerskap för landsbygdsutveckling (länets kommuner, Lantbrukarnas Riksförbund, Hushållningssällskapet, Hela Sverige ska leva, Regionförbundet Sörmland, Skogsstyrelsen och Leader-grupperna)
- Sörmlandsfonden (Regionförbundet, regionala banker, ALMI)

22. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur samverkan utvecklats.

Samverkan sker nationellt, regionalt och lokalt. Länsstyrelsens roll varierar men är ofta samordnande, koordinerande och kunskapsförmedlande. Länsstyrelsen är en efterfrågad, neutral part som bidrar med bred kunskap i länet.

Bredband har högst prioritet inom regionala serviceprogrammet. Nationellt sker samverkan med Post- och Telestyrelsen, Jordbruksverket, Tillväxtverket, Bredbandsforum och Länsamverkan bredband. Länsstyrelsen har sedan tre år tillbaka ett väl fungerande samarbete med Länsstyrelsen i Östergötland när det gäller strategisk bredbandsutveckling. Regional och lokal samverkan sker med Regionförbundet Sörmland och kommunerna.

Samverkan kring integrationsfrågor ur ett tillväxtperspektiv är en viktig del av det regionala utvecklingsarbetet. Samverkan sker framför allt med kommunerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket. Arbetet har intensifierats på grund av mottagningsreformen av nyanlända. Den har inneburit nya roller och uppdrag för framför allt Arbetsförmedlingen och kommunerna.

Landshövdingen har tillsammans med Regionförbundet Sörmlands ordförande tagit initiativ till ett *Tillväxtråd* där representanter inom näringslivet, näringslivsorganisationer och offentliga aktörer samverkar i för länet viktiga tillväxtfrågor.

26. Länsstyrelserna ska redovisa varför aktuella prioriteringar gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Södermanlands län är ett av de län som har haft en befolkningsökning de senaste åren. Inflyttarna är till största delen nyanlända invandrare och utflyttarna är främst yngre personer. Arbetslösheten är hög i framförallt kommunerna Eskilstuna, Katrineholm och Flen. Utbildningsnivån har länge varit låg. Prioriteringarna syftar till att genomföra insatser när det gäller nyanlända invandrare och begränsade insatser när det gäller näringslivsutveckling. I övrigt har bedömningen varit att det är viktigt att genom kunskapsunderlag, analyser, uppföljning och utvärderingar följa länets utveckling inom dessa två områden. Följande prioriteringar har gjorts vid fördelning av medel inom anslaget 1:1:

1. Medel till integration	35 %
2. Medel näringslivsutveckling	35 %
3. Medel till kunskapsunderlag, analyser, uppföljning, utvärdering	20 %
4. Medel till sektorssamordning (bostadsanalys)	10 %

Länet är ett av de län som tar emot flest nyanlända i förhållande till befolkningmängden.

En av utmaningarna för framtiden är att strategiskt arbeta med arbetsmarknads- och kompetensfrågor för nyanlända och utrikes födda. Projektet Sörmlandslinjen som pågick 2008-2010 och avslutades under 2011 var ett samarbetsprojekt med inriktning på arbetsmarknad, företagande och attitydpåverkan. Ett stort antal parter (kommuner, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Almi, Sörmlandsidrotten) ingick i projektet. Resultatet av Sörmlandslinjen ger underlag för arbetet med den regionala överenskommelsen som startar 2012.

Inom området näringslivsutveckling har insatser gjorts för landsbygdsutveckling i projektet Unga ekokockar. Länsstyrelsen har sedan flera år tillbaka stöttat utvecklingen av lokalproducerad mat genom Sörmlands matkluster och utvecklar nu detta arbete ytterligare.

Näringslivet i länet har behov av riskkapital. Därför har Sörmlandsfonden bildats av fyra sörmländska banker, Sörmlands Sparbank, Sparbanken Rekarne och Länsförsäkringar. Bankerna står för fondens kapital som ska uppgå till 10 mnkr och Länsstyrelsen och Regionförbundet står för driften via Munktell Science Park.

Kompetens och sysselsättning är viktiga utvecklingsfrågor för länet som har en låg sysselsättningsgrad och låg utbildningsnivå. Länsstyrelsen har gjort insatser tillsammans med

Regionförbundet Sörmland för att fördjupa kunskaper och analyser inom området, bland annat en Kompetensplattform.

Sektorssamordning har i huvudsak skett inom ramen för den årliga bostadsanalysen och den rapport som har producerats. Rapporten, som även har rönt ett intresse nationellt, är efterfrågad i länet från bland andra kommunerna när det gäller planering av det framtida bostadsbyggande.

31. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbete ska särskilt aktiviteter inom ramen för Östersjöstrategin redovisas. Sammanfattningen ska innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

Inom Regional tillväxt har Länsstyrelsen prioriterat områdena Integration som beskrivs under eget verksamhetsområde, Främja Kvinnors företagande, Kompetensförsörjning samt insatser för bredbandsutveckling på landsbygden.

Innovationer och förnyelse

På uppdrag av Regionförbundet Sörmland har Länsstyrelsen, som har bred och djup erfarenhet av att arbeta med programmet Främja kvinnors företagande, genomfört en första utlysning för kvinnor som driver verksamhet på landsbygden och kvinnor med utländsk bakgrund. Elva ansökningar har kommit in. Dessa ansökningar bearbetas vidare. Nästa del som har påbörjats har fokus på tillväxtförtagen i länet som drivs av kvinnor.

Länsstyrelsen har i samråd med Regionförbundet Sörmland beslutat att finansiera driften av den planerade Sörmlandsfonden (ägarkapital) för perioden 2012-2014.

Inom landsbygdsutveckling arbetar Länsstyrelsen, tillsammans med andra aktörer, i ett partnerskap, med syfte att ta fram en regional Matstrategi. En plattform ska vara klar våren 2012.

Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

Länsstyrelse har gjort en analys över förhållandet mellan näringslivets behov och de utbildningar som finns samt rörligheten inom yrken. Metoden har uppmärksammats av andra län och möten har hållits med industri- och teknik- vård- och omsorgsföretagen i länet. Analyserna har bl.a. använts som underlag för att ta fram fler yrkeshögskoleutbildningar, YH, i länet.

I länet finns en Kompetensplattform, ett regeringsuppdrag som Regionförbundet Sörmland fått. Här deltar Länsstyrelsen liksom Arbetsförmedlingen, Landstinget Sörmland, Mälardalens Högskola och Eskilstuna kommun, med syfte att arbeta med kompetensfrågor i länet.

Länsstyrelsen och Arbetsförmedlingen har genomfört en förstudie, ”Anställ kompetensen Södermanland”, där Länsstyrelsens ledning tillsammans med Arbetsförmedlingen och lokala företrädare träffat företag i flera kommuner för att diskutera behov av kompetens och synliggjort den kompetens som invandare har. Förstudien har inneburit att företagen fått mer insikt om invandrares kompetenser. Projektet ska drivas vidare av det nyinrättade Tillväxtrådet.

Tillgänglighet

Länsstyrelsen har prioriterat bredbandsutbyggnad på landsbygden inom det Regionala Serviceprogrammet. Länsstyrelsen har satsat medel liksom kommunerna och har därigenom

beviljats nationella medel från Post och Telestyrelsen till investeringar. Intresset är nu stort bland kommunerna att investera. Medel till sju projekt har beviljats, totalt 25 miljoner kronor, 60 procent statligt och 40 procent kommunalt. Satsningarna på tillgång till bredband på landsbygden ökar tillgängligheten för boende och företagare och ger möjligheter till näringslivsutveckling på landsbygden.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Länsstyrelsen bedriver inte något strategiskt gränsöverskridande samarbete.

32. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen och Regionförbundet möts regelbundet på ledningsnivå. Exempel på konkreta resultat av samarbetet är initiativet till att bilda ett regionalt Tillväxtråd som beskrivs i uppdrag 22. Länsledningen och Regionförbundets presidium möter tillsammans länets kommunledningar och näringslivet.

Exempel på effekter av det goda samarbetsklimatet mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet är att Länsstyrelsen har fått följande uppdrag: driva bredbandsutvecklingen i länet, genomföra programmet Främja kvinnors företagande och bistå med kunskapsunderlag för länets Regionala utvecklingsprogram, RUP, Sörmlandsstrategin. Utvecklingen av samarbetet mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet har fördjupats och konkretiserats såväl på ledningsnivå som på handläggarnivå. Samarbetet gäller både samsyn när det gäller användningen av de regionala utvecklingsmedlen och utvecklingsarbetet med bredband på landsbygden.

Landskapsstrategin har överlämnats till Regionförbundet Sörmland för att kunna användas som underlagsmaterial i arbetet med Nya Sörmlandsstrategin.

33. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet.

Länsstyrelsen har sedan många år haft ett tydligt jämställdhetsperspektiv inom det regionala tillväxtarbetet. När rapporter om tillståndet i länet har publicerats har skillnader mellan könen synliggjorts. Länsstyrelsens arbete med regional tillväxt har koncentrerats till uppdraget om kvinnors företagande. Länsstyrelsen drev programmet Främja Kvinnors Företagande som ett tillväxtprojekt. Denna inriktning fortsätter under den nya programperioden från 2011 genom att Länsstyrelsen har fått i uppdrag från Regionförbundet Sörmland att fortsätta arbetet. Jämställdhetsperspektivet blir därigenom integrerat i det regionala tillväxtarbetet. Programmet kommer att drivas i samverkan med Tillväxtverket och Regionförbundet samt med de organisationer och föreningar som driver projekten.

Landshövdingen bjöd in ett 20-tal kvinnor, ambassadörer för kvinnors företagande, till Residenset i Nyköping till en dialog. Ambassadörerna informerade om sina uppdrag och gav förslag på hur kvinnors företagande kan främjas och utvecklas i länet.

Länsstyrelsen har inte genomfört några insatser för Resurscentra för kvinnor. Resurscentra har liksom andra aktörer i länet möjlighet att söka medel ur programmet Främja kvinnors företagande. När det gäller övriga insatser för Resurscentra hänvisas sökande till Regionförbundet Sörmland.

34. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera:
 – vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet,

Länsstyrelsen arbetar enligt det Regionala serviceprogrammet 2010-2014. I enlighet med handlingsplanen för programmet har följande insatser prioriterats:

Partnerskapet för landsbygdsutveckling

En mötesplats för myndigheter och organisationer med engagemang i landsbygdens utveckling har en viktig funktion att fylla som ömsesidig informationskanal och diskussionsforum. Fyra möten med partnerskapet har genomförts och Partnerskapet består av representanter för länets kommuner, Lantbrukarnas Riksförbund, Hushållningssällskapet, Hela Sverige ska leva, Regionförbundet Sörmland, Skogsstyrelsen, Leader-grupperna med Länsstyrelsen som initiativtagare. Konkreta resultat av arbetet i partnerskapet är bl.a. utformning och prioriteringar inom regionala serviceprogrammet (omfördelning av medel till bredband) och förankring av ändringar i Landsbygdsprogrammet.

Bredband

Tillgången till bredband betraktas av länets kommuner, organisationer och de landsbygdsboende som den viktigaste frågan för landsbygdens utveckling. Länsstyrelsen har gjort en kartläggning av tillgången till bredband på landsbygden vilket resulterat i ett nyvaknat intresse för bredband. Totalt 25 miljoner kronor, med fördelning 60 procent statliga och 40 procent kommunala medel, har beviljats till sju projekt. Ytterligare information om bredband se sakområde Infrastruktur.

– vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag, samt
 – vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service. Redovisningen ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Stöd till kommersiell service

Inga beslut om stöd till livsmedelsbutiker och bensinstationer har fattats. Några förfrågningar har kommit in men de har inte resulterat i någon ansökan. Minst två livsmedelsbutiker och en bensinstation har tillkommit utan bidrag från Länsstyrelsen.

Hemsändningsbidrag

Länsstyrelsen har beslutat att betala ut hemsändningsbidrag för åren 2010 och 2011 till de kommuner som själva bidrar med 50 procent av kostnaden för hemsändning. Fyra av länets nio kommuner har utnyttjat möjligheten.

Fördelning av medel för kommersiell service

Kartläggning av bredband på landsbygden	600 tkr
Hemsändningsbidrag	83 tkr
Summa	683 tkr

39. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen har inte vidtagit några egeninitierade insatser externt, men har internt informerat berörd personal om lagen om offentlig upphandling och dess betydelse för en rättvis konkurrens bl.a. i samband med det samarbete Länsstyrelsen inlett med Länsstyrelsen i Stockholms län.

Inom kulturmiljöområdet finns krav på ökad konkurrensättning inom arkeologiområdet. Länsstyrelsen tillämpar numer dessa riktlinjer.

Länsstyrelsen beaktar dessutom konkurrensaspekter i det regionala tillväxtarbetet. I handläggningen av företagsstöd och projektmedel ska det säkerställas att beviljade stöd inte snedvrider konkurrensen på den marknad verksamheten bedrivs och att stöden sker i enlighet med EU:s statsstödsregler.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0
Varav Förvaltande myndighet	0	0	0
Varav Attesterande myndighet	0	0	0
Varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa:

Kommentarer Tabell 3.1

Södermanlands län har ingen strukturfondsadministration.

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	431 404	513 394	321 768
Landsbygdsprogrammet	156 701	154 545	78 894
varav Leader	12 039	4 535	0
varav miljöersättningar	103 280	126 387	63 664
varav kompensationsbidrag (LFA)	437	266	152
varav företagsstöd	20 581	18 227	15 078
varav projektstöd	835	5 130	0
varav miljöinvesteringar	871	0	0
Gårdsstöd	274 703	358 849	257 952

Källa: Jordbruksverkets ekonomienhet

Kommentarer Tabell 3.2

Inga särskilda kommentarer.

Infrastrukturplanering

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,44	0,69	0,60
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,11	0,09	0,23
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	653	1 088	1 032
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,53	0,85	0,75
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	25	28	40
Antal beslutade ärenden	24	20	40
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	3	1
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 34*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Väl godkänd för topplaceringar när det gäller att skapa resurser.

Länsstyrelsen har sedan 2010 drivit frågan om strategisk bredbandsutveckling på landsbygden. Länsstyrelsen arbetar efter regeringens bredbandsstrategi. Enligt strategin ska 90 procent av befolkningen ha tillgång till minst 100 MB år 2020. För att nå målet kan Länsstyrelsen lämna stöd till insatser för utbyggnad av höghastighetsnät på landsbygden genom Landsbygdsprogrammet. Arbetet sker i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötlands län. Insatserna har resulterat i ett ökat intresse från kommuner och byalag att investera i bredband på landsbygden.

Länsstyrelsens särskilda satsningar på bredband inom landsbygdsområdet har resulterat i ett ökat intresse att genomföra projekt och att länet har fått tillgång till betydande investeringsbelopp. Länet ligger på femte plats i landet när det gäller tilldelningen av de nationella medlen och på andra plats när det gäller medfinansiering från Post- och telestyrelsen, PTS. Samarbetet med Länsstyrelsen i Östergötlands län har här visat sig mycket fruktbart.

Länsstyrelsen har avsatt 5 mnkr i Landsbygdsprogrammet till bredband på landsbygden. Med bidrag från Post- och telestyrelsen och kommunerna innebär det en investering på ca 25 mnkr till länet. Resultatet blev sju projekt via kommuner och byalag.

Tabellen som följer visar hur medlen fördelas på de olika finansieringskällorna.

Bredbandsinvesteringar i Södermanland (tkr)

Finansiering	Landsbygdsprogrammet nationella medel (recovery plan)	Landsbygdsprogrammet regional omfördelning till bredband	Summa
Länspott	3 579	-	3 579
Landsbygdsprogrammet	6 540 (avropat SJV)	5 214	11 754
Post och Telestyrelsen	3 373	9 209	12 582
Kommuner/byalag	-	9 100	9 100
Totalt	13 492	23 523	37 015
Antal projekt	2	9 (varav 2 under handläggning)	11

Länsstyrelsen har gjort en kartläggning över länets IT-infrastruktur. Denna har bland annat finansierats med stöd av Landsbygdsprogrammet. Kartläggningen ska vara ett stöd till kommuner och byalag som planerar nya bredbandssträckor. Dokumentet ska också kunna användas av Länsstyrelsen för att prioritera mellan inkomna ansökningar samt som ett presentationsmaterial i dialog med företrädare för kommuner och intresseorganisationer.

Energi och klimat

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,01	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,80	0,56	0,09
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	898	448	59
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,73	0,35	0,04
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	8	8	4
Antal beslutade ärenden	8	5	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	275	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 42*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

En ökning av årsarbetskrafter har skett jämfört med 2010.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

Länsstyrelsen har prioriterat insatser i enlighet med uppdraget för att öka samverkan kring genomförandet av den regionala Klimat- och energistrategin. Strategin har reviderats för att förnya innehållet och få fler aktörer engagerade i arbetet. Nätverk har utvecklats och regionala seminarier har genomförts där förslag till åtgärder för att genomföra strategin tagits fram. Strategin har fastställts och ett åtgärdsprogram sammanställts.

Länsstyrelsen har även prioriterat arbetet med energieffektivisering. Flera möten har för kommunerna och Landstinget har anordnats. Länsstyrelsen har startat ett projekt för att effektivisera kommunala transporter samt lämnat bidrag till två projekt.

Utöver det som presenteras nedan kan tilläggas att Länsstyrelsen arbetar med en strategi för Stolt mat i Sörmland. Att öka andelen ekologiskt odlade livsmedel samt förädling och lokal försäljning av råvaror från Sörmland är en del av strategin.

43. Länsstyrelserna ska redovisa:

– Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,

Länsstyrelsen har prioriterat insatser för att öka samverkan kring genomförandet av den regionala klimat- och energistrategin. Strategin reviderades under 2010 med syfte att tydliggöra länets förutsättningar och inom vilka områden arbetet ska fortsätta. Den reviderade strategin presenterades i början av året vid en regional miljökonferens där företrädare för kommuner, näringsliv och organisationer deltog. Därefter skickades den på bred remiss. Svar inkom från hälften av totalt 61 remissinstanser. Responsen var överlag positiv. Det finns en bred enighet kring Länsstyrelsens förslag att de närmaste åren fokusera på arbetet med åtgärder inom de insatsområden som utformas i strategin.

Strategin syftar till att nå miljömålen och strategin är ett av de åtgärdsprogram Länsstyrelsen i bred förankring tagit fram för att nå miljömålen i länet. Se beskrivning av Länsstyrelsens miljömålsarbete under uppdrag 50.

– insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,

I anslutning till remissen bjöd Länsstyrelsen också in de regionala och lokala aktörerna till att delta i fortsatt arbete med att utforma ett åtgärdsprogram kopplat till strategin. Under hösten genomfördes fem heldagsseminarier med workshops inom insatsområdena:

- energisåla bostäder och lokaler,
- hållbar samhällsplanering,
- förnybar energi,
- energieffektivisering och nya affärsidéer
- hållbart transportsystem.

Vid varje tillfälle bjöds regionala aktörer in för att presentera goda exempel och/eller svåra utmaningar för länet. Utifrån denna bakgrund diskuterades sedan vilka åtgärder som bör genomföras. I diskussionerna har länets kommuner, Landstinget Sörmland, Regionförbundet Sörmland, Energikontoret i Mälardalen, LRF Sörmlands distrikt, Skogsstyrelsen Sörmlands distrikt samt flera företag och näringslivsorganisationer deltagit. Totalt deltog ca 65 lokala och regionala aktörer vid seminarierna. Flera deltog vid ett flertal tillfällen.

Inför diskussionerna hade Länsstyrelsen tagit fram en kartläggning av pågående åtgärdsarbete inom klimat- och energiområdet i länet. Kartläggningen omfattar länets kommuner, Landstinget Sörmland, Regionförbundet Sörmland, Energikontoret Mälardalen, Skogsstyrelsen samt några företag och organisationer.

Materialet från diskussionerna vid seminarierna har sammanställts i ett åtgärdsprogram kopplat till klimat- och energistrategin. Några olika typer av åtgärder, och några områden, återkommer under flera insatsområden. De områden där det tydligast finns både möjlighet och ett stort behov av att arbeta på regional nivå är:

- upphandling,
- nätverk,
- utbildning/information,
- pendling/kollektivtrafik,
- biogas samt
- fysisk planering.

Den nationella samordningen mellan länsstyrelserna i arbetet med klimat- och energistrategier är väl utvecklad. Stödet från Energimyndigheten och Naturvårdverket har också bidragit till detta. Energimyndigheten har arrangerat fyra nationella möten för energisamordnarna (15/3 på Energiutblick, 14-15/6, 12/10 tillsammans med NV Färdplan 2050, och 9/12). Mötena bereds och leds till vissa delar av Länsstyrelserna. Länsstyrelsen i Södermanlands län har deltagit i samtliga träffar. Denna samordning har underlättat planering och bidragit till att sprida goda exempel och kunskap bland länsstyrelserna. Detta har också bidragit till att uppdrag och information från de nationella myndigheterna har varit väl avpassade till länsstyrelsens behov.

Utöver det strategiska arbetet med att i dialog utveckla den regionala strategin har Länsstyrelsen initierat eller deltagit i projekt tillsammans med flera regionala och lokala aktörer.

- Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med det Interreg IVC-projekt som Regionförbundet Sörmland driver – EU 2020 Going Local. Projektet har tema energieffektivisering och transporter. Länsstyrelsens insats består i att bistå med kunskapsunderlag samt idéer kring nya projekt som kan bli ett resultat av Interreg-projektet. Bl.a. har Länsstyrelsens kartläggning av det regionala åtgärdsarbetet varit ett underlag för Regionförbundet i valet av temaområden inom projektet.
- Länsstyrelsen har deltagit i dialog med Regionförbundet Sörmland om den nya Sörmlandsstrategin (RUP, Regionalt utvecklingsprogram).
- Länsstyrelsen har under 2010-2011 stött ett projekt som drivs av Energikontoren i Mälardalen och Östergötland om lågenergihus. Under 2011 har totalt 12 dag- och kvällsseminarier ordnats. Målgruppen för dagseminarierna var kommunala tjänstemän och politiker, för kvällsseminarierna allmänheten. I Södermanlands län ordnades tre seminarier i Nyköping, Katrineholm och Eskilstuna. Totalt deltog ca 230 personer, vilket ger ca 20 personer i genomsnitt per tillfälle.

– insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,

För att stödja kommunernas och näringslivets klimat- och energiarbete har Länsstyrelserna genomfört flera aktiviteter. Flera av dessa är kopplade till kommunernas och Landstingets arbete med energieffektiviseringsstrategier.

- Länsstyrelsen har ordnat tre träffar för kommunerna för att stödja dem i deras arbete med energieffektiviseringsstrategierna. En träff för Landstingen i Mälardalen har ordnats tillsammans med Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Stockholm. I övrigt har Länsstyrelsen haft kontinuerlig kontakt med samtliga kommuner och Landstinget kring arbetet med strategierna (både rapportering och arbete med åtgärder). Ett exempel på en insats är att Länsstyrelsen efter kommunernas och Landstingets rapportering gjort en sammanställning av samtliga strategier i länet.
- Länsstyrelsen har ordnat en konferens om energiomställning och offentlig upphandling tillsammans med Miljöstyrningsrådet samt Länsstyrelserna i Västmanland och Stockholm. Från Södermanland kom deltagare från Strängnäs, Eskilstuna, Vingåker, Flens och Trosa kommuner.
- Tillsammans med Länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala har länsstyrelsen utformat ett projekt för att ytterligare stödja kommunernas arbete med transporter. Ytterligare medel till projektet har sökts, och beviljats, från Energimyndigheten. Även Trafikverket Region Öst samt Regionförbunden i Sörmland och Uppsala finansierar projektet. Syftet är att på olika sätt stötta utvalda kommuner i länet att effektivisera sina transporter. Projektet förväntas ge vinster i form av effektivare användning av fordon och lägre bränsleförbrukning samt lägre koldioxidutsläpp. I Södermanlands län deltar fyra kommuner. Kommunerna erhåller inom projektet expertstöd för att lyckas bättre med de åtgärder de planerar. En viktig del är också erfarenhetsutbyte mellan deltagande kommuner. Totalt deltar 15 kommuner från de tre länen. Projektet har startats under 2011 och kommer att pågå till 2013.
- Länsstyrelsen har givit bidrag till ett projekt om energikartläggning och åtgärder för belysning i butiker i samarbete med Centrumföreningen i Nyköping samt ett projekt om energikartläggning och åtgärder på idrottsanläggningar i samarbete med Katrineholms kommun. I projektet Energieffektiv belysning i handeln i Nyköping har 5 butiker deltagit. I projektet Energieffektivisering av idrottsanläggningar i Katrineholms kommun har energikartläggning och åtgärdsförslag tagits fram för två föreningar; Värmbols FC och Katrineholms Ryttaförening.

- Länsstyrelsen har deltagit på Energimyndighetens mäsas Energiutblick. Länsstyrelserna tog gemensamt fram ett informationsmaterial samt hade en gemensam monter på mässan. Ett faktablad med info om hur man jobbat med nätverk för energieffektivisering i företag/industrier i Eskilstuna togs fram till mässan och delades ut där.

– insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft.

För att underlätta planering för och etablering av vindkraft i länet har Länsstyrelsen tagit fram en vindkraftspolicy. Syftet med policyn är att redovisa Länsstyrelsens övergripande syn på etableringar av anläggningar för vindkraft. Policyn ska vara ett stöd och en vägledning för kommuner och andra intressenter. Den ska även underlätta samverkan i länet och med angränsande län. Länsstyrelsen har lämnat samrådsyttrande över förslag till översiktsplan för Eskilstuna kommun. I yttrandet kommenteras hur kommunen beskriver planeringsförutsättningar för vindkraft.

Inom ramen för företags- och projektstöd ur landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen beviljat stöd till ett antal projekt för att nå ökad andel förnybar energi i länet. Ett kompetensutvecklingsprojekt med syfte att ge deltagande lantbrukare god kännedom om biogasens möjligheter har avslutats. Utbildningen har bedrivits i studiecirkelform och mynnat ut i att ett antal lantbrukare gått samman för att hitta en aktör som bygger en anläggning, samt leverera till anläggningen. Anläggningen kommer att ligga i Nyköpings kommun. Även i Strängnäs kommun pågår utredning av affärsmässiga och tekniska förutsättningar för en samrötningsanläggning. Bolaget som står för utredningen består av lantbrukare och lokala entreprenörer i Strängnäs. Projektstöd har beviljats från Länsstyrelsen för utredningen. En ansökan om företagsstöd till byggande av gårdsvindkraftverk har också inkommit till Länsstyrelsen.

44. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Varje länsstyrelse ansvarar för att samordna klimatanpassningsarbetet i det egna länet. För att kunna byta erfarenheter och skapa samordningsvinster länen emellan har länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare bildat ett nationellt nätverk. Nätverket som helhet träffas två gånger per år. Ordförandeskapet för nätverket delas av tre län. Ordförandeskapet är roterande och varje år byts ett av länen ut. Länsrådsgrupp 1 har det övergripande ansvaret för nätverket. Inom nätverket sprids information och diskuteras gemensamma frågeställningar. Vid behov tillsätts även arbetsgrupper för angelägna länsgemensamma frågor. En särskild insats var framtagandet av en länsgemensam skrift med rekommendationer kring klimatanpassning i den fysiska planeringen. En annan var att utarbeta två händelse scenarier, värmebölja och skyfall, som länsstyrelser och kommuner kan använda i sitt risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Det har även funnits grupper som särskilt ska bevaka vissa intressen, till exempel en referensgrupp gentemot SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut).

Förutom att delta i det nationella nätverket samverkar Länsstyrelsen med länen runt Mälaren i en interregional delgrupp från det nationella nätverket. Gruppens arbete har bland annat resulterat i en förstudie som sammanfattats i rapporten "Mälaren om 100 år" och en Mälarkonferens anordnad i Västerås stad.

I det regionala klimatanpassningsarbetet har ett samverkansprojekt genomförts tillsammans med SGI (Statens geotekniska institut) och SMHI där läns specifikt GIS-data (geospacialt data)

sammanställts och kompletterats med hydrologiska analyser. Arbetet har sammanfattats i en rapport benämnd "Riskbild Södermanland".

Medlen har använts till lönekostnader för egen personal som genomfört och deltagit i redovisade aktiviteter samt till framtagande av rapporten Riskbild i Sörmland. Medlen har även gått till rapporten Mälaren om 100 år som länsstyrelserna runt Mälaren har samfinansierat.

45. Länsstyrelserna ska samordna planeringen för i vilken prioritetsordning som begränsning eller avbrytande av överföring av el till elanvändare inom länet ska genomföras i händelse av förutsedd eller plötsligt uppkommen elbrist samt, på förslag från kommunerna, sammanställa underlag om vilken rangordning av elledningar som ska gälla.

Länsstyrelsen har samordnat planeringen av prioritering av elanvändare i länet. Länsstyrelsen har fått in underlag från centrala aktörer och alla kommuner utom Strängnäs kommun. Länsstyrelsen har för inkomna kommuner sammanställt underlag som under kvartal ett 2012 levereras till Svenska Kraftnät och respektive nätbolag.

Hållbar samhällsplanering och boende

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,36	3,46	3,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,91	5,07	4,75
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	8 510	9 019	7 712
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	6,94	7,07	5,61
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 025	1 264	1 479
Antal beslutade ärenden	1 034	1 202	1 817
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	10	10
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamheterna 40* och 41*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Uppgifterna i tabellen visar inga större ändringar från 2010.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Vål godkänd för bra prioriteringar, väl utförd myndighetsutövning, nationellt intressant Landskapsstrategi och stark bostadsanalys.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden under året: Genomförande av grundutbildningar i ny PBL, Plan och bygglagen, ärendehantering, bostadsmarknadsanalysen samt arbete med vissa planeringsunderlag (översyn av utvidgade strandskyddet, klimatanpassningsprojektet) inklusive beslut om en Landskapsstrategi.

Arbetet med tillsyn och övrigt planeringsunderlag har prioriterats i andra hand. Skälet till denna prioritering är flera: en ny plan- och bygglag, målen för handläggningstider för ärendehantering behöver hållas för att kommunernas planerings- och byggprocesser ska löpa smidigt. Arbetet med bostadsmarknadsanalysen har prioriterats eftersom bostadsbyggandet i länet ligger på en för låg nivå och är av stor betydelse för befolkningsutvecklingen.

Fyra tvådagars utbildningar i grunderna i nya PBL genomfördes för totalt 160 handläggare från länets samtliga kommuner och från Länsstyrelsen. Tre halvdagskurser för politiker och cheftjänstemän med betoning på ledningsfrågor har genomförts. Länsarkitekten, biträdande länsarkitekten och länsjuristen genomförde utbildningarna tillsammans med tre lärare från två kommuner. Regionförbundet ansvarade för den administrativa delen av genomförandet.

Ärendehantering har prioriterats och målen för handläggningstiderna har uppnåtts.

En bred analys av länets bostadsmarknadsläge gjordes i rapporten Bygg Nu. Från planer till förverkligandet av fler bostäder” som också avses vara en inspirationskälla för kommuner, bostadsfinansiärer och bostadsproducenter. Av rapporten framgår att befolkningen i Södermanland fortsatte att öka under år 2010 men att länet fortfarande präglas av ett lågt bostadsbyggande. Bostadsbyggandet måste öka betydligt för att inte utgöra ett hinder för den positiva befolkningsutvecklingen. Ett ökat bostadsbyggande har också en koppling till befolkningens välfärdsnivå.

De fem senaste åren har befolkningen ökat med över 9 000 personer samtidigt som enbart 3 600 nya bostäder har tillkommit. De senaste 15 åren har nästan ingen nyproduktion av hyresbostäder skett förutom för särskilda grupper. Detta har lett till en omfattande trångboddhet i bostadsområden dominerade av hyresbostäder särskilt i tre av länets kommuner. I rapporten ges en bild av bostadsmarknadsläget, bostadsbeståndet och bostadsbyggnationen, befolkningsutvecklingen, pendlingen och näringslivet, situationen för olika grupper på bostadsmarknaden och bostadsförsörjningsplaneringen. Rapporten används bland annat vid samråd med kommunerna i översiktliga planfrågor.

Två projekt har prioriterats: Översyn av det utvidgade strandskydd samt arbetet med planeringsunderlag klimatanpassning. Strandskyddsprojektet pågår under 2011 och 2012. Förslag till utvidgade strandskyddsområden i Eskilstuna, Trosa, Nyköping och Oxelösund har tagits fram och samråd genomförts med berörda kommuner. Separat redovisning sker till Naturvårdsverket 14 februari 2012. Klimatanpassningsprojektet Riskbild Sörmland redovisas under uppdrag 44, Det regionala klimatanpassningsarbetet.

Landshövdingen har beslutat om Landskapsstrategi för Länsstyrelsen i Södermanland län. Syftet med strategin är att stärka det tvärssektoriella arbetet och den ska fungera som kunskapsunderlag till bl a den Nya Sörmlandsstrategin. När Landskapsstrategin remitterades till länets kommuner kritiserades strategin för att ha tagits fram internt på Länsstyrelsen. Landskapsstrategin har hämtat inspiration från den Europeiska Landskapskonventionen. Strategin kommer att utvärderas år 2014.

Åtterrapporering regleringsbrev

Uppdrag 48 Fysisk samhällsplanering och bebyggelseutveckling redovisas separat till Boverket 31 januari 2012.

Införande av den nya Plan- och bygglagen har inneburit att kommunerna har fått ägna mycket tid och kraft åt kompetensutveckling och nya rutiner för sin ärendehantering.

Antalet antagna detaljplaner under året är lågt i förhållande till senare års produktion, medan flera kommuner har arbetat aktivt med sin översiktliga planering.

Tabell 4.1

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2011	2010	2009
Boverket: Engångsbidrag	8 519	32 481	61 480
Boverket: Periodiska bidrag totalt	3 368	8 624	13 408
Totalt	11 887	41 105	74 888
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	0	42	753

Källa: Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Antalet stödformer har minskat. Mest har utbetalats till solceller under år 2011, drygt 2,8 miljoner kronor. Ett äldreboende har erhållit 2,4 miljoner kronor. Till radonåtgärder har drygt 1,7 miljoner kronor utbetalats och 34 solfångaranläggningar har tillsammans fått cirka 300 tkr i stöd. De periodiska bidragen, dvs. räntebidragen, är snart helt utfasade.

Tabell 4.2

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2011	2010	2009
Kompleta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	0
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	1 416	897
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	100	100
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	0

Källa: Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Inga räntebidrag för ny- eller ombyggnad har nybeviljats under 2011.

Ej heller något investeringsbidrag eller investeringsstimulans till byggande av hyreslägenheter.

Tabell 4.3

Beslut om stöd (antal första beslut)	2011	2010	2009
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	1
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Radonbidrag egnahem	136	149	115
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	11	92	74
Konvertering från oljevärme	0	0	0
Bidrag till solvärme	56	52	59
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	1
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	2	3
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	0
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	0	6
Investeringsstöd äldreboende	1	5	2
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	0	0	150
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	47	49	57
Beslut om avslag/avskrivning	25	34	115
Beslut om återkallande	38	29	56
Beslut om utbetalning	217	305	496
Beslut om omprövning efter utbetalning	3	6	30

Källa: Svanen

Kommentarer Tabell 4.3

Under rubrikerna ”Reguljära stöd” och ”Tillfälliga stöd” anges antal första beslut där antal stöd beviljats. Totalt har 534 beslut avseende byggstöd fattats under år 2011.

Tabell 4.4: Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 11-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2011	Antal beslutade ärenden under 2011	varav upphävda beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 11-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2011	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomlöpstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	1	0	1	1	0				108	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	4	18	18		4	7	5	0	43	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	1	139	108		32	26	19	2	135	0

Källa: Diabas och Platina

Kommentarer Tabell 4.4

Antalet inkomna och beslutade överklagningar är i princip de samma som för 2010. Något som kan noteras är att antalet överklaganden som avgjorts i högre instans är något fler än förra året.

Den genomsnittliga genomlöpstiden för detaljplaner har mer än halverats jämfört med förra året då siffran var 97 dagar. Däremot är den genomsnittliga genomlöpstiden för övriga överklagningar i princip oförändrad. Två vindkraftsetableringar med ett stort antal sakägare har bidragit till att Länsstyrelsen inte lyckats sänka denna genomlöpstid.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	23,89	24,72	25,12
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	23,06	24,67	23,57
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	52 718	52 970	57 062
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	42,98	41,50	41,53
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	9 889	3 298	3 116
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 513	1 405	1 232
Antal beslutade ärenden	1 586	1 321	1 272
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	129	189	226
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*			
Beslutande tillsynsärenden, (st)	204	126	148
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555* (tkr)	2 112	1 914	1 323
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	10 354	15 193	8 942
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet ⁵⁾ Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år.	68		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 5*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Inom Naturvård, miljö- och hälsoskydd har det inte skett några stora förändringar jämfört med tidigare år. Dock har Länsstyrelsens bidragsutbetalningar inom området ökat avsevärt. Det är främst LOVA-bidrag (Lokala vattenvårdsprojekt) och bidrag inom Svärtaåprojektet som står för denna ökning. För LOVA beror ökningen på att dessa medel tidigare betalades ut direkt av Naturvårdsverket. Svärtaåprojektet startade under 2010 och har först 2011 kommit igång på allvar vilket medfört att bidragsutbetalningarna ökat.

Länsstyrelsens värden i brukarundersökningen inom verksamhet 535 ligger något under genomsnittet. Det mest alarmerande är resultatet för handläggningstiderna. För att kunna korta ner handläggningstiderna behöver arbetsmetoder och prioriteringar ses över. En omorganisation av Natur- och miljöenheten genomfördes under hösten 2011 med syfte att öka effektiviteten. Avsikten är att omorganisationen skall ge ett bra genomslag i verksamheten under 2012 och bland annat innebära kortare handläggningstider. Förbättringar behöver också göras av Länsstyrelsens webbplats så att det blir enklare att hitta nödvändig information.

Länsledningen har bedömt Naturvård, miljö- och hälsoskydd som Godkänd. Naturvård som Väl godkänd för bra prioriteringar för ett komplicerat arbete, Miljö- och hälsoskydd som Godkänd och Miljömålen som Väl godkänd för bra genomslag i verksamheten.

Länsstyrelsen har prioriterat insatser för att synliggöra och öka samverkan kring arbetet för att nå miljömålen på regional nivå. Länsstyrelsen har fokuserat på arbetet med och samverkan kring genomförandet av den regionala klimat- och energistrategin. Genom den regionala miljökonferensen, Miljö för framtiden fick deltagare från länets kommuner, näringsliv och organisationer inspiration till fortsatt engagemang.

Länsstyrelsen har inom arbetet med skydd av miljö särskilt prioriterat att effektivisera prövning och tillsyn genom planering och styrning av ärendeprocesser. Detta har medfört att arbetet med prövning och tillsyn har kunnat utföras med hög kvalitet trots begränsade resurser.

Länsstyrelsen har i sitt arbete med skydd av natur prioriterat att fatta beslut om nya naturreservat och har bildat fyra nya naturreservat, alla i skogsmark. Arbetet har försenats på grund av utökade krav på samråd med Naturvårdsverket. Förhandlingar om ersättning är dock klar för 15 områden samt för tre utökningar av befintliga naturreservat.

Under början på året redovisade Länsstyrelsen arbetet med Sveaskogspaketet till Naturvårdsverket. Länsstyrelsen har, i dialog med berörda markägare, tagit fram en lista med förslag till 19 nya naturreservat, omfattande 1 150 hektar. Länsstyrelsens förhoppning är att många av de föreslagna områdena kommer att kunna reservatbildas i och med att markägarna får bytesmark från Sveaskog.

Länsstyrelsen har arbetat med kvalitetsförbättring av Natura 2000-områden, regeringsuppdrag 24. Större delen av de 198 Natura 2000-områdena i länet har inom projektet justerats med hänsyn till gränser och/eller naturtyper.

Länsstyrelsen har arbetat med att ta fram en strategi för skydd av marina miljöer i Södermanlands län. Strategin har under sommaren 2011 varit på internremiss på Länsstyrelsen och arbete pågår för att skicka ut strategin på externremiss.

Arbetet med vattenförvaltningen har prioriterats. Resultatet av denna prioritering har inte riktigt blivit så bra som förväntat. Det beror delvis på att det varit svårt att få in relevant information från kommunerna.

Ett viktigt mål har varit att effektivisera och sänka kostnaderna för skötsel av skyddade områden. Detta har resulterat i en bättre balans mellan tillgängliga resurser och kostnaderna för skötselåtgärderna. Värna, vårda, visa – ett regionalt handlingsprogram för arbetet med skyddad natur har tagits fram. Inom det löpande skötselarbetet har basnivån i skyddade områden prioriterats vilket lett till fler reservat nu är skyltade och gränsmarkerade.

Inom åtgärdsprogramarbetet för hotade arter har tre åtgärdsprogram prioriterats: Skräntärna, havsörn och trumgräshoppa. Eldskälsprojektet har resulterat i ett förslag till strategi för bränning för regionen, en manual för arbete med naturvårdsbränning.

Återrapportering regleringsbrev

50. Länsstyrelserna ska svara för den regionala samordningen av arbetet med miljö kvalitetsmålen. Det innebär bl.a. att i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa insatser för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Förbättrad intern organisation för miljömålsarbetet

Det regionala arbetet med miljömålen är ett viktigt underlag för en betydande del av Länsstyrelsens verksamhet, som t.ex. vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, rådgivning och vid arbetet med skydd av värdefulla natur- och kulturmiljövärden.

Miljömålsuppdragets samspel och samverkan med andra uppdrag har utvecklats särskilt när det gäller samspelet med klimat- och energistrategiuppdraget (uppdrag 43). Sedan 2006 finns en etablerad organisation för det övergripande miljömålsarbetet, åtgärder och uppföljning på Länsstyrelsen med en styrgrupp, Hållbarhetsrådet, där länsledningen och enhetscheferna för Natur- och Miljöenheten, Landsbygdsenheten, Samhällsbyggsenheten samt Stabsfunktionen ingår. Styrgruppen har sammanträtt vid fem tillfällen under 2011.

Miljömålsorganisationen har utvecklats vilket har lett till bättre samordning och tydligare integrering. Syftet är dels att bättre kunna möta de krav som ställs på Länsstyrelsen inom det nya miljömålssystemet och inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö, biologisk mångfald samt giftfri miljö och dels att synliggöra miljömålen i det löpande arbetet.

Länsstyrelsen har infört en nivå mellan miljömålssekretariatet och de målansvariga som består av fyra stycken arbetsgrupper med en samordnare för områdena ”klimat/energi samt planering”, ”vatten”, ”landmiljö” och ”giftfri miljö”. Länsstyrelsens organisation för det samordnade miljömålsarbetet omfattar:

- en styrgrupp, Hållbarhetsrådet som är gemensam för miljömålsarbetet, klimat- och energiarbetet samt landskapsstrategiarbetet.
- ett sekretariat (samordningsfunktionen)
- fyra arbetsgrupper med gruppssamordnare för områdena; Klimat- och planering, Vatten, Landmiljö och Gifter och strålning
- en eller flera miljömålsansvariga handläggare för varje miljömål.

Sekretariatet som samordnar miljömålsarbetet ingår i Länsledningens stab vilket har inneburit att miljömålens betydelse och funktion har förstärkts.

Mycket tid har gått åt till arbetet med att lämna underlag till den Fördjupade utvärderingen (omfattande enkäter och miljömålsbedömning) samt till arbetet med yttrandet över miljömålsberedningens föreslagna etappmål och Naturvårdsverkets förslag på preciseringar till miljö kvalitetsmålen.

Regionala miljömål

Miljömålen för Södermanlands län beslutades första gången 2002 och reviderades 2007. Med anledningen av förändringarna i miljömålssystemet beslutade Länsstyrelsen att de regionala miljömålen upphör att gälla. Beslutet omfattar inte miljö kvalitetsmålet Levande skogar och de delmål som Skogsstyrelsen ansvarar för. I fortsättningen kommer Länsstyrelsen att arbeta direkt mot de nationella miljö kvalitetsmålen med tillhörande preciseringar. Länsstyrelsen gör bedömningen att det regionala miljömålsarbetet behöver fokuseras på att ta fram och verka för åtgärder som kan bidra till att nå miljömålen, snarare än att ta fram nya regionala miljömål för länet.

Den regionala miljömålsuppföljningen kommer även fortsättningsvis vara en mycket viktig del av arbetet på regional nivå. Genom den årliga bedömningen får Länsstyrelsen en bild av miljömålsarbetet på regional nivå och inom vilka områden åtgärdsarbetet bör intensifieras. Länsstyrelsen kommer i samband med den regionala målbedömningen från och med 2012 redovisa för länets relevanta nationella preciseringar och vid behov göra regionala tillägg till dessa.

Miljömålsarbete i bred förankring, exempel på aktiviteter 2011

I början av året anordnade Länsstyrelsen tillsammans med Landstinget Sörmland en stor regional miljökonferens, Miljö för framtiden. Konferensen samlade ett hundratal deltagare från länets kommuner, landsting, näringsliv och organisationer. Syftet med konferensen var att ge en bild av resultatet av det regionala miljömålsarbetet och att ge ett avstamp för det fortsatta arbetet i länet där den regionala Klimat- och energistrategin spelar en viktig roll. Konferensen var uppdelad i tre områden, Sjöar och hav, Landskap och biologisk mångfald och Klimat, som alla innehåller stora utmaningar men också möjligheter för Södermanlands framtid.

Samverkan mellan Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har utvecklats genom åren och fungerar väldigt bra. Sedan flera år tillbaka finns även etablerad samverkan mellan länsstyrelsen i Södermanland, Stockholm, Uppsala, Västmanland, Värmland och Örebro.

Länsstyrelsen har fortsatt samverka med Landstingets och kommunernas miljöstrategier. Tre möten har hållits där bl.a. frågor kring den regionala miljömålsuppföljningen, arbetet med åtgärder inom bl.a. klimat- och energiområdet samt aktiviteter i länet samband med Earth Hour och Europeiska trafikantveckan har diskuterats. Samverkan med Regionförbundet Sörmland, Mälardalens energikontor och Studieförbundet har utvecklats och resulterat i flera konkreta aktiviteter. Länsstyrelsen har också arbetat med utbildning och information genom verksamheten vid Stendörrens naturrum, Greppa näringen, rådgivning till lantbrukare och guidningar. Andra exempel på hur Länsstyrelsen under året har arbetat med samverkan och förankring är:

- att Länsstyrelsen har deltagit i dialog med Regionförbundet Sörmland om den nya Sörmlandsstrategin (RUP).
- att Länsstyrelsen för att stödja kommunernas och näringslivets klimat- och energiarbete har genomfört flera aktiviteter som är kopplade till kommunernas och Landstingets arbete med energieffektiviseringsstrategier. Utöver detta har Länsstyrelsen tillsammans med länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala utformat ett projekt för att stödja kommunernas arbete med transporter (se uppdrag 43)
- Länsstyrelsen har ordnat en konferens om energiomställning och offentlig upphandling tillsammans med Miljöstyrningsrådet samt Länsstyrelserna i Västmanland och Stockholm (se uppdrag 43)
- Miljösamverkan Sörmland (se uppdrag 51)
- Öppet hus på Länsstyrelsen där bl.a. Länsstyrelsens arbete med miljömålen och klimat- och energistrategin presenterades.
- Att Länsstyrelsen medverkat i det skogliga sektorsrådet
- Samrådsgruppen för naturvård (se uppdrag 54)
- Vattendragsgrupper (se redovisningen av verksamheten för Lantbruk och landsbygd)
- Samhällsplaneringskonferens för länets kommuner
- Sörmlands Luftvårdsförbund

Resultaten från den regionala miljömålsuppföljning

Bedömningen av miljö kvalitetsmålen i länet gäller 13 mål. Begränsad klimatpåverkan och Skyddande ozonskikt bedöms inte regionalt. Storslagen fjällmiljö är inte aktuell i Södermanland.

Det är svårt att jämföra denna bedömning med tidigare år eftersom bedömningsgrunderna ändrats. 2010 bedömdes 6 av 15 mål som mycket svåra att nå inom utsatt tidsram. 8 st bedömdes möjliga att nå inom tidsramen, förutsatt att ytterligare åtgärder genomförs. Förra året bedömdes möjligheterna att få tillräckliga åtgärder på plats inom utsatt tid, nu bedöms om planerade och beslutade styrmedel räcker.

För alla utom två mål görs bedömningen ”Det är inte möjligt att nå miljö kvalitetsmålet till 2020 med idag beslutade eller planerade styrmedel”. För Bara naturlig försurning och Säker strålmiljö

görs bedömningen ”Miljökvalitetsmålet är nära att nås. Det finns idag planerade styrmedel som beslutas före 2020.”

Ser man till beskrivning av trend och miljötillstånd i bedömningarna är det inte så stora förändringar mot förra året. För majoriteten av målen bedöms trenden vara oförändrad. Trenden för Begränsad klimatpåverkan bedöms som negativ, men för God bebyggd miljö som positiv. Beskrivningen av utvecklingen i miljön är något mer positiv för Ingen övergödning jämfört med förra året, medan den är något mer negativ för Ett rikt odlingslandskap.

Av de 73 regionala miljömålen hade ca 80 procent målår 2010 eller tidigare. Av dessa kunde endast 1/3 nås. Av de återstående bedöms 3/4 kunna nås inom utsatt tid, men då krävs ytterligare åtgärder för de flesta mål.

De största utmaningarna för länet, i likhet med resten av landet, är att minska påverkan på klimatet, minska övergödningen samt öka kunskapen om användningen av kemikalier i samhället samt dess effekter. Den bebyggda miljön måste utgöra en god livsmiljö och biologiska resurser som hav och skog nyttjas hållbart. På dessa områden återstår mycket arbete om vi ska nå målen.

Landskapsstrategi för Länsstyrelsen i Södermanlands län och Landskapsforum

Arbetet med Landskapsstrategin påbörjades 2007. Landshövdingen har fattat beslut om strategin som nu gäller inom Länsstyrelsen och ingår i ordinarie arbete. Strategin är i huvudsak vägledande vid inriktning och prioritering. Strategin grundar sig bl a Miljömålen och har påverkats av den Europeiska Landskapskonventionen.

Strategin har remitterats till länets kommuner och landstinget och det resulterade i diskussioner som givit en ökad insikt i behov av diskussioner och av att få en samlas politiskt beslutad regional plan.

Landskapsforum bildades 2007 för att tillgodose behovet av ett internt tvärsektorielt forum för landskapsfrågor. Syftet var att förbättra Länsstyrelsens helhetssyn i den interna tvärsektorielle samverkan där miljömålen även inkluderades. Forumet har haft sju möten där berörda enheter har medverkat, vilket underlättat samverkan över enhetsgränserna.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

– viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö (i berörda län), biologisk mångfald samt giftfri miljö,

Länsstyrelsens har inte tagit fram något särskilt åtgärdsprogram utan arbetar med åtgärder tema/sektorsvis kopplat till befintliga och pågående program och strategier.

Länsstyrelsen har i sin verksamhet flera verktyg och styrmedel som på olika sätt bidrar till möjligheterna att nå målen. Arbetet med åtgärder som syftar till att nå målen pågår inom Klimat- och energistrategin, åtgärdsprogram för länets vattenförekomster, Strategi för marint skydd, Regionala landskapsstrategier, Skogsstrategin, Landsbygdsprogrammets genomförandestrategi, Miljösamverkan Sörmland, Kilaå- och Svärtaåprojekten m.fl.

Klimat- och energistrategin – åtgärdsprogram

Länsstyrelsen har arbetat med att utforma ett åtgärdsprogram kopplat till klimat- och energistrategin. Fem heldagsseminarier inom insatsområdena energisnåla bostäder och lokaler, hållbar samhällsplanering, förnybar energi, energieffektivisering och nya affärsidéer, samt hållbart transportsystem har genomförts. Åtgärdsprogrammet har tagits fram med utgångspunkt

från diskussionerna och de förslag som lämnades vid seminarierna. De områden där det tydligast finns både möjlighet och ett stort behov av att arbeta på regional nivå är;

- upphandling,
- nätverk,
- utbildning/information,
- pendling/kollektivtrafik,
- biogas, samt
- fysisk planering.

För ytterligare beskrivning av arbetet inom klimat- och energiuppdraget hänvisas till rapporteringen av uppdrag 43.

Åtgärdsprogram för länets vattenförekomster

Länsstyrelsen ska, enligt Åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt, ta fram en plan för sitt åtgärdsarbete i länets vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå god ekologisk eller god kemisk status. Syftet med planen är att beskriva hur länsstyrelsen ska arbeta med åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för vattenförvaltning och annat åtgärdsarbete som syftar till bättre vattenstatus. Arbetet med planen utgår från de vattenrelaterade miljömålen. Planen ska kunna användas vid prioritering av arbetsuppgifter, som underlag vid verksamhetsplanering och som ett stöd i samordningen av vattenrelaterade arbetsuppgifter. För ytterligare beskrivning av arbetet hänvisas till rapporteringen av uppdrag 60.

Strategi för marint skydd

Ett förslag till Marin strategi för Södermanlands län har varit på internremiss till berörda enheter på Länsstyrelsen. Många synpunkter har kommit in och arbete pågår för att skicka ut strategin på externremiss. I strategin ges en sammanställning av den kunskap som idag finns om de marina miljöerna i länet, möjliga hotbilder och andra påverkansfaktorer samt information om olika skyddsinstrument. Vidare beskrivs hur det framtida skyddsarbetet ska gå till och några miljöer pekas ut som särskilt värdefulla. Arbetet har försenats på grund av att regeringsuppdrag 24 har prioriterats.

Regionala landskapsstrategin för biologisk mångfald

De riktade medlen i sakanslag för Regionala landskapsstrategier för biologisk mångfald från Naturvårdsverket har använts inom projektet Hjälmarnlandskapets lövskogar. Projektet är tänkt att fortgå i minst två år ytterligare om tillräckliga medel finns. Två sammankomster med berörda företrädare för länsstyrelser, skogsstyrelsen och de fem kommunerna runt Hjälmaren har hållits. Ett antal arbetsgrupper, liksom en projektledning, har formerats och arbetet i dessa har påbörjats. En arbetsgrupp för vardera östra respektive västra delen arbetar med att iordningställa demonstrationsområden. I anslutning till ett möte besöktes det tänkta demoområdet vid den östra Hjälmarnstranden. En arbetsgrupp arbetar med att ta fram ett informationsmaterial om naturvärden, lövskogar och möjligheter till brukande. En arbetsgrupp arbetar med att sammanställa och analysera olika data samt att visualisera detta i GIS, Geografiskt informationssystem. Våren 2012 planeras inbjudningar till fältvandringar och exkursioner i demonstrationsområdena.

Skogsstrategin

Arbetet med skogsskydd sker i enlighet med strategierna för formellt skydd av skog. Hittills har vi skyddat 3 145 hektar produktiv skogsmark i naturreservat. Jämfört med arealmålet för naturreservat i det "gamla miljömålet" Levande skogar, 6 450 hektar, som skulle uppnås 2010, har ca 49 procent av målet uppnåtts. Det är således långt kvar till det ursprungliga målet. Se uppdrag 54.

Landsbygdsprogrammet – genomförandestrategin

Arbetet med genomförandestrategin redovisas inom verksamhetsområdet Lantbruk och landsbygd.

Stödprogrammet Utvald miljö och kompetensutvecklingsåtgärder är de två regionala åtgärder som finns inom landsbygdsprogrammet vad gäller klimat, havsmiljö, biologisk mångfald och giftfri miljö. Stöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar samt stöd för att anlägga eller restaurera våtmarker är de två största åtgärderna inom utvald miljö i länet. Under 2010 gjordes riktade insatser för att hantera en stor mängd intresseanmälningar för anläggning av våtmarker. Detta har resulterat i många ansökningar som hittills inte har kunnat prioriteras för handläggning, då det i regel är komplicerade ärenden som tar lång tid att handlägga. Länsstyrelsen har för avsikt att prioritera handläggningen av dessa ärenden under år 2012.

Kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet drivs av länsstyrelsen i form av ett projekt med flera målområden; klimat, ingen övergödning, giftfri miljö, ekologisk produktion, biologisk mångfald.

De tre första områdena täcks in av utbildningsprojektet Greppa Näringen, där lantbrukare erbjuds rådgivning, både enskilt och i grupp. Rådgivningen har en stark betoning på den ekonomiska nyttan med att ha en hög utnyttjandegrad av insatsvaror och på så sätt minska överskotten som kan ge negativ miljöpåverkan. Insatser har gjorts för att stärka samarbetet mellan projektets aktörer; länsstyrelsen, jordbruksverket, LRF och rådgivarorganisationerna. Bland annat har en marknadsföringsgrupp startats upp och aktörmöten med upphandlade rådgivningsorganisationer har hållits.

En ny form av grupprådgivning, s.k. Vattendragsgrupper, har startats med fokus på avrinningsområden och lokala åtgärder för vattenkvaliteten. Syftet är att en kombinerad föreläsningar och gruppdiskussioner (ca 6 träffar totalt) för att öka intresset och medvetenheten om vilka miljöproblem lantbruket bidrar till och vad man kan göra för att minska dessa. Fyra grupper har startats.

Inom området biologisk mångfald så arbetar länsstyrelsen sedan flera år tillbaka med enskild rådgivning i samband med att lantbrukare söker EU-stöd för skötsel eller restaurering av betesmarker och slåtterängar som har extra höga natur eller kulturvärden. Även viss kursverksamhet bedrivs inom området.

Inom området ekologisk produktion har länsstyrelsen tagit ett samlat grepp genom att upphandla all omställningsrådgivning istället för att rådgivarorganisationerna själva söker medel ur landsbygdsprogrammet för olika åtgärder som ändå måste utvärderas och prioriteras hos länsstyrelsen. Rådgivning inom flera olika produktionsgrenar har upphandlats.

Miljösamverkan Sörmland

Inom Miljösamverkan har flera projekt och åtgärder genomförts, några av dessa är:

- Utbildning av förtroendevalde inom länets miljönämnder
- Framtagande av kriterier och bedömningar för besiktning av avloppsanläggningar
- Tvådagarsutbildning för handläggare på kommunerna och Länsstyrelsen ang. tillsyn av jordbruksföretag med avseende på växtnäringsläckage.
- Bullerutbildning för handläggare /inspektörer

Kilaå- och Svärtaåprojekten

Inom miljömålet ingen övergödning har Länsstyrelsen arbetat med två sota vattenprojekt som berör Svärtaån och Kilaån och åarnas omgivning. Projekten finns utförligare beskrivna i uppdrag 60 om arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål.

Övrigt

LIFE (EU program för miljö stöd) + MIA (Mälaren Inner Archipelago) är ett sexårigt samarbetsprojekt med länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala län samt Upplandsstiftelsen och Sveaskog och med en budget på cirka 80 mnkr varav Länsstyrelsen i Södermanlands län förfogar över 14 miljoner . Syftet med projektet är att avvärja de hot som igenväxande hagmarker, fragmentering av ädellövskogar, igenväxning av tidigare hävdade miljöer och brist på död ved innebär. I projektet restaurerar länsstyrelsen stora ytor ädellövskog, strandängar och betesmarker samt bygger stängsel, stättor, stigar, fågeltorn och andra besöksanläggningar.

Länsstyrelsen har tagit fram *Värna Vårda Visa*, ett program för en bättre förvaltning och nyttjande av skyddade naturområden i Södermanlands län för perioden 2012-2016. Se uppdrag 54.

– viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

För att öka andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden har Länsstyrelsen, inom förorenade områden, utövat tillsyn enligt 10 kap miljöbalken på nedanstående nedlagda objekt där det finns en ansvarig verksamhetsutövare och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet:

- Buskhyttans såg i Nyköpings kommun; granskat inlämnad provtagningsplan och löpande provtagningsresultat samt kontrollerat att föreläggandet uppfylls. Har deltagit vid möten med Setra och exploitören Faviol samt lämnat in synpunkter i form av en remiss på inlämnad delrapport. Ärendet pågår och inväntar redovisning av slutrapport.
- IVT värmepumpar samt Aspnäsets såg; har påbörjat föreläggande till dessa.
- Fänsåkers kalkbrott i Vagnhärad, Trosa kommun; förorenade deponimassor har flyttats utan lov 2007 och det är oklart om de finns inom eller utanför fastigheten. Ärendet har polisanmälts men åklagaren valde att lägga ner det eftersom ansvarig saknades. Nytt tillsynsärende rörande massorna pågår.
- Ecolab AB kontrollprogram, Gnesta kommun; saneringsarbetet avslutades 2010 och kontrollprogram pågår på fastigheten.

Gruppen förorenade områden stödjer internt miljöskyddshandläggarna i deras arbete med pågående industrier i frågor som rör efterbehandling. Nedanstående företag har varit aktuella under 2011.

- Bosch Rexroth i Trosa kommun; granskat en redan utförd undersökning och har lämnat synpunkter på vad som ska kompletteras. Undersökning ska utföras inför nedläggning 2012.
- Oxelösunds Hamn AB, Oxelösunds kommun; lämnat synpunkter i samband med muddring i hamnen där sedimenten är förorenat.

För objekt där det saknas ansvarig verksamhetsutövare eller fastighetsägare kan undersökningar och saneringar finansieras av bidragsmedel från Naturvårdsverket. Länsstyrelsen förmedlar medel från Naturvårdsverket till kommunerna i länet som är huvudmän för utredningarna. Länsstyrelsen har därefter tillsyn på kommunerna och granskar så att skrivna villkor följs.

Nedanstående utredningar har utförts under 2011:

- Sjösa kontrollprogram, Nyköpings kommun; sanering är avslutad men kontrollprogram pågår på fastigheten.

- Stjärnholms metallförädling, Oxelösunds kommun; upphandling av mifo fas 2 pågår.
- Ålberga såg, Nyköpings kommun; kompletterande huvudstudie.
- Santessons kemtvätt, Eskilstuna kommun; kompletterande mifo 2.
- Kroghs silverfabrik, Trosa kommun; upphandling inför åtgärd har påbörjats.
- Nyköpings bruk, Nyköpings kommun; upphandling för en förstudie har gjorts.

Länsstyrelsen satsar mycket på tillsynsvägledning för länets kommuner för att handläggarna ska ha möjlighet att upprätthålla kompetens inom förorenade områden. Vid tre tillfällen genomfördes därför en utbildning i Naturvårdsverkets nya vägledningsrapporter.

Länsstyrelsen har även haft två ordinarie handläggarträffar med länets kommuner, där aktuella frågor inom förorenade områden diskuteras mm.

Länsstyrelsen i Södermanland ingår i en märlänsgrupp bestående av länsstyrelsen på Gotland, i Uppsala, Stockholm, Örebro och Västmanland. Samordnarna i dessa län träffas två gånger/år och diskuterar gemensamma projekt. Märlänen deltog i en mäklarmässa och spred information om förorenade områden. Märlänen samt Dalarna arrangerade en utbildningsdag för kommunerna. Denna utbildning ordnas årligen.

Förutom ovanstående arbete med tillsyn, bidrag och tillsynsvägledning har gruppen förorenade områden på Länsstyrelsen, granskat och lämnat synpunkter på exploaterings – planärenden (ca 20 stycken planer/år), lämnat synpunkter på överklagningsärenden (ca 5 stycken/år) samt granskat saneringsanmälningar från kommunerna i länet, (ca 10/år). Gruppen har dessutom svarat på interna- och externa förfrågningar från t ex konsulter, kommuner eller andra funktioner på Länsstyrelsen samt löpande uppdaterat EBH-stödet med ny information.

Regionala programmet 2012-2015 och en prioriteringslista för Södermanlands län rapporterades till Naturvårdsverket. Programmet beskriver bland annat det planerade arbetet med förorenade områden i länet 2012-2015. I samband med detta program lämnas även en ansökan till Naturvårdsverket rörande bidragsmedel för arbete med tillsyn, tillsynsprojekt, inventering samt utredningar för 2012.

51. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Arbetet med tillsynsvägledning ska bl.a. ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

– Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras, samt

Tillsynen har drivits utifrån principen att alla anläggningar i länet där Länsstyrelsen har tillsyn ska besökas minst en gång, utom för täkter där tillsynsfrekvens bestämdes utifrån befintligt underlag och erfarenhet. Flera stora anläggningar, som SSAB, Oxelösunds hamn, Studsvik och Skavsta flygplats, har regelbundna överläggningar med Länsstyrelsen och har därmed en högre tillsynsfrekvens.

Den operativa tillsynen sker med hög kvalitet och kvalificerade handläggare för anläggningar inom samtliga aktuella branscher.

Det finns inget enskilt tillsynsområde där särskild förbättringspotential har identifierats. Däremot finns generella förutsättningar för förbättring utifrån införande av riskbaserad tillsyn och ytterligare ökning av egeninitierad tillsyn. En tydligare planering för förväntad händelsestyrd tillsyn utifrån erfarenhet från tidigare år kring eventuella toppar av vissa typer av ärenden kan

medföra resursplaneringsfördelar. Det är möjligt att öka mängden egeninitierad tillsyn genom resurstillskott eller prioriteringar. Detta kan medföra en mer förebyggande än reaktiv tillsyn.

Länsstyrelsen har registrerat 75 tillsynsärenden för operativ egeninitierad eller händelsestyrd miljöskyddstillsyn (det vill säga inte inkluderat miljörapporter etc.). Till egeninitierad tillsyn har 529 mantimmar används av totalt ca 3500 mantimmar för all miljöskyddstillsyn.

Naturvårdstillsynen har av resursskäl inskränkt sig till händelsestyrda ingripanden varav ett 10-tal föranlett anmälan till åklagare.

Två av länets kommuner (Gnesta och Eskilstuna) har besökts för tillsyn och tillsynsvägledning, i enlighet med tillsynsvägledningsplanen. Det innebär att samtliga länets kommuner har fått ett vägledningsbesök under senaste fyraårsperioden. I och med planen för 2011-2014 ändrades detta till en treårsperiod. Denna frekvens på kommunbesöken har dock även den efter intern utvärdering konstaterats vara för lång och att tillsynsvägledningen till kommuner och interaktionen med nämnderna skulle kunna förbättras med en tätare besöksfrekvens. Målsättningen är att i kommande revidering inför perioden år 2012-2015 ändra frekvensen så att samtliga kommuner besöks varje år.

– årsberättelsen från Miljösamverkan Sverige och respektive regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns.

Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor samt stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägledare och som operativ tillsynsmyndighet.

Miljösamverkan Sverige arbetade med sammanlagt sju olika projekt. Två projektledare, 33 länsstyrelsemedarbetare från 16 olika län, två personer från Naturvårdsverket samt en representant från vardera Generalläkaren, Ljungby kommun, Vattenmyndigheten Bottenhavet respektive Vattenmyndigheten Bottenviken har deltagit i de olika projektgrupperna. Projektgrupperna arbetar aktivt på en intern webbaserad grupparbetsplats. Projektrapporter finns tillgängliga på www.miljosamverkansverige.se. Den samlade kostnaden för 2011 års verksamhet har preliminärt uppgått till 2,1 miljoner kr.

Projekt som avslutades 2011

Förbränning — Tillsyn

Projektet har tagit fram ett handläggarstöd med syfte att ge samsyn och hjälp vid tillsyn av stora förbränningsanläggningar och anläggningar som förbränner avfall.

Länsstyrelserna och skyddet av människors hälsa

Projektet har tydliggjort hur länsstyrelserna medverkar till skyddet av människors hälsa och hur länsstyrelserna arbetar med tillsynsvägledning inom området.

Optimal tillsynsplan

Projektet har tagit fram en rubrikmall för länsstyrelsernas tillsynsplan, ett skelett till tillsynsplan med förklarande text. Rubrikmallen är uppbyggd kring länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur (VÅS). Denna struktur valdes för att länsstyrelserna lättare ska kunna göra uppföljningar av tid och kostnad och göra avvägningar mellan olika tillsynsområden. Den valda strukturen möjliggör också jämförelser mellan länen.

Tillsynsutbildning

Att bedriva en effektiv miljötillsyn är en viktig utmaning inför framtiden. Miljösamverkan Sverige har tagit fram ett koncept för en nationell tillsynsutbildning och genomfört en pilotutbildning för 40 deltagare. Pilotutbildningen utvärderades och utbildningskonceptet justerades därefter.

Projekt som startade 2011**Samsyn i hantering av 12:6 samråd**

Syftet med projektet är att på sikt åstadkomma en mer likriktad och effektiv hantering av 12:6 samråd inom länsstyrelserna genom att ta fram ett handläggarstöd. Detta sker delvis i samverkan med det länsstyrelsegemensamma P4-projektet med e-hantering av samrådsanmälan.

Tillsyn MKN vatten

Ett övergripande mål för projektet är att i vissa delar tydliggöra för tillsynsmyndigheterna hur de kan agera för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska uppnås, vilka möjligheter och skyldigheter de har och vilka begränsningar som finns.

Vattenkraft egenkontroll/recipientkontroll

Projektets syfte är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande egenkontroll för vattenkraft. Det är viktigt att belysa kopplingen mellan verksamheters påverkan och en skälig övervakningsinsats. Ett vägledningsdokument kommer att ge en tydlighet gentemot verksamhetsutövarna om vad som krävs inom ramen för egenkontrollen och en möjlighet för tillsynsmyndigheterna (i regel länsstyrelserna) att vid tillsyn ställa likvärdiga krav.

Miljösamverkan Södermanland

Regional miljösamverkan har bedrivits inom ramen för Miljösamverkan Södermanland och det avtal som reglerar dess verksamhet. Avtalet omfattar de delar av miljöbalkens område som utgörs av miljö- och hälsoskydd. Projektledaren är anställd av Länsstyrelsen.

Miljösamverkan Södermanlands verksamhet har främst inriktat sig på kunskapsuppbyggande projekt och ökad samsyn för mer likvärdiga bedömningar i tillsynen. De flesta av projekten har varit kopplade till vatten och miljömålet "Ingen övergödning".

De fyra projekt som genomförts under 2011 är:

- Kompetensprojekt som syftade till att höja kompetensen och att göra handläggningen av bullerärenden mer likvärdig inom länet. Särskild tyngd har lagts på hälsoskyddsrelaterade ärenden.
- Kompetensprojekt som syftade till att höja kompetensen och att göra de delar av miljötillsynen som har betydelse för övergödningen från jordbruket mer likvärdig inom länet. Projektet omfattade även myndighetssamverkan mellan de olika myndigheter som verksamhetsutövaren möter i samma problemområden och samsyn.
- Ett stödjande projekt som syftade till att effektivisera arbetet med besiktning och funktionskontroll av befintliga anläggningar och att göra bedömningarna mer likvärdiga i hela länet. Ytterligare ett syfte var att visa på hur de nya miljö kvalitetsnormerna för vatten samt vattenmyndighetens åtgärdsplaner kan påverka bedömningarna av små avloppsanläggningar.
- Kompetensprojekt för länets miljönämnder som syftade till att underlätta för främst den kommunala tillsynen inom miljöbalkens och livemedelslagstiftningens områden.

52. Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska redovisa hur länsstyrelsernas arbete har bedrivits.

En fortsatt prioritering av tillsyn har lett till att fler anläggningar och verksamheter fick tillsynsbesök. Detta medför ytterligare detaljerad anläggnings- och branschkunskap hos Länsstyrelsens handläggare vilket gör att tillsynsvägledning till kommunernas personal kan bedrivas mer ändamålsenligt. En tillsynsvägledningsplan är upprättad och revideras årligen. Två av länets kommuner (Gnesta och Eskilstuna) har besökts för tillsyn och tillsynsvägledning (TVL), i enlighet med TVL-planen. Det innebär att samtliga länets kommuner har fått ett vägledningsbesök under senaste fyraårsperioden. I TVL-planen för 2011-2014 har frekvensen ökats så att besöken sker under en treårsperiod. Målsättningen är att detta i kommande revidering inför perioden år 2012-2015 ändras så att samtliga kommuner besöks varje år.

Länsstyrelsen har arrangerat och medverkat i handläggarträffar såväl regionalt som nationellt, bland annat för att vägleda kommunerna, bl.a. kring enskilda avlopp och lantbruk. Två träffar om miljöbrott har ordnats med personal från polis- och åklagarväsendet närvarande. Båda träffarna har varit välbesökta med handläggare från länets kommuner, Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen.

Deltagandet i Miljösamverkan Södermanland syftar både till att ge vägledning och att bidra till att tillsynen får effekter. Effekterna följs upp genom miljömålsuppföljningen. Inom Miljösamverkan Södermanland beslutas om vilka projekt som ska påbörjas för att Naturvårdsverkets vägledningsplan ska kunna genomföras.

Vägledning inom strandskyddstillsynen har skett dels genom kommunbesök i samband med pågående projekt kring översyn av utvidgat strandskydd och dels löpande genom deltagande i plansamråd med enskilda kommuner. Övrig vägledning inom naturvårds- och vattenverksamhetstillsynen har under året inskränkt sig till löpande rådgivning.

Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Länsstyrelserna Stockholm, Uppsala, Gävleborg samt Västmanland har under året deltagit i en mäsas, anordnad av ZOORF, för grossister och djuraffärer. Inför detta framtogs också några foldrar om vad som gäller handel med djur, tillfällig förevisning på mässor samt en folder för allmänheten om vikten av att rapportera till myndigheterna vid brottsmisstankar. Inför 2012 finns tankar om uppföljande mässdeltagande.

54. Länsstyrelserna ska fortsätta arbetet med biologisk mångfald och naturvård när det gäller bl.a. områdesskydd, restaurering, förvaltning och samhällsplanering. Länsstyrelserna ska särskilt: – Skydda värdefulla naturområden enligt miljökvalitetsmålen. Bevarande av skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,

Länsstyrelsen har i sitt arbete med skydd av natur prioriterat att fatta beslut om nya naturreservat före arbetet med markåtkomst. Prioriteringen har sin bakgrund i Naturvårdsverkets rekommendation att länsstyrelserna ska gå till beslut om nya naturreservat senast ett år efter att en uppgörelse om ersättning har uppnåtts. Då förhandlingarna om ersättning gått bra senaste åren har Länsstyrelsen, med sina begränsade resurser, inte hunnit gå till beslut med alla områden i tid. Länsstyrelsen har tagit beslut om fyra nya naturreservat, alla i skogsmark. De nya riktlinjerna för utökat samråd med Naturvårdsverket vid reservatsbildning har lett till förseningar i beslutsprocessen för flera reservat. Diskussioner har förts om syftet, föreskrifter och skötselåtgärder, speciellt i skogsreservaten. Den valda prioriteringen inom områdesskyddsarbetet har lett till att förhandlingar har slutförts endast för tre naturreservat. Det har betalats ut 7 770 Tkr i ersättning för ca 124 hektar produktiv skogsmark. Förhandlingarna om ersättning är klara för 15 områden samt för tre utökningar av befintliga naturreservat.

Länsstyrelsen avslutade redovisningen av arbetet med det så kallade "Sveaskogspaketet", där 100 000 hektar skogsmark från Sveaskog ska användas som bytesmark till skogsbolag, allmänningar

och övriga stora markägare vid reservatsbildning. Länsstyrelsen har, i dialog med berörda markägare, tagit fram en lista med förslag till 19 nya naturreservat, omfattande 1 150 hektar och som överlämnats till Naturvårdsverket för bedömning och prioritering. Länsstyrelsens förhoppning är att många av de föreslagna områdena kommer att kunna reservatbildas i och med att markägarna får bytesmark. I de fall där det inte finns tillgång till bytesmark från Sveaskog kommer Länsstyrelsen att söka andra lösningar.

Arbetet med skogsskydd sker i enlighet med strategierna för formellt skydd av skog. Hittills har cirka 3 328 hektar produktiv skogsmark köpts in/ersatts i länet. Jämfört med arealmålet för naturreservat i det ”gamla miljömålet” Levande skogar, 6 450 hektar, som skulle nås till 2010, har ca 52 procent av målet nu nåtts. Då har även det som ersattes under 2011 räknats in. Det är således långt kvar till det ursprungliga målet.

En timanställd inventerare har under hösten genomfört skogsinventeringar på några av länets stora skogsfastigheter. Detta för att få ett helhetsgrepp kring vilka områden som kan vara skyddsvärda. Underlaget ska användas i diskussioner med markägarna om framtida skydd, både formellt såväl som frivilligt.

Naturum Stendörren har haft cirka 21 000 besökare. Den årliga familjedagen med representanter från föreningslivet samt den årliga skärgårdsmarknaden var båda uppskattade och välbesökta. Den tillfälliga utställningen har handlat om projektet "Eldskäl" - om skogsbränders betydelse för den biologiska mångfalden i skog. Utställningen har tagits fram i samarbete med ÅGP, åtgärdsprogram för hotade arter. I Naturums närmsta omgivning har en uppskattad naturstig för förskolebarn tagits fram av Naturums personal. Samarbete med Handikappalliansen har inletts för kunskapsöverföring angående tillgänglighetsfrågor vilket har lett till förslag till åtgärder för att förbättra tillgängligheten på Stendörren. En del av dessa har redan genomförts. Tolv temadagar har erbjudits allmänheten på helgdagar där "skogens skafferi" var mest välbesökt. Håvning efter vattendjur samt insektspaning runt Naturum har erbjudits, något som varit mycket uppskattat av barnfamiljer. Gratis 30 minuters guidningar har erbjudits besökarna och det har även varit möjligt att boka guidning för olika grupper. Av de bokade aktiviteterna har Naturum tagit emot totalt 651 elever på naturskola och haft 289 personer på bokade guidningar.

Förhandlingen har avslutats för det blivande naturreservatet Kokärret, som finns med i myrskyddsplanen. Arbetet pågår för att skydda ytterligare fyra av de totalt åtta områdena i länets myrskyddsplan.

Länsstyrelsen har lagt ned omfattande resurser på arbetet med kvalitetsförbättring av Natura 2000-områden, regeringsuppdrag 24. Större delen av de 198 Natura 2000-områdena i länet har inom projektet justerats med hänsyn till gränser och/eller naturtyper. Resultaten av arbetet har redovisats till Naturvårdsverket. Mycket tid har ägnats åt att på ett bra sätt förankra justeringarna med berörda markägare.

Tillsammans med länsstyrelserna i Östergötlands och Kalmar län avslutade Länsstyrelsen arbetet med ansökan om ett nytt naturvårdsprojekt, LIFE + Coast Benefit, finansierat av EUs LIFE+-fond. Projektet syftar till att uppnå bättre status i skyddade områden i skärgården genom naturvårdande skötsel. Ansökan beräknas uppgå till totalt 40 mnkr, varav Länsstyrelsen i Södermanlands län kommer att disponera merparten, ungefär 30 mnkr. Ansökan lämnades till EU-kommissionen och beslut väntas under vintern 2012. Vid positivt beslut från EU väntas projektet komma i gång under 2012. Att söka LIFE-medel och andra ersättningar från EU är en medveten strategi då anslagen för nödvändiga skötsel- och andra naturvårdsinsatser är alltför begränsade. Även då en del av Länsstyrelsens insatser inom området naturvårdande skötsel finansieras av LIFE-fonden saknas tillräckliga resurser i form av medel och personal för att nå

god status i länets skyddade områden. Länsstyrelsens medfinansiering i kommande LIFE-projekt, inklusive Coast Benefit, kommer också att bli större innebärande högre kostnader.

Inom arbetet med vård och förvaltning av skyddade områden kan framhållas investeringar och underhåll på Naturvårdsverkets fastigheter Dagnäsön, Askö, och Sävö. Förbättrad gränsmarkering av naturreservaten har varit en prioriterad uppgift och större insatser har gjorts i tio reservat. Länsstyrelsen satsade bland annat på att restaurera ett rikkärr – Bråtamossen. I övrigt har Länsstyrelsen prioriterat att upprätthålla den fortlöpande skötseln, t ex bete, slåtter och fortlöpande röjningar. Restaurering har prioriterats ned, utom i restaureringsarbetet som gjorts inom MIA-projektet.

Åtgärder inom områden som ingår i LIFE-projektet MIA (Mälaren Inner Archipelago) har prioriterats och där har restaurering skett inom fyra av de tolv Natura 2000-områden som berör länet. MIA är ett sexårigt samarbetsprojekt med länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala län samt Upplandsstiftelsen och Sveaskog och med en budget på cirka 80 mnkr varav Länsstyrelsen i Södermanlands län förfogar över 14 miljoner . Syftet med projektet är att avvärja de hot som igenväxande hagmarker, fragmentering av ädellövskogar, igenväxning av tidigare hävdade miljöer och brist på död ved innebär. Ett samarbete inleddes med Stockholms universitet. Universitetet bidrar med forskning som kan användas som uppföljning i projektet. MIAs personal deltog under sommaren i en givande studieresa till LIFE-projekt i Slovenien och Italien.

Länsstyrelsen har tagit fram *Värna Vårda Visa*, ett program för en bättre förvaltning och nyttjande av skyddade naturområden i Södermanlands län för perioden 2012-2016. Programmet har tagits fram för att förverkliga ambitionerna i regeringens naturvårdspolitik. Ett annat viktigt syfte är att konkretisera mål och åtgärder i Naturvårdsverkets nationella program Värna Vårda Visa och anpassa dem till regionala förhållanden i Södermanlands län.

I syfte att höja kompetensen hos de lokala entreprenörer som Länsstyrelsen använder för att utföra uppgifter i de skyddade områdena har Länsstyrelsen ordnat en kurs i en kurs i röjning och restaurering i betesmark där flertalet företagare som vi idag har ramavtal med deltog.

– förvalta skyddade områden väl, fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt

Inom den nationella koordineringen av åtgärdsprogram för hotade arter har ett nytt åtgärdsprogram slutförts, trumgräshoppa, som numera är fastställt av Naturvårdsverket, tryckt och publicerad samt utskickad till berörda aktörer. Detta innebär att Länsstyrelsen endast har åtgärdsprogrammet för skalbaggar på nyligen död tallved kvar för godkännande. Programmet är överlämnat till Naturvårdsverket. Den nationella koordineringen (7 åtgärdsprogram), som Länsstyrelsen har ansvar för, har framförallt fokuserat på insatser för skrانتärna och havsörn. En slutredovisning av skrانتärneprogrammet kommer att lämnas in till Naturvårdsverket kring årsskiftet. Beträffande skötselåtgärder kan nämnas samarbete med flera skogsägare och Skogsstyrelsen i ett flerårigt projekt rörande de hotade arterna raggbock och skrovlig flatbagge. Samarbetet med skogsstyrelsen har i år utökats till att även omfatta rådgivning till enskilda markägare om deras skyddsvärda träd. Arbetet går ut på att skapa livsmiljöer i form av tallågor i solexponerade lägen. Skrانتärnekolonin (en av åtta i Sverige) flyttade i år men återfanns och är nu större än tidigare, dock är den utsatt för minkpredation.

Tillsammans med länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Jönköpings och Östergötlands län medverkar Länsstyrelsen i ett flerårigt projekt – Eldskäl – som syftar till att få fram en strategi, metoder, hjälpmedel mm för naturvårdsbränning. Tre underlagsrapporter är nu publicerade och en brandstrategi för hela regionen är skickad på remiss. Länsstyrelsen har sökt och fått medel för

ett EU finansierat projekt "Unio Crassus for life". Projektet syftar till att förbättra livsmiljöerna i Natura 2000- områden för den hotade arten tjockskalig målarmussla. På grund den lägre medelstilldelningen har arbetet ägnats till mer administrativt arbete t.ex. att avsluta tidigare projekt och slutföra rapporter. En rapport om hotade natearter i länet finns nu publicerad. Endast mindre insatser har ägnats åt inventering samt åtgärder där bl.a. mal och fetörtsblåvinge har inventerats då vårt län har en stor del av populationerna i Sverige.

Länsstyrelsen har fördjupat den regionala rovdjursförvaltningen, och jobbat med utbildning och utveckling av arbetsformerna inom viltförvaltningsdelegationen, där bland annat en arbetsgrupp för frågor som rör rovdjursförvaltning har bildats. Länsstyrelsen har inventerat stammarna av stora rovdjur, och bl.a. konstaterat två lodjursföryngringar och tillfällig förekomst av varg. En länsomfattande områdesinventering planerades tillsammans med jägareförbundet vintern 2011/2012. Länsstyrelsen har lämnat ekonomiska bidrag och rådgivning till åtgärder som förebygger rovdjursangrepp, samt besiktigat angripna tamdjur och betalat ersättning till drabbade djurägare. Ett arbete med att se över rutinerna för den regionala rovdjursförvaltningen har påbörjats tillsammans med Länsstyrelserna inom det södra förvaltningsområdet, vilket också har bedrivits av landshövdingarna inom samverkansrådet. Länsstyrelsen har fortutbildat fast anställd och förordnad personal, bl.a. genom deltagande i rovdjursymposiet i Vålådalen. Information om rovdjur och rovdjursförvaltning till berörda intressen och en bred allmänhet har lämnats genom bl.a. föreläsningar, samarbeten med radio och tidningar, Länsstyrelsens hemsida och rovdjurswebben Rovobs.se som Länsstyrelsen driver.

– se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, företag och andra aktörer. Länsstyrelserna ska vidare översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Under februari anordnades en första träff i Samrådsgrupp för naturvård, vars syfte är att öka samverkan mellan olika naturvårdsaktörer i länet. Tillsammans 17 externa deltagare var med på mötet vars huvudtema var att diskutera samrådsgruppen syfte och funktion. En andra träff arrangerades i september med tema skötsel och förvaltning av naturreservat, där Stenhammars naturreservat i Flens kommun besöktes.

Länsstyrelsens personal har deltagit i Naturvårdsverkets kurser Dialog för naturvård. Syftet är att stärka dialogen med markägare, arrendatorer, djurhållare, ideella föreningar m.fl. En bra dialog mellan Länsstyrelsen och externa aktörer är helt avgörande för att nå framgång i arbetet.

Länsstyrelsen har inlett ett samarbete med Handikappalliansen för att få grepp om vilka anpassningar Länsstyrelsen kan göra i reservaten med avseende på tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Även konkreta insatser för friluftslivet har genomförts, t ex anläggning av stigar, produktion av reservatsskyltar och byggande av eldstäder.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa hur arbetet med naturvårdsavtal för bevarande av skyddsvärda områden utvecklas.

Länsstyrelsen arbetar med att teckna nya naturvårdsavtal med markägare i länet. Ett område utgörs av en ravinskog med mycket höga naturvärden kopplat till vattendraget som strömmar genom skogen. Delar av vattendraget är även utpekade som ett Natura 2000 område. Området berör två fastigheter och Länsstyrelsen kommer därför att teckna två separata avtal. Ett tredje område som Länsstyrelsen avser att teckna naturvårdsavtal med markägaren utgörs av gammal skyddsvärd barrskog i anslutning till ett planerat naturreservat.

60. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning

av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser och resultat i vattenmiljöarbetet.

Provtagningarna i vatten planeras och utförs gemensamt för miljöövervakningen och vattenförvaltningen. De regionala miljöövervakningsprogrammen; Bekämpningsmedel i vatten, vattenkemi, växtplankton och makrofyter i sjöar, kiselalger i vattendrag (där vi även är med i ett utvecklingsprojekt för att bedöma miljögiftspåverkan på kiselalger), grundvattenundersökningar, bottenfauna i kusten, ger underlag för arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. En genomgång har gjorts så att inte mätningar utförs i samma vatten av olika utförare. Arbetet med åtgärdande av vandringshinder har under 2011 riktats in på ett mindre kustmynnande vattendrag och i samband med Kilaåprojektet. De regionala miljöövervakningsprogrammen inom alla programområden bidrar till att följa upp miljömålen.

Inom vattenförvaltningen har arbetet med att ta fram underlagsdokument kommit igång. Dokumenten ska beskriva status, påverkan och ge förslag till åtgärder för de vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god status. Underlaget kommer att ligga till grund för åtgärdsprogrammet som Vattenmyndigheten ska ta fram 2015. Underlaget kommer också att fungera som ett prioriteringsverktyg för arbetet med åtgärder. Riktlinjerna som följs i arbetet är framtagna nationellt av de fem vattenmyndigheterna. Det sker ett nära samarbete mellan länen i Norra Östersjöns distrikt i framtagandet av dokumenten. För att få fram så bra underlag som möjligt behövs samverkan både inom Länsstyrelsen och externt med t ex kommunerna i länet.

Det har genomförts en biotopkartering av några vattendrag i länet under året, det arbetet gjordes gemensamt för arbetet med hotade arter och vattenförvaltning.

Under året har sju LOVA, Lokala vattenvårdsprojekt, ansökningar kommit in med en total projektkostnad på 5,5 miljoner.

Kalkeffektuppföljningen har inte kunnat utföras på det sätt som var planerat på grund av brist på personal.

Arbetet med att ta fram en plan för Länsstyrelsens åtgärdsarbete i vatten har startat, enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram, uppdrag 30. Syftet med planen är att beskriva hur Länsstyrelsen ska arbeta med åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för vattenförvaltning och annat åtgärdsarbete som syftar till bättre vattenstatus. Planen kommer att utgå från de vattenrelaterade miljömålen. Målet med planen är att beskriva de åtgärder som görs idag, åtgärder som vi har krav på oss att göra och vad vi ser för behov av åtgärder som leder till att miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vatten säkerställs till år 2021. Planen ska kunna användas vid prioritering av arbetsuppgifter, som underlag vid verksamhetsplanering och som ett stöd i samordningen av vattenrelaterade arbetsuppgifter. Den kommer även vara ett bra underlag för miljömålsarbetet. Målet är att planen ska bli ett användbart dokument för Länsstyrelsens arbete med vatten.

Länsstyrelserna i Stockholm och Södermanland har fortsatt sitt arbete med modelleringsprojektet; MMSS (Marin Modellering Södermanland Stockholm), som har till syfte att öka kunskapsunderlaget kring de marina naturvärdena i länet. Resultaten från MMSS kommer att utgöra ett värdefullt underlag för Länsstyrelsens fortsatta arbete med skydd av marina miljöer.

De två stora vattenprojekt som Länsstyrelsen arbetar med, Kilaå- och Svärtaåprojektet är viktiga projekt där man jobbar med åtgärder i vatten. Arbetet sker i samverkan med andra verksamheter på Länsstyrelsen. På Länsstyrelsen finns en vattengrupp som träffas en gång i månaden där de som jobbar med vattenfrågor informerar varandra, där kommer beröringspunkter i olika projekt upp vilket leder till ett bättre samarbete.

Även om det idag sker mycket samarbete behöver Länsstyrelsens arbete med vatten integreras mer mellan de olika verksamheterna som jobbar med vatten.

Svärta- och Kilaåprojektet

Inom Svärtaåprojektet har Länsstyrelsen genomfört planerade aktiviteter. Löpande gårdsbesök hos enskilda lantbrukare är en av projektets huvudaktiviteter. Det är gårdsbesöken som genererar genomförande av åtgärder inom projektet. Gårdsbesöken följs upp med skriftligt upprättade förslag till åtgärdsplaner. Beslut om enskilda miljöåtgärder följs av upprättande av kontrakt mellan Länsstyrelsen och lantbrukaren för genomförande av åtgärder. Länsstyrelsen följer upp att avtalade åtgärder görs på föreskrivet sätt av lantbrukaren.

Mått på näringstransport i vatten (l/s) är en förutsättning för att kunna mäta effekterna av genomförda åtgärder i projektet. Forskning visar att den största andelen av näringstransporten under ett år kan ske vid ett, eller ett fåtal tillfällen med höga vattenflöden. Rätt tidpunkt för provtagning är därför viktig. Med installationen av tre flödesmätare och tre automatiska vattenprovtagare kommer Länsstyrelsen att kunna ge mer förfinade uppgifter om näringsämnestransporten och därmed säkrare detektera effekter av åtgärderna inom projektet. Vid projektets demonstrationsanläggning Öknaskolan har Länsstyrelsen producerat postrar med information om genomförda miljöåtgärder. Sörmlandsbygden har publicerat två artiklar baserade på de åtgärder som genomförts på Öknaskolan. Länsstyrelsen har etablerat ett lokalt vattenprovtagningsprogram för att mäta effekten av dessa åtgärder. Diskussioner förs med forskare på institutionen för Mark och Miljö, SLU (Ulltuna) om forskningsprojekt kring miljöåtgärderna på Öknaskolan.

Länsstyrelsen har presenterat projektets aktiviteter och resultat vid ett antal tillfällen; bland annat på Miljömålskonferensen i Nyköping i februari, för miljöminister Andreas Carlgren på miljödepartementets pressträff och på Borgebydagarna. Tre artiklar med olika tema har publicerats i Aktiv Landsbygd. Länsstyrelsen har producerat en ny informationsbroschyr för Svärtaåprojektet. Projektet är dessutom med som ett av 5 stora havsmiljöprojekt i Naturvårdsverkets nya informationsbroschyr.

Svärtaåprojektets arbete har genererat samarbeten med forskare i frontlinjen på området. Institutionen för mark och miljö på SLU och miljöinstitutet IVL bedriver varsitt experiment i Svärtaåns avrinningsområde. Resultaten av experimenten kommer att generera ny information om planering och upplägg av de miljöåtgärder som görs inom Svärtaåprojektet. Inom EU projektet Baltic Compass (www.balticcompass.org) har Svärtaåns avrinningsområde utsetts till pilotområde för modelleringar av miljöåtgärdernas effekter. Mats Wallin på SLU i Uppsala är projektledare för modelleringsarbetet och Svärtaåprojektets partner i detta nya samarbete.

Kilaåprojektet är ett 3-årigt projekt med början 2010 som har till syfte att restaurera och förbättra naturmiljön och vattenkvaliteten i Kilaån. Planer på att skapa/restaurera våtmarker i Kiladalen har återupptagits. Projektering av en ny våtmark har genomförts. Projektering av restaurering av en gammal våtmark pågår. En sedimentationsdamm har färdigställts i Kiladalen. Den används av forskare vid SLU, Statens Lantbruksuniversitet, för forskning på effekt av dammen på P och N-retention. En kontinuerlig vattenprovtagningsstation har installerats i Kilaån för att kunna mäta årsvariationer av fosfor och kväve. Strukturkalkning har skett i Kiladalen på 370 ha åkermark och 35 ha kalkfilterdiken har utförts. Detta leder till en starkare bindning av fosfor på åkrarna och minskar utläckaget av fosfor till vattendragen. Dialog med SMHI har lett till att SMHI har beslutat att ersätta sin mätstation i Ålbergaån som utgör ett vandringshinder med en annan typ av mätning. Utredning av hur denna mätstation ska ersättas har inletts av SMHI. Dialog med Trafikverket har lett till att vandringshindret i Kilaån vid järnvägsbron i Jönåker kommer att

åtgärdas. Åtgärden finns med i Trafikverkets planering, men det är oklart vilket år det kommer att genomföras.

Tabell 2.1: Länsfakta om rennäring

Länsfakta om rennäring	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	0,0%	0,0%	0,0%
Antal slaktade renar/år	0	0	0
Produktion av renkött/år (ton)	0	0	0
Antal renskötselföretag	0	0	0
Antal samebyar	0	0	0

Källa:

Kommentarer Tabell 2.1

Länsstyrelsen i Södermanlands län har ingen rennäring.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
--

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,61	2,03	1,97
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,13	1,01	0,74
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 726	4 494	3 597
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,85	3,52	2,62
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	200	126	115
Antal beslutade ärenden	174	106	132
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	3	1
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 45*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Skillnaden mellan år 2010 och 2011 består i att dels har personalresurserna ökat med 0,7 årsarbetskrafter (23 procent av arbetsstyrkan) dels har arbetsprestationen höjts med 68 avslutade ärenden (64 procent av årsproduktion) och arbetsbelastningen ökat med 74 ärende (59 procent av årsarbetsbelastning).

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

Länsstyrelsen huvudinriktning är sedan ett flertal år tillbaka att främst utveckla krisledningsförmågan hos länets externa aktörer. Detta baserar sig på att huvudansvaret för den akuta krishanteringen vilar på kommuner, landsting och polis.

Länsstyrelsen har under året genomfört en övning på temat större väderhändelse med medverkan från åtta av länets kommuner samt landsting och polis. I övningen deltog bland annat kommunalråd, kommunchefer och utvalda förvaltningschefer. Länsstyrelsen har även genomfört utbildningsinsatser inom områdena epizooti och integrationsaspekter i krishanteringen.

Länsstyrelsen genomför även, i samverkan med polisen, ett projekt för ensning av stabsrutiner inom krishanteringsorganisationerna i länet. Två stabsutbildningar har genomförts och projektet beräknas fortsätta t.o.m. 2013.

Arbetet med prioritering av elanvändare vid effektbrist pågår med vissa förseningar. Underlagen har inte kunnat färdigställas av kommuner och nätbolag enligt den ursprungliga tidplanen. Länsstyrelsen förväntar sig dock vara klara att lämna underlag till Svenska Kraftnät och elnätsägare senast under januari 2012.

Länsstyrelsen deltar i Högkvarterets arbete med försvarsplanering och övningsverksamhet.

Återrapportering regleringsbrev

72. För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och

handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse. Länsstyrelsen ska även senast den 1 mars 2011 till regeringen (Förvarsdepartementet) och i årsredovisningen för verksamhetsåret 2011 redovisa hur stor andel av länets kommuner och landsting som under det senaste året har kommit in med en risk- och sårbarhetsanalys. Länsstyrelsen ska också redovisa hur stor andel av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser som enligt länsstyrelsens värdering håller tillräckligt god kvalitet. Även den översiktliga regionala sammanställningen ska redovisas.

Den regionala sammanställningen av risk- och sårbarhetsanalyser rapporterades till regeringen och MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Landstinget och samtliga kommuner har i sina risk- och sårbarhetsanalyser analyserat och dokumenterat ett antal av de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, samt hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter. Risk- och sårbarhetsarbetet är dock inte avslutat utan kommer att fortsätta fördjupas under ett antal år. I den typiska kommunen har ett relativt stort antal riskscenarion identifierats. Av dessa har tre till fyra riskscenarion bearbetats till ett större djup och konsekvenser samt förmåga att hantera dessa tagits fram. Länsstyrelsens målsättning är att samtliga kommuner ska ha djupanalyserat sex riskscenarion till år 2015.

Landstinget och samtliga kommuner i länet har skickat in sin risk- och sårbarhetsanalys. Samtliga risk- och sårbarhetsanalyser håller tillräcklig kvalitet.

Länsstyrelsen har genomfört uppföljning, i samtliga kommuner utom en, enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Den återstående kommunen tillsynas under våren 2012. Uppföljningen visar att samtliga kommuner lever upp till kommunöverenskommelsen rörande ersättningen för kommunernas krisberedskapsåtgärder.

Länsstyrelsens bedömning är att kommunernas förmåga att hantera typiskt förekommande extraordinära händelser (några dagars blockerade vägar, elavbrott, vattenavbrott eller liknande) är godtagbar.

73. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, avseende skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen genomförde under 2010 tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) över samtliga kommuner i länet. Bevakning har skett inför kommunernas arbete med nya handlingsprogram enligt LSO för gällande mandatperiod.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att samtliga kommuner och räddningstjänstförbund i allt väsentligt har förmåga att leva upp till de nationella målen samt har sin verksamhet inriktad efter de skyldigheter som lagen anger.

Kulturmiljö

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,85	3,98	3,39
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,53	4,27	4,46
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	8 740	8 539	8 374
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,13	6,69	6,10
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	586	608	626
Antal beslutade ärenden	519	577	566
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	89	194	167
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	0	122	0
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 431, Fornminnen ⁵⁾ Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år.	65		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 43*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 431 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 72

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Uppgifterna i tabellen visar inga större ändringar från 2010.

Nöjdkund-index är något lägre än för riksgenomsnittet. Nivån beror främst på svårigheter att nå rätt person på telefon samt lång handläggningstid. Båda faktorerna kan ha sin förklaring i den stora ärendemängden i förhållande till personella resurser. Övervägande goda omdömen fick informationsrelaterade frågor såsom lättförståeliga beslut och yttranden, och direktinformation angående det egna ärendet. Rapporten innehöll också rekommendationer vilka kommer att beaktas.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

I syfte att fortsätta föregående års satsning på byggnadsminnesfrågor har Länsstyrelsen genomfört en informationsdag om byggnadsminnen i form av ett samarrangemang med Sörmlands Museum. Den vände sig direkt till ägare och förvaltare av byggnadsminnen i länet, d.v.s. både privatpersoner och kommuner. Dagen innehöll olika föredrag samt frågestund. Ett urval byggnadsminnen i länet presenterades och byggnadsminnesinstrumentet och andra skyddsformer presenterades, både i ett nationellt och internationellt perspektiv.

En särskild satsning har gjorts på att slutföra arbetet med kulturmiljöprogram. Projektets övergripande mål är att utarbeta aktuella kunskapsunderlag och handlingsprogram för regional kulturmiljövård dels för att stödja kommunerna i deras planering, dels som stöd för bedömningar i länsstyrelsens egen ärendehandläggning. Arbetet ska utmynna i ett antal rapporter som kan användas som stöd för bedömningar om hur kulturmiljöer långsiktigt kan tas tillvara i regional utbyggnad, för att hantera landskap i förändring och för att avgöra insatser för vård och förvaltning.

Kulturmiljöprogrammet ska huvudsakligen omfatta följande delprojekt:

- samlat program för kulturmiljövården i de olika miljö kvalitetsmålen
- revidering av riksintressen för kulturmiljövården
- handlingsprogram för fornvård och kulturlandskapsvård
- handlingsprogram för användningen av det statliga bidraget till bl.a. byggnadsvård
- handlingsprogram för kyrkoantikvariska frågor
- handlingsprogram för den arkeologiska undersökningsverksamheten

Programmet kommer att vara färdigställt under första halvåret 2013. Programmet kommer även att vara ett viktigt underlag för länets kulturplan.

De omfattande undersökningarna i kvarteret Åkroken i Nyköping har avslutats. I kvarteret finns urbana kulturlager som kan dateras till 1000-tal – 1600-tal. Undersökningen bekostas till största delen med statliga bidrag med stöd av 7 § SFS 1993:379, Förordningen om bidrag till kulturmiljövård. Efterföljande analys- och rapportarbete ska pågå 2012-2013. Preliminära resultat har visat på en tidig etablering av staden samt omfattande hamnverksamhet och täta kontakter med kontinenten.

Återrapportering regleringsbrev

75. Länsstyrelsen i Södermanlands län ska under 2011 delta i det samverkansråd vid Statens kulturråd som ska hantera frågor om statens roll och ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Länsstyrelsen har varit företräd i samverkansrådet genom länsråd Kurt Ekelund. Tyngdpunkten i verksamheten har varit bedömningen av de nu totalt 16 planer som lämnats in från berörda landsting eller regionförbund. Förutom att delta i den allmänna bedömningen har länsrådet särskilt analyserat på vilket sätt länsstyrelserna har engagerats i utformningen av programmen. Av analysen framgår vidare att det i huvudsak är enbart inom kulturmiljöområdet som länsstyrelserna deltagit i arbetet. Mot bakgrund av bland annat detta kommer Kulturrådet att under början av 2012 genomföra en konferens i syfte att belysa kulturplanernas betydelse och potential för att bredda kulturpolitiken roll inom den allmänna regionala utvecklingspolitiken.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	20 410	20 387	20 337
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	54	54	54
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	61	61	61
<i>yta (ha)</i>	840	840	840
Kulturresevat, <i>antal</i>	0	0	0
<i>yta (ha)</i>	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	33,3	33,3	33,3

Källa: FMIS Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Bebyggelseregistret (RAÄ), RAÄ:s beslut om områden av riksintresse för kulturmiljövården den 5 november 1987 (RAÄ dnr 6348/86), Kulturresevat och kulturmiljöprogram - Länsstyrelsen

Kommentarer Tabell 5.1

Antal fornlämningar har justerats efter senaste statistiken i FMIS, Fornminnesinformationssystem. Samtliga fornlämningar exklusive fartygs- och båtlämningar är medtagna, trots att det kan finnas fler lämningstyper som kan bedömas som marina.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	12 617	22 655	8 669

Källa: Riksantikvarieämbetets Beslut om överlåtelse till länsstyrelserna att pröva frågor gällande anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård för respektive år

Kommentarer Tabell 5.2

För åren 2010 och 2011 har en hög andel av den nationella ramen för Fa4, Arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande, fördelats till länet för Kv Åkroken i Nyköping.

2010 års siffror var fel i Årsredovisning 2010. Det rätta beloppet, se tabellen.

Folkhälsa

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,13	2,26	2,23
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,22	1,65	7,89
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 731	4 846	10 513
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,86	3,80	7,65
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	53	74	746
Antal beslutade ärenden	53	58	940
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	14	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	10 870	11 838	13 905

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 70*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Den 1 januari 2010 flyttades merparten av den sociala tillsynen från länsstyrelserna till Socialstyrelsen. Ingen av socialkonsulenterna fanns kvar på Länsstyrelsen efter nämnda datum.

Uppgifterna i tabellen visar inga större ändringar från 2010.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Väl godkänd men anledning av att Länsstyrelsen lett det nationella projektet

Prioriterade insatsområden

Länsstyrelsen kraftsamlade framförallt kring två insatser. För det första innebar den nya alkohollagen och ändrade tobakslagen en omfattande utbildningsinsats i kommunerna. För det andra drev Länsstyrelsen ett för alla länsstyrelser gemensamt utvecklingsprojekt. Det främsta syftet var att få till stånd en mer likvärdig regional tillsyn över hela landet. Den nationella ANDT-strategin (alkohol narkotika doping och tobak) och tillhörande åtgärdsprogram har varit vägledande i Länsstyrelsens arbete.

Alkohol- och tobakstillsyn

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja kommunerna i arbetet med att samordna och utveckla tillsynen av alkohol och tobak, vilket även inkluderar att integrera näringens egenkontroll i den samordnade lokala alkohol- och tobakstillsynen. Detta uppdrag i kombination med ny alkohollag respektive ändrad tobakslag innebar att Länsstyrelsen prioriterade förebyggande insatser, som utbildning och samverkan. Bakom prioriteringen låg bedömningen att förebyggande insatser effektmässigt borde gynna kommunernas regelefterlevnad mer än ett direkt tillsynsarbete. Mot bakgrund av den kritik som bl.a. Riksrevisionen riktat mot länsstyrelsernas tillsynsarbete satsades även omfattande resurser på det nationella utvecklingsprojektet.

Utbildningsinsatsning

Länsstyrelsen har genomfört flera utbildningsinsatser i alkohol- och tobakslagarna. Utbildningar riktade till handläggare och politiker har skett vid sammanlagt tio tillfällen (fyra tillfällen i länet och sex tillfällen i andra län). Med anledning av utbildningsinsatsningen och de kommunala handläggarnas ökade behov av diskussion om frågor kring de nya regelverken har Länsstyrelsens

tillsyn över kommunernas regelefterlevnad fått stå tillbaka. Under 2012 kommer Länsstyrelsen prioritera tillsyn genom besök i kommunerna.

Nationellt projekt för att utveckla länsstyrelsernas alkohol- och tobakstillsyn

På uppdrag av nätverket chefsforum för social hållbarhet utarbetade socialdirektören ett förslag till projektplan för ett särskilt utvecklingsprojekt rörande samtliga länsstyrelsernas alkohol- och tobakstillsyn. Därefter ansökte och beviljades Länsstyrelsen projektmedel från Statens folkhälsoinstitut för att anställa en projektledare och genomföra projektet. Projektet avslutades med två implementeringsdagar för samtliga berörda handläggare på länsstyrelserna.

Utvecklingsprojektets övergripande syfte har varit att få till stånd en över hela landet likvärdig regional tillsyn på alkohol- och tobaksområdena. I uppdraget låg bl.a. att ta fram en modell för hur sådan tillsyn ska bedrivas och återrapporteras. Projektet innebar också en sammantagen ambitionshöjning för länsstyrelsernas tillsynsarbete och bör också i sin tur på sikt resultera i en höjd aktivitet vad gäller kommunernas tillsyn – och därmed förbättrad träffsäkerhet för bestämmelserna i alkohol- och tobakslagarna.

Samverkanskonferens

Länsstyrelsen och Polismyndigheten anordnade en samverkanskonferens. Övriga deltagare var länets kommunala alkoholinspektörer och Skatteverket. Syftet med samverkanskonferenser är att öka samarbetet och samsynen vid tillsyn. Konferenserna är även ett bra tillfälle för Länsstyrelsen att utbilda och informera deltagarna. Konferens innehöll bl.a. information om arbetet med de kommunala riktlinjerna för alkoholservering, den så kallade ISAK-metoden (kontroll av om svartsprit förekommer på krogen) samt information från Skatteverket om dess tillsyn av krogar.

Samverkanskonferensen är årligen återkommande. Varje år träffas också den så kallade Initieringsgruppen vid två tillfällen. Initieringsgruppens representanter utses vid samverkanskonferensen och gruppen sammankallas av Länsstyrelsen. Initieringsgruppen består av tre kommunala alkoholhandläggare och representanter från Polismyndigheten, Skatteverket och Länsstyrelsen. Vid initieringsgruppens möten diskuteras gemensamma tillsynsaktiviteter i länet samt frågeställningar kring tillsyn på alkoholområdet.

Tillsynsbesök

Länsstyrelsen har genomfört två tillsynsbesök. Ett av dessa resulterade i att Länsstyrelsen kritiserade kommunen för brister i arbetet med serveringstillstånd. Kommunen ska inkomma med svar kring hur de avser att åtgärda de påtalade bristerna. Dock kan Länsstyrelsen konstatera att vissa åtgärder redan vidtagits.

Länsstyrelsen höjer inför 2012 ambitionsnivån och räknar med att länets nio kommuner framöver ska få tillsynsbesök minst vartannat år. Tillsynen kommer, genom de mallar och checklistor som arbetats fram i det nationella utvecklingsprojektet, att bli mer effektiv och träffsäker. Även den löpande granskningen av inkomna dokument förväntas under 2012 bli mer effektiv och träffsäker. Återkopplingen till kommunen vid eventuella brister blir också snabbare. Ambitionen är avstämd med företrädare för kommunledningarna.

ANDT samordning

Länsstyrelsen övertog ordförandeskapet i nätverket DROGSAM (Länssamrådsgruppen i Drogfrågor). I nätverket, som träffas fyra gånger per år, ingår representanter från nio olika myndigheter/ organisationer, t ex. Polismyndigheten, Vägverket och IOGT/NTO. Nätverkets gemensamma avsiktsförklaring anpassades också för att överensstämja med den nationella ANDT-strategin. Under hösten genomförde Länsstyrelsen och Landstinget Sörmland tillsammans

två konferenser, båda med fokus på Folkhälsopolitiska rapporten 2010. Vårdfunktionsen gjorde en första s.k. kommundialog och då i Eskilstuna kommun. Med från kommunen var drog- brottsförebyggande samordnare, alkohol- och tobakshandläggare samt enhetschef för råd och stöd, arbetsmarknads - och familjeförvaltningen. Information och samarbete är stående punkter vid kommundialogerna.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter		
Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	3 239,8	4,35
<i>varav</i> Allmänt och övergripande inom Folkhälsa (700)	1 662,8	2,25
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	471,2	0,58
<i>varav</i> Alkohol- och tobaksärenden (705)	1 102,9	1,52
<i>varav</i> alkoholärenden 7051 - 7053	5,5	0,00
<i>varav</i> tobaksärenden 7054	0,0	0,00
Totala kostnader (inkl. OH)	4 730,8	

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2011)

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell 6.1

Två projektledare har varit anställda där det ena projektet handlade om samarbete mellan samtliga länsstyrelser kring utveckling av tillsynsrollen och det andra om folköls- och tobaktillsyn i länet.

Jämställdhet

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,22	0,19	0,16
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,42	0,21	0,20
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	626	396	435
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,51	0,31	0,32
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	21	24	20
Antal beslutade ärenden	27	29	6
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	10
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3) 4)}	604	555	663

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 80*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Uppgifterna i tabellen visar inga större ändringar från 2010.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

Prioriterade insatsområden

Länsstyrelsen prioriterade mot bakgrund av uppdragen i dels regleringsbrevet för 2011, dels skrivelsen Jämställdhetspolitikens inriktning 2011-2014 (2011/12:3), framförallt tre insatsområden:

- Samverkan och samordning
- Utbildning och information
- Fördelning av utvecklingsmedel

Jämställdhetskommitté m.m.

Kommittén har haft ett möte (Länsstyrelsen är sammankallande i detta samverkansorgan). Då behandlades framförallt regeringens skrivelse om jämställdhetspolitikens inriktning 2011-2014. I samarbete med Länsstyrelsen i Västmanlands län och Mälardalens högskola fortsatte satsningen kring genus, jämställdhet och lika rättigheter i skola och förskola. Tre föreläsningar har genomförts. Föreläsningarna var öppna men riktade sig framförallt till pedagoger, skolledare och politiker.

Samverkan och information i länsprojekt

Länsstyrelsen i Södermanlands län har genom länsprojektet ”Sörmland för barn och kvinnofrid” fortsatt arbetet med att stärka samverkan mellan berörda aktörer. I detta arbete är länet uppdelat i tre områden (syd, norr och väst). I områdena syd och norr har goda samverkansstrukturer etablerats, dessa bedöms vara livskraftiga även när projektet avslutas. Arbetet har inte kommit lika långt i område väst.

Ett annat viktigt arbete inom ramen för länsprojektet har varit att sprida information, dels genom regelbundna nätverksmöten men även genom utbildningsinsatser och uppsökande stödverksamhet. Socialstyrelsens allmänna råd för socialnämndens arbete med våldsutsatta

kvinnor samt barn som bevittnat våld (SoSFS 2009:22) är ett centralt dokument i kommunernas arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Vid en kartläggning i länet visade det sig att kommunernas kännedom om de allmänna råden var låg. Detta medförde att ett arbete med att göra dem kända i kommunerna inleddes. En konsekvens av kommunernas bristfälliga kunskap om råden var också att många kommuners handlingsplaner inom området var bristfälliga. En insats för att stödja kommunerna i deras arbete med att revidera och utveckla sina handlingsplaner påbörjades därför.

Människohandel och prostitution

I samarbete med Polismyndigheten har en kartläggning av omfattningen av prostitution i länet har påbörjats. Tanken är att genomföra en mindre kartläggning där även verksamheter inom Landstinget tillfrågas om deras uppfattning om omfattningen utifrån erfarenheter från patientkontakter. En kartläggning gjordes för några år sedan i Eskilstuna kommun där det visade sig att det var mycket få ärenden som hade varit aktuella hos Polisen. Resultatet från kartläggningen kommer att ligga till grund för Länsstyrelsen fortsatta insatser på området.

Inom uppdraget ryms också nätverksarbete och utbildningsinsatser inom området genom informationsspridning till berörda om kommande utbildningar ifrån olika aktörer inom området prostitution och människohandel. Socialstyrelsens nya utbildningsmaterial ”Sex mot ersättning” har genom länsprojektet spridits till länets kommuner och Landstinget. Även utbildnings- och handledarmaterialet ”Ska vi byta sex mot...?” som riktar sig till unga har delats ut.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Även i denna del har insatsen i första hand avgränsats till kartläggning av de insatser som görs i länets kommuner för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. En fråga är om det finns handlingsplaner för dessa frågor i kommunerna. Länsstyrelsen i Östergötlands län har ett nationellt uppdrag att arbeta med kunskapsspridning avseende hedersrelaterat våld och förtryck och som ett led i detta arbete har handboken ”Våga göra skillnad” tagits fram som genom länsprojektet spridits i kommunerna. Länsstyrelsens fortsatta insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck styrs av kartläggningens resultat.

Fördelning av utvecklingsmedel

Länsstyrelsen fördelade nästan 3 miljoner kronor till kommunerna för att utveckla arbetsmetoder för att motverka mäns våld mot kvinnor och barn som bevittnat våld. Dessutom fördelades ca 600 000 kronor i utvecklingsmedel till länets kommuner och ideella organisationer för deras arbete med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsens fördelning har styrts av lokala förutsättningar och behov.

Kombinationen av Länsstyrelsens samordningsuppdrag och uppdraget att fördela utvecklingsmedel ger en bra möjlighet för myndigheten att påverka utvecklingen i en positiv riktning. Genom det beskrivna arbetet kring dessa frågor är Länsstyrelsen en viktig aktör för att uppnå ett av regeringens viktigaste jämställdhetsmål – bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 7.1**

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2011	2010	2009
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	626,5	396,2	435,3
<i>varav ramanslag 5:1, netto (tkr)</i>	<i>619,1</i>	<i>329,0</i>	<i>215,0</i>
<i>varav övrig finansiering (tkr)</i>	<i>7,4</i>	<i>67,2</i>	<i>220,3</i>
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,51	0,31	0,32
Verksamhetsintäkter	0,3	42,0	98,1

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

Ingen kommentar.

Integration

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,11	1,76	1,33
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,48	1,16	1,31
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 691	4 347	3 153
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,38	3,41	2,29
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	18	18	8
Antal beslutade ärenden	14	6	2
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	6	18
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0	234

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

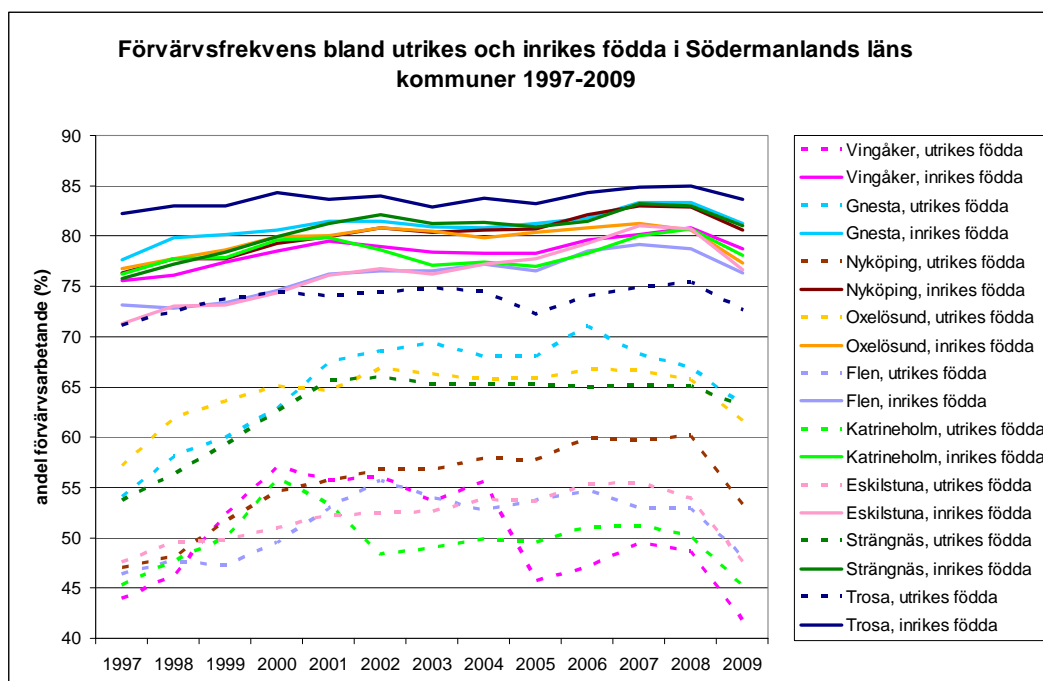
⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 85*

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

I jämförelse med 2010 har antal årsarbetskrafter minskat eftersom projektet Sörmlandslinjen har avslutats.

Länsledningen har bedömt verksamheten som Godkänd.

Lågkonjunkturen och strukturomvandlingen på arbetsmarknaden, med hög arbetslöshet som följd, har påverkat länets kommuner på olika sätt. De kommuner som har tagit emot många invandrare har också den högsta arbetslösheten. Eskilstuna kommun har den högsta arbetslösheten i landet. Den högsta andelen arbetslösa finns bland utrikes födda och flyktingar. Länsstyrelsen prioriterar därför insatser inom "Lika möjligheter på arbetsmarknaden" för att nyanlända invandrare ska få jobb så snart som möjligt
Se diagram nedan.

En viktig del av insatserna består i att inhämta information om hur arbetsgivare resonerar och de erfarenheter de har av utländsk arbetskraft. Detta görs genom att Länsstyrelsen tillsammans med representanter från kommuner och Arbetsförmedlingen besöker företag för diskussioner om integrations- och rekryteringsfrågor.

En annan del rör hur strukturer kan byggas upp för att matchningen på arbetsmarknaden ska kunna påbörjas tidigare och förbättras. Ett exempel utgörs av försöket med ett ingenjörprojekt i Eskilstuna, där ett antal välutbildade, utrikes födda ingenjörer presenteras för olika företag. Detta sker i samarbete med Eskilstuna kommun, Mälardalens högskola, företaget Assa och Arbetsförmedlingen.

Återrapportering regleringsbrev

79. Länsstyrelserna ska inom ramen för uppdraget rörande mottagandet av nyanlända invandrare prioritera genomförandet av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare under verksamhetsåret 2011. Länsstyrelsen ska redovisa:

- En bedömning av behovet av insatser,
- genomförda insatser,
- en bedömning av det egna resultatet, och
- kvarstående utvecklingsbehov.

Länsstyrelsens bedömning är att de hinder som föreligger för att nyanlända (och nysvenskar som kommit till Sverige tidigare) ska få en snabb arbetsmarknadskontakt måste minskas. Ett sådant hinder är arbetsgivares attityder inom såväl privat som offentlig sektor. Ett förbättrat samarbete mellan olika aktörer, som Arbetsförmedlingen, kommunerna, Försäkringskassan, Migrationsverket, Landstinget samt representanter för näringslivet och arbetsmarknadens parter m.fl. är nödvändigt för att reformen ska ha de avsedda effekterna.

Den förväntade ökningen av anhöriginvandrare under andra hälften av år 2012 bekymrar många kommuner både i fråga om möjligheter att tillhandahålla bostäder (trångboddheten är ett faktum i flera stadsdelar) och att kunna ta emot barnen på ett bra sätt i skolor och förskolor (flera hundra

barn väntas i flera av länets kommuner). Ökningen hämmar kommunernas ambitioner att ta emot fler nyanlända.

Genomförda insatser

Analys av arbetsmarknaden i Södermanland görs och utgör en grund för den strategi Länsstyrelsen använder på integrationsområdet.

Vid länsledningens årliga kommunbesök tas integrationsfrågorna upp som ett viktigt diskussionsämne. Vid dessa tillfällen har även lokala företag besökts och diskussioner har förts om integration och rekryteringsstrategier.

Länsstyrelsen har inspirerats av Stockholms läns kampanj Anställ kompetensen och har påbörjat planeringen för en liknande kampanj i Södermanlands län. Ingen kommentar.

Länsstyrelsen har medverkat vid utformningen av lokala överenskommelser i Eskilstuna, Katrineholm, Nyköping och Gnesta. Länsstyrelsen uppmuntrar de kommuner och arbetsförmedlingar som inte tecknat någon lokal överenskommelse att göra det.

Länsstyrelsen gör följande bedömning av det egna resultatet:

- Det är bra att arbetsmarknaden nu står i centrum för diskussioner om integration
- Det ny tillsatta Tillväxtrådet arbetar aktivt med integrationsfrågorna
- Flera av länets kommuner och arbetsförmedlingar har träffat lokala överenskommelser.

Kvarstående utvecklingsbehov gäller framför allt uppföljning av hur de statliga ersättningarna har använts i kommunerna och uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder för respektive individ.

Länsstyrelserna ska även redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar lämnats till kommuner och kommunförbund. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*. Fördelningen av medel mellan länsstyrelserna framgår av regleringsbrevet för anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

De insatser som kommunerna gör består huvudsakligen av att tillhandahålla utbildningen Svenska för invandrare. I ett flertal kommuner används också andra språkinlärningsmetoder såsom språkkaféer, yrkessvenska, intensivsvenska, språkträning i samband med hantverk m.m.

Samhällsorientering ges till samtliga nyanlända och utgör en kostnad.

Kommunerna arbetar också praktiskt med mottagande och bosättning av flyktingar. Här gäller det främst personalkostnader och administration.

Skolan och barnomsorgen får en del av ersättningen för särskilda kostnader som de kan ha. Det rör sig t ex om utbildningar i förberedelseklasser, modersmålsundervisning, sommarskola och vidareutbildning av lärare.

Tolkning är en stor kostnad för samtliga kommuner, vid inskolning, föräldramöten, andra möten, vid utredningar och vid besök till skolhälsovården

Vissa kommuner använder en del av ersättningen till eventuell ”glappersättning” till flyktingarna.

84. Länsstyrelserna ska under ledning av Migrationsverket verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att samordna länsstyrelsernas genomförande av uppdraget. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att särskilt redovisa länsstyrelsernas insatser och samarbetet med Migrationsverket och andra berörda aktörer på nationell nivå. Av respektive länsstyrelses redovisning ska särskilt framgå:

– Vilka insatser som har genomförts av länsstyrelsen för att skapa fler platser för ensamkommande barn,

Länsstyrelsen har prioriterat att verka för: ett ökat antal platser av hög kvalitet i länet, att möta det nationella och regionala behovet samt att öka samarbetet mellan myndigheter och andra aktörer.

Några av kommunerna i länet har en mycket stor invandring medan andra har en ytterst liten sådan. Förutsättningarna för att ta emot ensamkommande barn beror huvudsakligen på kommunens politiska vilja. Samtidigt är behovet av platser mycket stort. Länsstyrelsens strategi är att genom information om situationen för barnen, information om regelverket, uppvisande av goda exempel samt skapandet av mötesplatser öka intresset för ett mottagande av barn i länets samtliga kommuner. Målgruppen för Länsstyrelsens insatser utgörs huvudsakligen av politiker, men även av tjänstemän på olika nivåer.

Genomförda insatser

En dialog pågår med Oxelösunds kommun som ännu inte har skrivit något avtal om mottagande av ensamkommande barn. Här ingår kommunbesök, informationsinsatser samt studiebesök.

Dialog sker med Gnesta kommun kring möjligheten att omvandla deras avtal om visst antal barn till en platsöverenskommelse.

Länsstyrelsen har bidragit till skapandet av ett nytt länsgemensamt nätverk i länet där berörda personer från kommunerna ingår. Nätverket har fått § 37-medel för att arbeta med länsgemensam kompetensutveckling.

Olika informationsinsatser gentemot kommunerna har genomförts; länsgemensamma utbildningsdagar, studiebesök och möten med tjänstemän och politiker på olika nivåer.

Länsledningen har engagerats i diskussionen med kommunerna och har tagit upp frågan om bristen på platser med alla kommunledningar i länet.

– hur länsstyrelsen har samarbetat med Migrationsverket

Länsstyrelsen har samarbetat med Migrationsverket vid alla förhandlingar med kommunerna. Regelbundna regionala arbetsmöten har genomförts och Migrationsverket har bjudits in av Länsstyrelsen för att informera länets kommuner om de statliga ersättningarna till kommunerna. Kontinuerlig kunskapsöverföring sker i arbetet med förhandlingar och information till kommunerna.

– hur organisation och genomförande av uppdraget har samordnats med uppdraget rörande nyanländas etablering.

Vid informationsmöten har uppdraget rörande ensamkommande barn samordnats med uppdraget rörande nyanlända. Uppdragen har behandlats tillsammans i kontakter som skett med kommunledningar i länet.

Resultatet är att två nya överenskommelser har undertecknats, i Trosa och Gnesta kommuner, om mottagande av sammanlagt tio barn och att förutsättningarna för samordning mellan kommunerna har ökat i och med bildandet av ett nätverk för kommundienstämman. I nätverket ingår även Migrationsverket och Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen konstaterar att följande hinder för genomförande finns:

- Politiska förutsättningar i kommunerna. En tilltagande främlingsfientlighet på några platser kan komplicera de politiska besluten.
- HVB-placeringar har inte upplevts som ändamålsenliga för denna målgrupp. HVB-hem som omfattas av Socialstyrelsens regelverk innebär en relativt hög personaltäthet. En diskussion pågår nationellt om huruvida det är nödvändigt med en sådan personaltäthet.
- Brist på utslussningslägenheter. När ett ensamkommande barn har fyllt arton år är individen inte alltid mogen att flytta till eget boende direkt. Ett visst personaltöd kan behövas i ytterligare ett par år.
- Lokaler till HVB-hem är svåra att hitta.
- Svårigheter att rekrytera familjehem gäller flera av länets kommuner.
- Snabb omsättning av asylplatser innebär i praktiken att flera platser behövs.

91. Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkt 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

Nedan redovisas det gemensamma arbetet med genomförandet av Länsstyrelsernas antidiskriminerings strategi.

Under år 2007 tog landets länsstyrelser fram en gemensam strategi för antidiskrimineringsarbetet i fem steg; en gemensam ram/mall för antidiskrimineringsarbetet, utvecklandet av ett stöd/utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, kartläggning av hur utvalda verksamhetsområden berörs av antidiskriminering, en länsstyrelsegemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter samt utarbetande av en gemensam modell och indikatorer för uppföljning.

Länsstyrelserna startade i maj 2009 ett projekt för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Under våren 2010 antogs förslaget till gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för perioden 2010-2012 av samtliga länsstyrelser. Handlingsplanen behandlar tre olika områden; A - organisation, B - sakområden och C - kommunikation och omfattar sammanlagt 36 olika åtgärder. Inom projektet togs också fram en handledning till grundutbildning i mänskliga rättigheter med särskilt fokus på skyddet mot diskriminering för länsstyrelsernas behov. Genomförandet av handlingsplanen påbörjades hösten 2010.

Länsstyrelsernas hittillsvarande insatser för att ta fram och genomföra myndigheternas gemensamma antidiskrimineringsstrategi har tidigare redovisats i Länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007 - 2010.

Under 2011 har arbetet fokuserat på ett fortsatt genomförande av handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter. Samtliga länsstyrelser deltar i samordningsarbetet och i att genomföra handlingsplanen på den egna länsstyrelsen. Ansvar för genomförandet ligger på respektive myndighet. Länsrådsgrupp 3 ansvarar för att hålla ihop det gemensamma arbetet och förvalta

handlingsplanen och det finns en projektorganisation med ett antal arbetsgrupper och en styrgrupp för ändamålet.

Område A syftar till att uppnå två övergripande mål och fem delmål. Området omfattar 15 åtgärder som ska genomföras under perioden 2010 – 2012. Arbetet med 12 av de 15 åtgärderna följer planen. När det gäller åtgärderna 1,2 och 4, som avser utbildningsinsatser för chefer och ledning, så är dessa framflyttade till 2012. Orsaken är att chefer och ledning i stor utsträckning deltagit i handlingsplanens övriga utbildningsinsatser om kompetensbaserad rekrytering och länsstyrelsernas grundutbildning. Detta har fyllt en stor del av behovet. Under början av 2012 kommer frågan om hur vi går vidare med åtgärderna 1,2 och 4 att tas upp.

När det gäller genomförandet av åtgärd 3 så omfattar länsstyrelsernas gemensamma ledarutvecklingsprogram för nya chefer sedan ett par år avsnitt som behandlar frågor om diskriminering och mänskliga rättigheter. Utvärderingsenkäten visar att man upplever att insikterna ökat och att man kan hantera dessa frågor säkrare i chefsrollen

Länsstyrelsernas personalchefer har deltagit i en gemensam utbildning i kompetensbaserad rekrytering. Även rekryterande chefer och fackliga representanter har genomgått denna utbildning (åtgärderna 5,6 och 7). Tio länsstyrelser har genomfört utbildningen under 2011 och övriga kommer att genomföra den under 2012. Vid varje utbildningstillfälle har det varit ca 20 deltagare. Den strukturerade och kompetensbaserade metodiken är en kvalitetssäkring och ett effektivt sätt att finna rätt person för aktuell tjänst men garanterar också en rekryteringsprocess som inte är orättfärdigt exkluderande och diskriminerande. Som en röd tråd i utbildningen löper diskussionen hur ett mångfaldsorienterat förhållningssätt kan uppnås. Kursutvärderingarna visar att deltagarna har uppfattningen att utbildningen har hållit en mycket god kvalitet, varit relevant och gett kunskaper om rekrytering som kommer att kunna påverka det framtida rekryteringsarbetet. Syftet med åtgärderna är att höja kvalitén i rekryteringsarbetet och de måste ses som en del i ett kontinuerligt och långsiktigt arbete. Ett sådant arbete är en förutsättning för att på sikt kunna konstatera mätbara effekter.

Länsstyrelserna har 2010 inventerat annonseringskällor i syfte att skapa intresse för att arbeta inom länsstyrelserna hos en bredare målgrupp samt utvecklat metoder för att kvalitetssäkra annonstexter för att texten ska ha ett inkluderande språk där efterfrågad kompetens är relevant och tydligt beskriven. Inventeringen resulterade 2011 i en checklista som stöd vid annonsering. En metod för att kvalitetssäkra annonstexter har tagits fram och provas nu successivt av varje länsstyrelse vid rekryteringar. Detta är troligen ett område där det finns ytterligare utvecklingspotential. En mer kvalitativ utvärdering kan göras först när det nya verktyget använts en tid och beräknas till 2012 (Åtgärderna 8.9 och 10).

Länsstyrelserna har undersökt möjligheten att i samverkan delta på arbetsmarknadsdagar och mässor. Resultatet visar att man i princip är positiv till detta men att det inte finns tillgängliga resurser inom organisationerna för ett strukturerat genomförande. Att bredda urvalsgrupperna är en utmaning för våra organisationer. Fackpress upplevs vara det effektivaste sättet att vända sig till en relevant målgrupp.

Länsstyrelserna har tagit fram en gemensam och sammanhållen mall för de handlings- och åtgärdsplaner som varje arbetsgivare ska ha i enlighet med arbetsmiljö- och diskrimineringslagarna (åtgärd 12). Mallen ligger till grund för de dokument som varje länsstyrelse tar fram för sin myndighet och rymmer frågor om jämställdhet, rutiner vid trakasserier och kränkande särbehandling samt handlingsplan för tillgänglighet. Syftet är att arbetet ska lyftas och tydliggöras samt följa en för länsstyrelserna gemensam struktur. Genomförandet och jämförelser ska på så sätt underlättas. Varje länsstyrelse svarar för att

anpassa dokumenten och genomföra insatser utifrån behoven på den egna myndigheten. Under 2012 görs en utvärdering av vad åtgärden det har lett till.

Enligt lag ska alla arbetsgivare göra kontinuerliga lönekartläggningar för att säkerställa att lönen sätts utifrån sakliga grunder och inte rymmer ett diskriminerande synsätt. För att ha hög kvalitet i detta arbete och öka jämförbarheten har länsstyrelserna (genom åtgärd 13) enats om att använda ett gemensamt metodstöd. Arbetsgivarverket har tillsammans med Partsrådet påbörjat ett pilotprojekt med samma syfte kallat BESTA vägen. Länsstyrelserna ingår i det pilotprojektet genom Länsstyrelsen i Värmlands Län och kommer att ansluta sig till denna metod under 2012 så snart den är kvalitetssäkrad.

Gemensamma frågor kring diskriminering och trakasserier har tagits fram och används eller kommer att användas i respektive länsstyrelses arbetsmiljöenkät (åtgärderna 14 och 15). Uppföljning av effekterna görs under 2012 när fler länsstyrelser har provat de gemensamma frågorna. Ett enkelt verktyg för uppföljning av frågorna kommer att tas fram under 2012, i syfte att chefer och ledare ska kunna använda enkätresultatet för verksamhetsutveckling i dialog med sina medarbetare.

I arbetet med att ta fram mål och åtgärder har ett nära samarbete med DO bedrivits. Under genomförandeprocessen har DO visat fortsatt intresse för arbetet och lyft upp handlingsplanen som ett gott exempel på sin webbsida. Där har även mallar och dokument lagts ut som goda exempel och inspiration för andra arbetsgivare. Även Arbetsgivarverket har spridit flera av länsstyrelsernas mallar via sin medlemssida för andra myndigheter.

Det övergripande målet med område B, sakområden, är att Länsstyrelserna ska kunna leva upp till länsstyrelseinstruktionen 5 § 5 punkten. En förutsättning för detta är en ökad generell kunskapsnivå inom området mänskliga rättigheter och framför allt att det utvecklas metoder för verksamhetsintegrering av de mänskliga rättigheterna. Länsstyrelserna har erfarenheter av verksamhetsintegrering inom andra områden t.ex. miljöledningssystem, jämställdhetsintegrering och inom folkhälsoarbetet. De metoder som används inom dessa områden har analyserats ur ett antidiskrimineringsperspektiv men bedömningen är den att dessa inte räcker till och inte heller fungerar som metod för att verksamhetsintegrera samtliga diskrimineringsgrunder. Vedertagna metoder för integrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv saknas idag. Under 2011 har en kartläggning/inventering genomförts för att få en tydligare bild av planerade eller genomförda insatser kring integrering av mänskliga rättigheter i länsstyrelsernas verksamhet. Kartläggningen är tänkt att fungera som stöd för fortsatta insatser och framtagande av förslag till former för verksamhetsintegrering.

För att höja kunskapsnivån ska länsstyrelsernas anställda, enligt åtgärd 16, under 2011-2012 genomgå den grundutbildning som tagits fram inom projektet. För att stödja genomförandet och uppföljningen av grundutbildningen, handledarutbildningen och arbetet med verksamhetsintegrering har en särskild projektgrupp tillsatts. Projektgruppen består i dag av representanter för länsstyrelserna i Stockholm, Östergötland, Västernorrland, Värmland, Västra Götaland, Jönköping, Uppsala och Skåne. Länsstyrelsen i Skåne är sammankallande för gruppen. Gruppens uppdrag är att ta fram en handledarutbildning, fungera som stöd i genomförande av grundutbildningen, följa upp grundutbildningen och handledarutbildningen samt ta fram förslag till stödjande strukturer för verksamhetsintegrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv.

Under 2011 har projektgruppen genomfört en handledarutbildning för det sextioalet handledare som utsetts vid respektive Länsstyrelse. Handledarutbildningen hade fokus på mänskliga rättigheter utifrån ett tvärvetenskapligt och rättsligt perspektiv. Diskrimineringslagen samt

orsaker och mekanismer bakom diskriminering behandlades på utbildningen. Även rollen som facilitator/processledare utgjorde ett moment under utbildningen. Syftet med utbildningen var att ge handledarna verktyg och kunskaper i genomförande av grundutbildningen. Utsedda och utbildade handledare finns nu på varje länsstyrelse. Dessa handledare har under 2011 påbörjat att utbilda samtliga anställda vid länsstyrelserna i en grundläggande utbildning om mänskliga rättigheter.

Handledarna utgör även ett nätverk för erfarenhets- och kunskaps utbyte kring mänskliga rättigheter, MR-nätverket för Länsstyrelserna. Nätverket har träffats vid två tillfällen under 2011, dels under grundutbildningen i januari och dels vid ett tillfälle under hösten 2011. Tema för denna träff var erfarenhetsutbyte kring verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter.

Inom uppdraget för en diskrimineringsfri information och kommunikation, område C, har Kommunikationsgruppen under 2011 upphandlat och genomfört en särskild utbildning för informatörerna med fokus på tillgänglighetsanpassning av information. Kursen omfattade två dagar och sammanlagt 66 informatörer, med deltagare från alla länsstyrelser. Därefter har Kommunikationsgruppen börjat arbetet med att ta fram checklistor för tillgänglig information.

2010 lanserade länsstyrelserna en ny webbplats, gemensam för de 21 länsstyrelserna och lansstyrelsen.se. Tillgängligheten ska tillgodoses både för besökare och för redaktörer. Det handlar både om tekniska förutsättningar och om informationstillgänglighet. Den teknik som används uppfyller WAI - standard, vilket innebär att internationella riktlinjer för webbtillgänglighet uppfylls. Vi har också följt VERVAs rekommendationer för teknisk standard och för informationsstruktur och redaktörsverktyg. Webbplattformen bygger på gemensam teknik, men är också enhetlig när det gäller informationsstruktur och design. Strukturen har arbetats fram utifrån ett besökarperspektiv, där sökbarhet och tillgänglighet är viktiga funktioner. På de översta nivåerna i strukturen är alla texter gemensamma och granskade ur ett klarspråksperspektiv. Texterna finns också översatta till engelska och utvecklingen av webbplatsernas tillgänglighet har fortsatt under 2011. Grundtexter om länsstyrelsernas uppdrag har tagits fram för översättning till minoritetsspråken, lättläst svenska samt teckenspråk. Publiceringen påbörjas i december 2011 och kommer att vara klar före halvårsskiftet 2012. En tillgänglighetsmätning av de externa webbplatserna har genomförts under hösten i samverkan mellan webbförvaltningen och kommunikationsgruppen.

2012 fortsätter arbetet med att ta fram en gemensam plattform och struktur för länsstyrelsernas intranät. Kommunikationsgruppen har lyft kraven på tillgänglighetsanpassning i det förstudiearbete som pågått 2011.

Sammanfattningsvis kan konstateras att länsstyrelserna har genomfört sin antidiskrimineringsstrategi och i princip följer den tidsplan som lagt för handlingsplanen för 2010 - 2012. Ett resultat av det gemensamma arbetet med att genomföra länsstyrelsernas antidiskrimineringsstrategi och handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter är att det nu finns en gemensam grund, en struktur och ett antal verktyg, vilket ger goda förutsättningar för länsstyrelserna att bedriva ett samordnat och utvecklat arbete för lika rättigheter och möjligheter. Samtidigt bör understrykas att den stora utmaningen ligger i att utveckla metoderna för verksamhetsintegrering.

Vidtagna åtgärder på Länsstyrelsen i Södermanland län

Många av de åtgärder som beskrivs inom uppdrag 69 har planerats och genomförts på ett övergripande plan i de tre nätverken; personalchefer, informationschefer och sakkunniga.

Konkreta aktiviteter inom respektive länsstyrelse kan därför inte beskrivas för alla åtgärder. I Södermanlands län har följande åtgärder lett till aktiviteter på lokal nivå

- Åtgärd 5, 6 och 7; utbildning i kompetensbaserad rekrytering för samtliga rekryterande chefer sam personalhandläggare.
- Åtgärd 12; länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att använda den gemensamma mallen för ”Handlingsplan för Lika-rättigheter”

Organisationsstyrning

99. Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka med det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 100 000 kr till Myndigheten för samhällsnydd och beredskap (MSB) som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från MSB.

Länsstyrelsen i Södermanland har betalt fakturorna från Myndigheten för Samhällsnydd och beredskap avseende RAKEL abonnemang. Länsstyrelsen har nio handterminaler för RAKEL och kan använda dessa.

Länsstyrelseinstruktion 4-6 §§

4 § Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. De allmänna valen

År 2011 gäller detta endast Örebro och Västra Götalands län.

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Beaktas i avsnittet Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har under 2011 fått totalt 24 underrättelser om att en bouppteckning skett för lantbruksfastigheter från Skatteverket. Under 2011 avslutades 17 ärenden efter kontroll i fastighetsdatasystemet då de blivit skiftade. Av de ärenden som inte blivit skiftade inom 3 månader har en information skickats till dödsboet om de regler som gäller.

5 § Länsstyrelsen ska

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Beaktas i avsnittet om Regional tillväxt och Jämställdhet.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Beaktas i avsnittet om Regional tillväxt

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen gjorde en kartläggning av myndighetens arbete med barnperspektivet 2006 och en uppföljning 2009, men har inte gjort någon ytterligare uppföljning.

Inom naturreservatet Stendörren bedrivs verksamheter som riktas till barn och till skolelever och verksamheten har ökat. Tillgängligheten inom naturreservaten har på vissa ställen ökat genom insatser för funktionshindrade.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Beaktas i avsnittet om Integration.

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Beaktas i avsnittet om Folkhälsa.

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Beaktats i den skrivelse som Länsstyrelsen skickade till Näringsdepartementet 2011-10-14 dnr 300-4656-2011 "Redovisning av Uppdrag 40 enligt Regleringsbrevet till länsstyrelserna 2011".

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Beaktas i avsnittet om Naturvård, miljö och hälsoskydd

6 § Vissa länsstyrelser har särskilda uppgifter

Länsstyrelsen i Södermanlands län har inga särskilda uppgifter.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

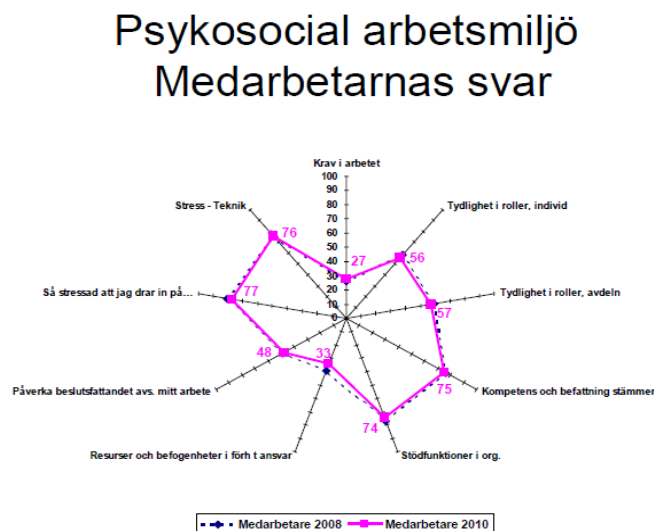
Länsledningen har bedömt verksamheten som Väl godkänd för bra analys.

Åtterrapporing

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Kompetensförsörjning på Länsstyrelsen

Länsstyrelsens strukturella mål för kompetensförsörjning är att den ska bidra till att utveckla och effektivisera ärendehandläggningen, samt de länsstyrelsegemensamma administrativa stödfunktionerna. Kompetensförsörjning bedrivs i processerna attrahera, rekrytera, behålla, utveckla, avveckla. Utmaningen för att nå det strukturella målet är att attrahera, rekrytera och behålla personer med viktig nyckelkompetens. En del i detta är den psykosociala arbetsmiljön och medarbetarenkäten 2010 påvisade värden som var påfallande negativa för upplevda krav i arbetet och upplevelse av resurser i förhållande till ansvar.

Ekonomihögskolan, Anders Hytter
2010-06-16

Lnu.se

För att komma tillrätta med upplevda krav i arbetet har olika åtgärder genomförts som innebär nya arbetssätt och nya roller (bl a samverkansavtal, tillsättning av funktionschefer, utveckling av ledarrollen i seminarier och utbildning, kvalitetssäkrad rekryteringsmetod, översyn och extra satsningar för saklig lönesättning). Effekterna av detta kan inte mätas omedelbart men under våren 2012 nästa arbetsmiljöenkät, förhoppningen är att värdena då förändrats på ett positivt sätt.

Även värdet för resurser och befogenheter relaterat till ansvar är påfallande lågt. Det kan inte uteslutas att det kan relateras till en hög andel visstidsanställda samt en mycket effektiviserad

organisation. Andelen visstidsanställda var i genomsnitt ca 17 procent. Orsaken till att andelen visstidsanställda är så hög är att många utnyttjar möjligheten till tjänstledighet för annan statlig tjänst samt föräldraledighet. Organisationen har successivt minskat antalet tillsvidareanställda (främst genom att ej nyrekrytera när vakanser uppstår). Det gör att organisationen är mycket effektiviserad och det finns ej tillgång till extra resurser. Ej planerade projekt och uppdrag som tilldelas verksamheterna under året måste därför i huvudsak lösas med visstidsanställd personal. En stor andel visstidsanställda innebär en extra arbetsuppgift i att lära upp när någon börjar och i vissa fall överta uppgifter när någon slutar. Detta är en belastning för organisationen som det bör hittas hållbar en lösning för.

Attrahera

Länsstyrelsen strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare. Genom att arbeta med den interna organisationen och skapa ett positivt och utvecklande klimat blir varje medarbetare en god ambassadör för vår arbetsplats. Som ett led i detta skrevs ett lokalt samverkansavtal under av parterna. Målet har varit att samverkan ska vara ett stöd för styrning och leda till verksamhetsutveckling. Under året har seminarium för chefer och fackliga parter genomförts samt ett större seminarium för alla anställda. Intern utbildning och information har givits kontinuerligt där behov funnits. Samverkan tillämpas i hela organisationen men arbete återstår innan formerna har etablerats och kan bidra till verksamhetsutveckling fullt ut. Uppföljning och utveckling av avtalet görs årligen partsgemensamt under våren 2012.

Rekrytera

Att rekrytera rätt kompetens är en nyckelfaktor för att kunna bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet. Arbetsmiljöenkäten visar att länsstyrelsens medarbetare i hög grad upplever att de får arbeta med det de är utbildade för, något som länsstyrelsen ska värna och även förbättra till nästa mätning. 2010 genomfördes en utbildning i kompetensbaserad rekrytering för HR-chefer inom samtliga länsstyrelser. Den har följts upp av en motsvarande utbildning för samtliga rekryterande chefer. Denna metod är en kvalitetssäkring och ett effektivt sätt att finna rätt kompetens för aktuell tjänst. Den garanterar också en rekryteringsprocess som inte är orättfärdigt exkluderande och diskriminerande. Målet är att metoden ska vara etablerad i organisationen och under 2012 görs en kvalitativ utvärdering av hur ”träffsäkra” rekryteringarna är.

Behålla

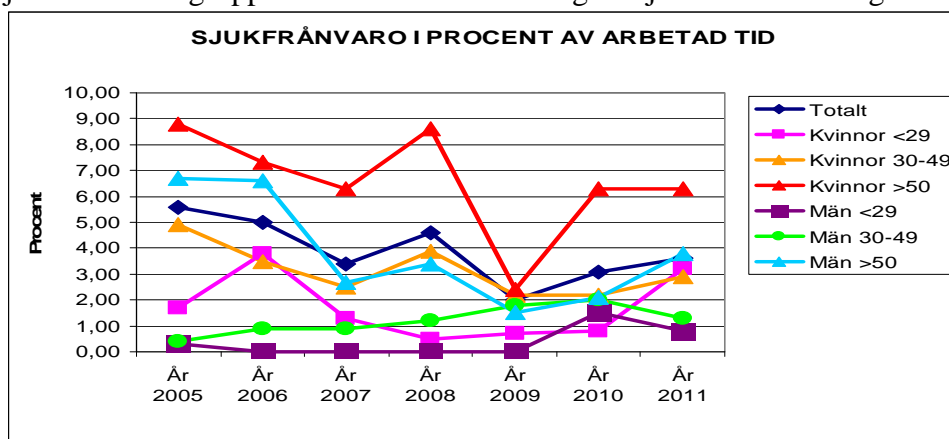
För att behålla viktig kompetens måste de faktorer främjas, som för medarbetaren utgör skäl för att stanna. Dessa är bland annat tydligt ledarskap, god arbetsmiljö/låg sjukfrånvaro, jämställdhet, rätt lön satt på sakliga grunder.

Målet för ledarskapsfrågorna har varit att kommande arbetsmiljöenkät på alla parametrar ska visa ett bättre resultat för ledarskap. För att stötta och utveckla cheferna till ett tydligt ledarskap har följande åtgärder vidtagits: Kompetensprofil för chefer har införts, ett ledarforum har genomförts, fyra st chefer har genomgått den länsstyrelsegemensamma ledarutvecklingen för nya chefer, utvecklingsprogram för utveckling för funktionschefer har tagits fram och påbörjats för att slutföras under våren 2012. Uppföljning och analys har inte gjorts då arbetsmiljöenkät genomförs nästa gång våren 2012.

För arbetsmiljön och sjukfrånvaron har målet varit att kommande arbetsmiljöenkät ska påvisa bättre värden för stress, att sjukfrånvaron ej ska överstiga 3 procent, att inga nya fall av arbetsrelaterad långtidssjukfrånvaro skall uppstå. Arbetsmiljöarbetet har prioriterats ner och hållits på lägsta nivå då. Då verksamheten varit under förändring har dock snabba insatser från företagshälsovården prioriterats för att så långt som möjligt hindra stressrelaterade sjukskrivning. Även Personalföreningen har givits resurser i den omfattning det varit möjligt för att främja

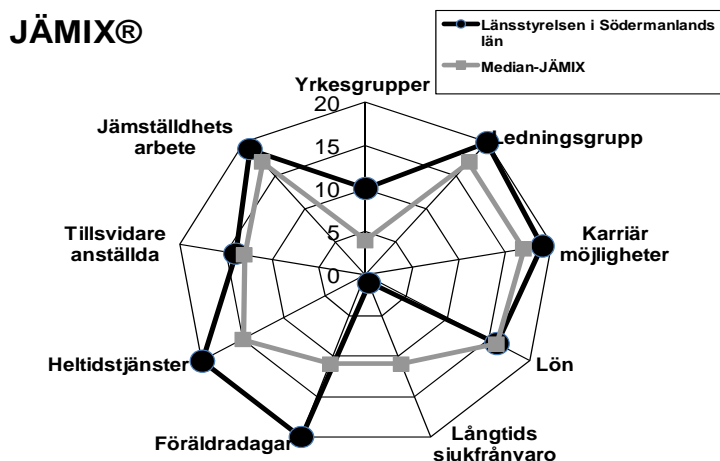
personalsociala värden. Resultaten av gjorda insatser utläses i arbetsmiljöenkät och sjukstatistik. Då enkäten genomförs våren 2012 utgör endast sjukstatistiken nedan grund för analys.

Sjukfrånvaron har mellan åren 2010 och 2011 ökat från 3,1 procent till 3,6 procent. Ett par fall bedöms som tydligt arbetsrelaterade, dessa är nya sedan tidigare år. Ökningen återfinns huvudsakligen inom två grupper; ”män 50 år och äldre” som ökat från 2,0 procent till 3,2 procent och kvinnor ”29 år och yngre” som ökat från 0,8 procent till 3,2 procent. I båda grupperna är ökningen relaterad till normala orsaker och består till merparten av korttidssjukfrånvaro. I gruppen 50 år och äldre är långtidssjukfrånvaro vanligare.

Grupperna är relativt små och varje sjukskrivning ger synbar förändring i statistiken. Detta ger en del av förklaringen till de stora fluktuationerna.

Även jämställdhetsarbetet har prioriterats ner och fokus har varit att vidmakthålla de relativt goda värden som redan uppnåtts. Länsstyrelsens resultat av JÄMIX följer medianen för branschen ganska väl men utmärker sig på ett positivt sätt när det gäller heltidstjänster och människans uttag av föräldradagar. Samtidigt är värde sämre än medianen när det gäller långtidssjukfrånvaro, där kvinnor är överrepresenterade.

JÄMIX 2010 för Länsstyrelsen i Södermanlands län =139 poäng och median-JÄMIX = 116 poäng. Ju högre poäng desto bättre jämställdhet.

I lönerevisionerna från 2007 fram till 2011 har flera jämställdhetsåtgärder genomförts i syfte att säkerställa att lönerna är satta på saklig grund. Utfallet har utvärderats partsgemensamt. Resultatet visar att skillnaderna mellan kvinnornas och människans löner har utjämnats och att skillnaden i lön till största del är relaterat till sakliga grunder (komplexitet i arbetsuppgifter och ansvar). Kvinnors löner i relation till människans är i dag 96,2 procent, 2010 var den 96,4 procent. Arbetet med utjämning av löner verkar ha avstannat. På grund

av omorganisation har dock inte alla löner reviderats under 2011 och en djupare analys av löneutfallet kommer göras partsgemensamt inom ramen för det utvecklingsarbete som görs efter den årliga lönerevisionen.

Utveckla

Sakverksamheterna genomför kontinuerligt utbildningar inom sina områden, ofta tillsammans med andra verk och myndigheter. Det som beskrivs i detta stycke handlar endast om de gemensamma utbildnings- och utvecklingsinsatserna. Dessa är i huvudsak inriktade mot kvalitetssäkring av tjänstemannarollen. (Några omnämns även i texterna ovan)

- Seminarium om samverkan för alla anställda
- Ett introduktionsprogram per enhet och termin har genomförts för ca 35 nyanställda
- Förvaltningsutbildning ingår sedan 2011 i introduktion för nyanställda
- Utbildning i mänskliga rättigheter för handledare
- Utbildning i GIS 37 pers
- Utbildning i kompetensbaserad rekrytering har genomförts för (18) chefer och HR-personal

Personalomsättning, avveckling och kompetensväxling

2010 uppgavs en personalomsättning på 27 procent. Denna siffra beräknades med Arbetsgivarverkets modell, där visstidsanställd och pensionsavgångar ingår. Om dessa faktorer tas bort var omsättningen för 2010 mer normala 4,7 procent. 2011 har den sjunkit till 2 procent. Uppföljning av avgångssamtal visar att en av de större anledningarna till att någon slutar sin tillsvidaretjänst är att man vill utvecklas på ett sätt som man upplever att Länsstyrelsen inte kan erbjuda. Inom ramen för den översyn av organisationen som gjorts 2010-2011 har rollen som funktionschef införts successivt under april till december. Detta för att ge enhetscheferna möjligheter till ett mer strategiskt ledarskap samt att öka möjligheterna för medarbetare att utvecklas internt. Effekterna av detta kommer att bedömas under 2012.

Åtta medarbetare gick i pension. Kompetensväxling har vid behov gjorts genom att erbjuda fortsatt anställning i timanställning under en övergångsperiod. Detta har visat sig ha många positiva effekter för alla parter och har tillgodosett den kompetensväxling inom expertområden som verksamheten kräver.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2011			2010		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	6	0,8	0,0	3	1,5	0,0
	30 - 49	49	1,3	5,2	44	2,0	0,0
	50 -	41	3,8	37,9	40	2,1	0,0
	Alla	96	2,5	43,1	87	2,0	0,0
Kvinnor	- 29	15	3,2	0,0	13	0,8	0,0
	30 - 49	76	2,9	3,8	85	2,2	0,0
	50 -	54	6,3	40,0	31	6,3	0,0
	Alla	145	4,3	43,8	129	3,8	52,6
Samtliga	- 29	21	2,4	0,0	16	1,0	0,0
	30 - 49	125	2,3	4,2	129	2,1	0,0
	50 -	95	5,3	39,4	71	4,5	0,0
	Alla	241	3,6	43,6	216	3,1 *	38,6

Källa: Agresso

Kommentar:

Se ovan, kapitel Behålla med kommentarer om sjukfrånvaro.

I kolumnen Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro finns för 2010 endast en redovisning för män, kvinnor och samtliga. Åldersuppdelningen är ny fr.o.m. 2011.

* I ÅR 2010 redovisades siffran 2,8 och även de andra siffrorna i spalten var lägre. De nu redovisade siffrorna är mer rättvisande. Skillnaden beror dels på att vi får in uppgifter från våra anställda i februari och det påverkar i viss mån utfallet. Och dels på, vilket är den viktigaste förklaringen, det som LST EA anger, som ansvarar för sjukrapporten. (Karin Sundelius på Lst EA): ”Skillnaden uppstår p.g.a. att tidigare rapport sökt felaktigt när en person gått ner i tid p.g.a. deltidssjukskrivning. Sen har jämförelsen gjorts mot det "nya" schemat med den lägre procentsatsen och därför har den visat för låg sjukfrånvaro. Detta är nu tillrättat i den nya rapporten”.

Året i siffror

Tabell A- Verksamhetskostnader 2011							
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH Kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	2 945,5	2,40%	1 410,6	3,99%	4 356,1	3,55%
25	Trafikföreskrifter m.m.	515,3	0,42%	251,9	0,71%	767,2	0,63%
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 109,6	4,98%	2 918,4	8,25%	9 028,0	7,36%
30	Regional tillväxt	3 054,3	2,49%	1 366,2	3,86%	4 420,5	3,60%
34	Infrastrukturplanering	436,6	0,36%	216,4	0,61%	653,0	0,53%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 063,1	4,13%	2 429,8	6,87%	7 493,0	6,11%
41	Stöd till boende	672,5	0,55%	344,4	0,97%	1 016,8	0,83%
42	Energi och klimat	665,5	0,54%	232,6	0,66%	898,1	0,73%
43	Kulturmiljö	6 131,5	5,00%	2 608,4	7,38%	8 739,8	7,13%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 293,0	2,68%	1 433,1	4,05%	4 726,1	3,85%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 828,1	7,20%	3 679,9	10,41%	12 508,0	10,20%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 587,1	15,97%	5 338,2	15,10%	24 925,3	20,32%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 193,1	0,97%	612,7	1,73%	1 805,8	1,47%
53	Vattenverksamhet	5 069,8	4,13%	1 650,6	4,67%	6 720,4	5,48%
54	Mineral- och torvfyndigheter	1,2	0,00%	0,6	0,00%	1,8	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	3 335,6	2,72%	1 595,4	4,51%	4 931,0	4,02%
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	92,2	0,08%	47,7	0,13%	139,9	0,11%
57	Förorenade områden, efterbehandling	874,8	0,71%	407,7	1,15%	1 282,5	1,05%
58	Restaurering	297,5	0,24%	106,3	0,30%	403,8	0,33%
60	Lantbruk	13 930,6	11,36%	6 242,8	17,66%	20 173,4	16,45%
61	Rennäring mm (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	406,0	0,33%	208,5	0,59%	614,6	0,50%
70	Folkhälsa	3 239,8	2,64%	1 491,1	4,22%	4 730,8	3,86%
80	Jämställdhet	416,9	0,34%	209,5	0,59%	626,5	0,51%
85	Integration	1 134,4	0,92%	556,8	1,57%	1 691,1	1,38%
	SUMMA PRODUKTION	87 293,9	71,17%	35 359,6	100,00%	122 653,5	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 715,2	7,92%				
11	Administration och intern service	25 643,3	20,91%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	122 652,3	100,00%			122 652,3	
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,0		0,0		0,0	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen²⁾	122 652,3				122 652,3	
	<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på:³⁾</i>						
	Nivå 1 (113-115)	18 135,5	26,53%				
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	7 507,8	10,98%				
	Nivå 3 (100-109)	9 715,2	14,21%				
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	68 366,8					

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Källa: Agresso**Definition av resurssamverkan:**

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

Länsstyrelsen arbetar med många olika uppdrag och de områden som läggs mest resurser på är väs 50, Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd, väs 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden och väs 60 Lantbruk samt väs 11 Administration och intern service, 20 procent av totala kostnaden.

Tabell B.1- Verksamhetskostnader 2009 - 2011, totalt och förvaltningsanslaget 5:1							
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 Tkr	2011 Tkr	2010 Tkr	2010 Tkr	2009 Tkr	2009 Tkr
		kostnader totalt	varav ansl 5:1	kostnader totalt	varav ansl 5:1	kostnader totalt	varav ansl 5:1
20	Övrig förvaltning	2 945,5	2 534,5	4 127,8	2 720,5	4 082,8	3 375,9
24	Yrkesmässig trafik					472,8	472,8
25	Körkort och trafikföreskrifter	515,3	515,6	608,5	608,3	5 673,1	1 988,4
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 109,6	5 731,5	5 546,8	5 311,2	5 717,0	5 502,8
30	Regional tillväxt	3 054,3	581,6	3 610,4	-626,4	2 796,8	1 202,1
34	Infrastrukturplanering	436,6	436,6	767,9	767,9	719,5	719,5
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 063,1	4 628,9	5 319,2	4 783,5	4 536,6	4 266,6
41	Stöd till boende	672,5	427,4	717,5	235,0	688,5	330,6
42	Energi och klimat	665,5	-1 592,5	295,7	-2 171,8	38,9	-280,0
43	Kulturmiljö	6 131,5	4 616,2	5 855,4	3 821,7	6 041,4	3 747,1
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 293,0	1 234,6	3 213,5	1 034,1	2 636,9	949,4
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	8 828,1	5 063,5	9 350,7	5 909,7	10 103,6	6 926,5
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 587,1	3 947,6	16 221,9	2 953,5	22 534,1	3 974,4
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 193,1	1 193,1	1 332,5	1 164,6	1 007,8	433,7
53	Vattenverksamhet	5 069,8	-94,4	5 364,6	1 205,6	3 725,2	-109,9
54	Mineral- och torvfyndigheter	1,2	1,2	4,1	4,1	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	3 335,6	2 289,2	4 174,5	4 082,9	3 695,2	3 615,9
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	92,2	92,2	48,6	48,6	64,0	62,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	874,8	-648,5	1 542,6	109,7	1 643,8	109,1
58	Restaurering	297,5	207,8	494,1	276,8	417,9	110,4
60	Lantbruk	13 930,6	7 549,4	13 684,1	8 455,7	11 795,0	6 273,6
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	406,0	398,9	607,1	540,5	611,0	611,0
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
70	Folkhälsa	3 239,8	-35,1	3 456,8	-1 055,9	7 355,1	3 153,9
80	Jämställdhet	416,9	411,9	265,2	218,1	322,2	149,0
85	Integration	1 134,4	1 575,8	3 403,5	-102,7	2 405,8	468,6
	SUMMA PRODUKTION	87 293,9	41 067,2	90 013,1	40 295,3	99 085,9	48 052,1
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 715,2	9 731,4	10 312,5	7 942,6	9 811,3	7 260,5
11	Administration och intern service	25 643,3	19 772,3	27 603,3	22 455,1	28 572,8	21 750,8
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	122 652,3	70 570,9	127 928,9	70 693,0	137 470,1	77 063,4
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,0		558,4		157,8	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	122 652,3		128 487,3		137 627,8	

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Kommentarer Tabell B.1

Länsstyrelsens verksamhet varierar år från år beroende på vilka uppdrag som kommer och försvinner. I jämförelse med 2010 har kostnaderna för följande verksamheter minskat med mer än 1 000 tkr:

Administration och intern service (11) och Övrig förvaltning (20)

Övrig förvaltning och Administration och service har minskat för att Länsstyrelsen anordnade allmänna val 2010.

Integration (85)

Integration har minskat för att projektet Sörmlandslinjen har avslutats och projektarbetarna har slutat.

Kostnaderna inom verksamheten följande verksamhet har, i jämförelse med 2010, ökat med mer än 1 000 tkr

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)

väs 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden har ökat till följd av utjämnningen mellan åren.

Tabell B.2- Årsarbetskrafter 2009 - 2011 1)						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 årsarb	2011 årsarb	2011 årsarb	2010 årsarb	2009 årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	5,20	3,33	1,88	6,31	7,22
24	Yrkesmässig trafik					0,94
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,10	1,03	0,08	1,35	11,15
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,92	8,11	1,81	9,05	9,38
30	Regional tillväxt	4,18	1,66	2,53	5,25	3,38
34	Infrastrukturplanering	0,55	0,11	0,44	0,79	0,83
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6,92	3,94	2,98	7,14	6,52
41	Stöd till boende	1,35	0,97	0,38	1,39	1,37
42	Energi och klimat	0,81	0,80	0,01	0,56	0,09
43	Kulturmiljö	8,37	3,53	4,85	8,25	7,86
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3,74	1,13	2,61	3,04	2,71
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	11,29	6,36	4,93	13,20	14,86
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	20,07	6,20	13,88	17,43	17,62
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,34	1,11	1,23	2,42	1,77
53	Vattenverksamhet	5,88	3,88	2,01	6,22	4,57
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	5,31	3,74	1,57	6,87	6,13
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,19	0,03	0,15	0,09	0,14
57	Förorenade områden, efterbehandling	1,42	1,38	0,04	2,58	3,20
58	Restaurering	0,44	0,37	0,07	0,57	0,45
60	Lantbruk	24,04	18,69	5,34	24,31	22,09
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	0,74	0,08	0,66	0,91	1,12
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
70	Folkhälsa	4,35	2,22	2,13	3,91	10,12
80	Jämställdhet	0,64	0,42	0,22	0,40	0,35
85	Integration	1,58	1,48	0,11	2,91	2,72
	SUMMA PRODUKTION	120,44	70,55	49,90	124,95	136,58
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13,55	8,54	5,01	13,39	12,23
11	Administration och intern service	13,46	8,60	4,87	13,75	14,34
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	147,46	87,69	59,78	152,08	163,16
	Resurssamverkan ²⁾	0,07	0,02	0,05	0,02	0,28
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	147,53	87,70	59,83	152,10	163,44

¹⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrnivå

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.2

Länsstyrelsens verksamhet varierar år från år beroende på vilka uppdrag som kommer och går. Inom följande områden har antalet årsarbetskrafter förändrats med mer än två årsarbetskrafter.

Inom väs 50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd har antalet årsarbetskrafter minskat med nästa två och inom väs 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden har ökningen varit drygt två. Förklaringen är omdisponering mellan verksamheterna.

Fördelningen mellan kvinnor och män 60/40 procent.

TABELL B.3 REPRESENTATION						
Kostnader för representation (tkr)	2011	2011	2010	2010	2009	2009
	totalt	per åa kronor	totalt	per åa kronor	totalt	per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	155	1 051,94	217	1 426,64	177	1 083,63
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	220	1 490,42	424	2 789,44	376	2 294,49

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.3

Minskningen av den externa representationen beror på att landshövdingen inte tjänstgjort i samma utsträckning som under 2010.

Lokalkostnader	2011	2010	2009
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	835	746	746
Lokalyta (m ²)	751	751	751
Lokalkostnad per m ²	1 112	993	993
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader 113	6 059	6 175	7 399
Lokalyta (m ²)	4 591	5 148	5 148
Lokalkostnad per m ² (kronor)	1 320	1 199	1 437
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	41	41	45
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	34	31
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²) (kronor)	5 433	5 655	5 655
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	37	37	35
SUMMA LOKALKOSTNADER	6 894	6 921	8 145

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Agresso och Avtal

Kommentarer Tabell B.4

Länsstyrelsen har avvecklat lokaler hos annan fastighetsägare än SFV.

Lokalvård upphandlas.

Länsstyrelsen planerar inga större lokalförändringar.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT 2011

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl stiftelseförordningen						
- tillsyn 2062	0	0	4	-0,4	0,0	-0,4
- registrering 2061	0	0	0	-0,4	0,0	-0,4
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag 212	27	8	368	63,6	146,9	-83,3
Kameraövervakning 211	9	9	86	121,9	241,5	-119,6
Pantbanksärenden 2051	0	0	2	4,0	0,8	3,2
Lönegarantiärenden 207	60	67	73	249,0	403,7	-154,7

¹⁾ Uppgifterna i Ingående och Utgående balans ska för de ärenden som även finns i tabell D vara samma som i tabell D.

Källa: Agresso och Platina

Kommentarer Tabell B.5

Intäkter och kostnader kommenteras i den finansiella delen

Tabell C- Kostnader och årsarbetskrafter 2011 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2011 för Övrig förvaltning	Kostnader totalt (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	511,8	511,8	0,94	0,62	0,32
2009	varav kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	48,0	48,0	0,08	0,04	0,04
201	Allmänna val	22,3	22,3	0,04	0,04	0,00
202	Medborgarskap	56,4	56,4	0,14	0,14	0,00
203	Överförmyndare	165,7	165,7	0,22	0,22	0,00
204	Begravningsfrågor	60,9	60,9	0,12	0,06	0,05
205	Näringsrättsliga frågor	95,3	91,3	0,19	0,10	0,09
2051	varav pantlåneverksamhet	0,8	-3,2	0,00	0,00	0,00
2052	varav frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
206	Stiftelser	12,3	12,3	0,03	0,03	0,00
2061	varav stiftelser - registrering	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2062	varav stiftelser - tillsyn	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
207	Lönegaranti	266,1	17,1	0,61	0,61	0,00
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	61,5	61,5	0,14	0,00	0,14
2081	varav deponerade medel	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2082	varav allmänna arvsfonden	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2083	varav bygdeavgifter	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2084	varav rederistöd	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2085	varav åborätten och allmänningar	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
211	Allmän kameraövervakning	160,0	160,0	0,27	0,24	0,03
212	Bevakningsföretag m.m.	97,0	97,0	0,30	0,00	0,30
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	7,2	7,2	0,01	0,01	0,00
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	437,0	407,0	0,60	0,60	0,00
215	Lotterier, bingo. mm.	43,4	43,4	0,07	0,07	0,00
216	Kampsportsmatcher	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	937,1	809,2	1,51	0,58	0,93
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	11,5	11,5	0,02	0,00	0,01
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	2 945,5	2 534,5	5,20	3,33	1,88
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	1 410,6				
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	4 356,1				

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell C

Inom verksamhetsområdet Övrig förvaltning finns många olika verksamheter. De tre verksamheter som har de högsta kostnaderna och även flest sysselsatta är Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning, Delgivning, viten, diverse förordnanden och Jakt och viltvård.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011 (samtliga ärenden oavsett databas)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011 (samtliga ärenden oavsett databas)									
Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.									
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	37	221	277	496	39	2	3	0	1
Övrig förvaltning (20-21)	161	1 209	226	1 419	177	14	14	2	5
varav stiftelser (206)	0	4	0	4	0	0	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	9	63	23	86	9	2	0	0	0
varav bevakningsföretag m.m. (212)	27	250	99	368	8	1	2	0	3
Trafikföreskrifter m.m. (25)	37	108	3	113	35	12	30	4	0
Livsmedelskontroll djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	853	852	384	1 401	688	15	14	0	38
varav Livsmedelskontroll (281)	586	51	18	120	535	1	0	0	21
varav Djurskydd (282)	226	658	328	1079	133	14	14	0	13
varav Smittskydd (283)	8	10	2	15	5	0	0	0	3
varav Allmänna veterinära frågor (284)	15	77	16	96	12	0	0	0	1
Regional tillväxt (30)	39	11	14	35	29	0	0	0	5
Infrastrukturplanering (34)	13	24	1	24	14	0	0	0	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	102	524	8	500	134	60	56	8	4

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²	varav antal ändrade³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Stöd till boende (41)	138	493	0	534	97	0	2	0	0
Energi och klimat (42)	4	4	4	8	4	0	0	0	0
Kulturmiljö (43)	365	531	55	519	432	1	2	0	89
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	31	169	31	174	57	1	1	0	0
<i>varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)</i>	<i>7</i>	<i>11</i>	<i>6</i>	<i>9</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	84	152	25	158	103	23	68	12	3
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	209	67	221	379	118	0	2	0	66
<i>varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	64	478	21	469	94	3	10	1	12
Vattenverksamhet (53)	125	124	22	137	134	1	7	2	23
<i>varav tillsyn av vattenverksamheten (535)</i>	<i>45</i>	<i>73</i>	<i>2</i>	<i>75</i>	<i>45</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>13</i>
Mineral- och torvfyndigheter (54)	1	1	1	3	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	164	231	30	297	128	7	38	5	16
<i>varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)</i>	<i>97</i>	<i>165</i>	<i>29</i>	<i>204</i>	<i>87</i>	<i>2</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>12</i>
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	19	108	2	117	12	0	0	0	0

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Föreordnete områden, efterbehandling (57)	16	14	6	21	15	2	2	0	4
varav tillsyn av föreordnete områden och miljöriskområden (575)	4	8	3	11	4	2	2	0	1
Restaurering (58)	9	6	4	5	14	0	0	0	5
Lantbruk (60)⁴	636	9 329	1 046	10 503	508	18	16	3	297
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	447	8 292	1 006	9 706	39	18	12	3	274
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	24	160	16	175	25	0	0	0	0
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Folkhälsa (70)	46	43	10	53	46	0	0	0	3
Jämställdhet (80)	17	19	2	27	11	0	0	0	1
Integration (85)	14	10	8	14	18	0	0	0	3
Summa	3 208	14 888	2417	17 581	2 932	159	265	37	576
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	46	26	0	43	30	4	16	2	2

1) Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2011.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Källa: Diabas och Platina

Kommentarer Tabell D

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en mall för hur statistik till Tabell D ska sökas fram. Länsstyrelsen i Södermanland har beslutat att följa den mallen. Det innebär att sättet att ta fram ingående balans har ändrats mot förra året. Sökkriterier för ingående är: ärenden som vid angivet redovisningsårs början, dvs. ärenden inkomna till och med 31/12 året innan angivet redovisningsår och som då hade status handläggning.

Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)

Ingen kommentar

Övrig förvaltning (20-21)

Ingen kommentar

Trafikföreskrifter (25)

Ingen kommentar

Livsmedelskontroll, djurskydd, och allmänna veterinära frågor (28)

Antalet inkomna ärenden har minskat för handläggarna har blivit bättre på att via telefon eller brev, sälla bort ärenden och endast ta emot kompletta anmälningar. Att beslutade ärenden har ökat beror på att en uppföljning av ett ärende är ett nytt ärende.

Regional tillväxt (30)

Ingen kommentar

Infrastrukturplanering (34)

Ingen kommentar

Hållbar samhällsplanering och boende (41)

Ingen kommentar

Stöd till boende (41)

Ingen kommentar

Energi och klimat (42)

Ingen kommentar

Kulturmiljö (43)

Utgående balans är något högre jämfört med föregående år och antal beslutade ärenden är något lägre. Antal äldre ej beslutade ärenden är relativt hög men har minskat jämfört med 2010. Siffran avspeglar egentligen ej avslutade ärenden. Ett antal av ärendena har beslut, vilket dock inte syns i statistikuttaget. Dessa ärenden är helt korrekt inte avslutade då processen pågår. Inom flera av de andra ärendena pågår utredningar och diskussioner varför de ännu inte har beslutats.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)

Ingen kommentar

Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)

Ingen kommentar

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)

Länsstyrelsen har prioriterat att jobba undan de gamla ärendena och har en lägre utgående balans än ingående. Men har trots detta finns gamla ärenden kvar som kommer att hanteras 2012.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen ((52)

Ingen kommentar

Vattenverksamhet (53)

Ingen kommentar

Mineral och torvfyndigheter (54)

Ingen kommentar

Miljöfarlig verksamhet (55)

Ingen kommentar

Övrigt miljö och hälsoskydd (56)**Förorenade områden, efterbehandling (57)**

Ingen kommentar

Restaurering (58)

Ingen kommentar

Lantbruk (60)

Antalet överklagningar har ökat och det är till stor del p.g.a. återkrav för gårdsstödet som beror på Jordbruksverkets inventering och indragning av stödrätter. Troligen kommer det också 2012 var en högre siffra än tidigare år.

Fiske (62)

Ingen kommentar

Folkhälsa (70)

Ingen kommentar

Jämställdhet (80)

Ingen kommentar

Integration (85)

Ingen kommentar

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2011			Antal beslutade ärenden under 2011			Antal överklagade ärenden under 2011		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (25, 34)	12	18	76	15	21	82	2	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	11	0	0	36	0	0	0

Källa: Diabas och Platina

Kommentarer Tabell D.1

Avsändaren och mottagaren av beslut är till allra största delen juridiska personer. När det gäller privatpersoner så är det flest män som skickar in ansökningar.

TABELL D.2 HANDLÄGGNINGSTIDER				
VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
202	Medborgarskap	alla	10	9
204	Begravningsfrågor	Ansökan om att sprida aska	20	10
206	Stiftelser	Alla, e-tjänster	0	0
206	Stiftelser	Ändringsanmälan, e-tjänster	0	0
206	Stiftelser	Nyregistrering, e-tjänster	0	0
211	Allmän kameraövervakning	Anmälan	20	5
211	Allmän kameraövervakning	Ansökan	90	85
212	Bevakningsföretag m.m.	Anmälan, e-tjänster	1	2
212	Bevakningsföretag m.m.	Ansökan om godkännande av personal hos auktoriserat bevakningsföretag, e-tjänster	10	16
218	Jakt och viltvård	Tillstånd för skydds jakt	30	27
282	Djurskydd	Förprovning av djurstall	90	98
282	Djurskydd	16 § (Tillståndsplikt för yrkesmässig djurhållning av sällskapsdjur)	0	103
402	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	Prövning av antagen plan, detaljplaner m.m.	30	22
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om detaljplaner	50	43
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om lovärenden samt förhandsbesked	50	135
431	Fornminnen	Avverkningsärenden	85	37
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	alla	50	71
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	Strandskyddsdispenser	50	43
525	Samråd enl. 21 kap 6 § miljöbalken	alla	42	28
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	180	178
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Prövning vid miljöprovsningsdelegationen	360	417
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Anmälningsärenden		42
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Miljörapporter	50	93
562	Prövning av avfall och producentansvar	alla	50	32

VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om företagsstöd	90	86
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av företagsstöd landsbygdsutveckling	90	30
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om projektstöd exkl. miljöinvesteringar	90	80
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av projektstöd exkl. miljöinvesteringar	90	20

Orsaker till eventuella större avvikelser från målsättningarna ska redovisas i kommentarer i respektive läns årsredovisning.

Källa: Diabas och Platina

Kommentarer Tabell D.2

202 Medborgarskap

Ingen ändring.

204 Begravningsfrågor

Ändring från förra årsredovisningen gäller endast ärenden om att sprida aska.

206 Stiftelser

Dessa ärenden är överflyttade till Länsstyrelsen i Stockholms län.

211 Allmän kameraövervakning

Ingen ändring förutom att handläggningstiderna har minskat.

212 Bevakningsföretag m.m.

Ingen ändring.

218 Jakt och viltvård

Ingen ändring.

282 Djurskydd

Ej med i 2010 års redovisning. Någon handläggningstid för 16 § ej framtagen i VP:n för år 2011.

402 Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan

Målet avser handläggningstiden för samråd av detaljplaner. Handläggningstiden har minskat något under 2011.

403 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen

Målsättningen för 2011 var 50 dagar i median för samtliga överklagningsärenden vilket även inkluderar VÄS-koderna 505 (miljö), 204 (begravningsärenden), 258 (parkeringstillstånd för rörelsehindrad), 281 (livsmedel, 459 (lagen om skydd mot lyckor). Att antalet dagar i median för överklaganden om lov uppgått till höga siffran 135 dagar beror på att en mycket stor sakägarkrets överklagat två vindkraftsetableringar i Strängnäs. Sakägarkretsen var dessutom initialt svår att definiera. Samma överklagande av vindkraftverk har även slagit igenom för överklaganden enligt miljöbalken (505). En etablering hade prövats både med stöd av plan- och bygglagen och miljöbalken.

431 Fornminnen

Ingen ändring.

505 Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar

Se under Väs-kod 403.

521 Tillstånd och dispenser avseende naturskydd

Ingen kommentar.

525 Samråd enl. 21 kap 6 § miljöbalken

Ingen kommentar

551 Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB

Statistiken har tagits fram på antalet inkomna samråd samt ansökan till MPD.

555 Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Är i år uppdelad på anmälningsärenden och miljörapporter. Ej så i VP:n. Under året har en omfattande rensning genomförts för att avsluta gamla inaktuella men ej avslutade ärenden, exempelvis miljörapporter från 2007. Detta påverkar medianen kraftigt.

562 Prövning av avfall och producentansvar

Handläggningstiden har minskat.

602 Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling

Jämfört med 2010 års ÅR har dessa blivit uppdelade på olika stöd samt ansökan och utbetalning.

Avgiftsbelagd verksamhet									
Verksamhet	2011 intäkter	2011 kostnader	2011 nettoutfall	2011 nettobudget	ackumulerat utfall tom 2011	2010 intäkter	2010 kostnader	2010 nettoutfall	ackumulerat utfall tom 2009
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	295	-295	0	0	0	146	-176	-30	30
Reg avgifter för jaktområden	19	-19	0	0	0	10	-12	-2	2
Övrig offentligrättslig verksamhet	34	-34	0	0	0	4	-4	0	-2 028
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skoglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjällförvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa totalt	348	-348	0	0	0	160	-192	-32	-1 996
Summa offentligrättsligt	348	-348	0	0	0	160	-192	-32	-1 996
Summa uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹⁾ I kolumnen ackumulerat utfall 2009 i posten Övrig offentligrättslig verksamhet ingår verksamheterna körkortsadministration, alkolås och provning om ansökan om handledarskap enl 4 kap. 8§ körkortsförordningen (1998:980).

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Ackumulerat utfall 2009 på "Övriga offentligrättslig verksamhet" innehåller resultatet av körkortsadministrationen och är reglerat med transportstyrelsen mot balanserad kapitalförändring under 2010.

Nedan följer en sammanställning av för länsstyrelsen väsentliga nyckeltal som återfinns i andra tabeller i årsredovisningen.

Tabell Nyckeltal	2011	2010	2009
Antal inkomna och initiativärenden	17 305	13 544	27 163
Antal beslutade ärenden	17 581	11 944	25 568
Antal beslutade ärenden per årsarbetskraft	119	79	156
Totalt antal beslutade ärenden/totalt antal inkomna och initiativärenden	1,02	0,88	0,94
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	576	547	657
Utgående ärendebalans	2 932	4 069	11 643
Årsarbetskrafter (åa)	147,53	152,10	163,44
- varav kvinnor	87,70	89,05	102,04
- varav män	59,83	63,05	61,28
Lokalkostnad per årsarbetskraft	41,07	40,60	44,41
Intern representation (tkr)	155	217	177
Extern representation (tkr)	220	424	376
Total sjukfrånvaro %	3,6	2,8	2,0
Sjukfrånvaro män %	2,5	1,9	1,5
Sjukfrånvaro kvinnor %	4,3	3,5	2,3
Andel OH-kostnader av totala kostnader %	28,83%	29,51%	27,89%
Andel förvaltningsanslagsfinansiering % ¹	57,04%	55,03%	55,50%

¹ Intäkter av förvaltningsanslag/totala verksamhetsintäkter enligt resultaträkningen

Sammanställning över väsentliga uppgifter
--

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2011	2010	2009	2008	2007
Låneram	beviljad	4 000	4 000	4 000	4 000	4 500
	utnyttjad	1 609	1 613	2 389	3 269	2 581
Kontokredit hos RGK	beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	35	15	27	129	112
	ränteintäkter	431	65	362	2 871	2 473
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	5 320	5 045	6 934	4 718	5 690
	mynd. ej disponerar	3 365	3 445	4 708	3 614	3 626
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)enl. regleringsbrev	mynd. disponerar	160	45	3 619	1 539	1 815
	mynd. ej disponerar	3 460	3 460	4 591	3 700	3 860
Anslagskredit	beviljad	2 971	2 913	4 478	3 800	3 788
	utnyttjad	0	1 592	1 627	3 124	0
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 5:1		55	-1 592	-1 627	-3 124	869
Summa anslagssparande Övriga anslag		7	98	114	1 007	1 014
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		87	179	294	440	0
Bemyndiganden	tilldelat	8 000	8 000	8 000	10 000	11 000
	summa åtaganden	147	4 000	4 758	5 616	7 217
Årsarbetskrafter (åa) ¹		147,5	152,1	163,4	188,1	178,4
Medelantalet anställda ¹		172	181,6	212	195	199
Driftkostnad per åa		827	838	842	688	721
Årets kapitalförändring		-699	-1 083	3 457	7 724	-1 156
Balanserad kapitalförändring		9 359	10 442	4 748	-8 587	-7 431

¹ Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

RESULTATRÄKNING 2011-01-01--2011-12-31	Utfall 110101- 111231	<i>Jämförelsetal 100101- 101231</i>	Not.
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	71 916	73 097	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 320	5 045	2
Intäkter av bidrag	44 985	50 248	3
Finansiella intäkter	431	65	4
<i>Summa</i>	122 652	<i>128 455</i>	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-83 952	-88 791	5
Kostnader för lokaler	-7 136	-6 541	5
Övriga driftkostnader	-30 894	-32 177	5
Finansiella kostnader	-35	-15	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-635	-963	
<i>Summa</i>	-122 652	<i>-128 487</i>	
Verksamhetsutfall	0	<i>-32</i>	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	3 365	3 445	23
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-3 365	-3 445	
<i>Saldo</i>	0	<i>0</i>	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	3 318	2 657	7
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	51 891	21 509	7
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	3 657	29 975	7
Upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-153	-45	17
Lämnade bidrag	-59 412	-55 147	8
<i>Saldo</i>	-699	<i>-1 051</i>	
Årets kapitalförändring	-699	<i>-1 083</i>	9

BALANSRÄKNING (tillgångar)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2011-12-31	111231	101231	Not
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	12	10
Summa immateriella anläggningstillgångar	0	12	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	157	174	11
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 452	1 419	11
Summa materiella anläggningstillgångar	1 609	1 593	
Fordringar			
Kundfordringar	309	888	
Fordringar hos andra myndigheter	4 636	5 098	
Övriga fordringar	9 578	12 205	
Summa fordringar	14 523	18 191	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 516	1 615	12
Upplupna bidragsintäkter	2 603	2 568	12
Övriga upplupna intäkter	115	0	12
Summa periodavgränsningsposter	4 234	4 183	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15 827	13 420	13
Summa avräkning med statsverket	15 827	13 420	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	19 167	13 375	14
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	616	5 111	15
Summa kassa och bank	19 783	18 486	
Summa Tillgångar	55 976	55 885	

BALANSRÄKNING (kapital och skulder)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2011-12-31	111231	101231	Not
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	9 359	10 442	16
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-699	-1 083	9
Summa myndighetskapital	8 660	9 359	
Fonder			
Fonder	237	84	17
Summa fonder	237	84	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	208	172	18
Övriga avsättningar	274	144	18
Summa avsättningar	482	316	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 609	1 613	19
Skulder till andra myndigheter	6 758	4 768	
Leverantörsskulder	3 056	4 530	
Övriga skulder	2 173	1 827	
Depositioner	620	5 124	
Summa skulder	14 216	17 862	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	4 874	5 060	20
Oförbrukade bidrag	27 507	23 204	20
Summa periodavgränsningsposter	32 381	28 264	
Summa Kapital och Skulder	55 976	55 885	
<u>Ansvarsförbindelser:</u>			
Övriga ansvarsförbindelser			
- Omvända ansvarsförbindelser (avskrivningslån)	87	179	21

ANSLAGSREDOVISNING (TKR)**REDOVISNING MOT ANSLAG 2011-01-01--2011-12-31**

Anslag/Anslagsbeteckning	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisp. anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
01 05 001 003 Länsstyrelsens (ramanslag)	-1 592	74 275	609			73 292	-73 237		55
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder (ramanslag)	98	3 120			-98	3 120	-3 113		7
SUMMA ANSLAG	-1 494	77 395	609	0	-98	76 412	-76 350		62

Not
22

Finansiella villkor**01 05 01 003 Länsstyrelsens ramanslag**

- Utöver tilldelat belopp disponerar länsstyrelsen en räntekontokredit på 4 900 tkr. Räntekontokrediterna har ej utnyttjats.
- Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr. Av ramen har 1 609 tkr utnyttjats vid budgetårets slut.
- Länsstyrelsen disponerar ett anslagskredit som uppgår till 2 971 tkr. Anslagskrediterna har ej utnyttjats vid räkenskapsårets slut.
- Länsstyrelsen har enligt uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes enligt angivna datum.
- Enligt regleringsbrevet för 2011 skall länsstyrelsen betala 1 864 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Av dessa medel har 1 864 tkr betalats ut med en tolfedel per månad till Regionförbundet Sörmland.
- Enligt regleringsbrevet 2011 skall länsstyrelsen betala 100 tkr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel.

19 01 0 01 003 Regionala tillväxtåtgärder

- Av tilldelade medel får högst 300 tkr användas för uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen har använt (156 tkr) av anslagsmedlen för uppföljning och utvärdering under år 2011.

Bemyndiganderedovisning (tkr)

Anslag/Anslagsbeteckning	Tilldelad bemynd.ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2012	2013	2014
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	8 000	4 000	147	147	0	0

**REDOVISNING MOT INKOMSTITTEL
(TKR)**
REDOVISNING MOT INKOMSTITTEL 2011-01-01--2011-12-31

Inkomst-titel	Benämning	Inkomster	Beräknat belopp enligt regl. brev 2011	Not 23
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	425	500	
2537	Miljöskyddsavgifter	2 775	2 600	
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	64	250	
2714	Sanktionsavgifter m.m.	74	110	
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet			
9455	Lotteriavgifter	27	0	
	SUMMA TOTALT	3 365	3 460	

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR SAMT NOTER TILL RESULTATRÄKNING, BALANSRÄKNING OCH ANSLAGSREDOVISNING.

(Belopp anges i tkr om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelsebelopp från närmast förgående år).

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Vår redovisning följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter till förordningens § 5 respektive allmänna råd till § 6 Förordningen om myndigheters bokföring (2000:606).

Redovisnings- och värderingsprinciper

Vi följer de redovisnings- och värderingsprinciper som gäller för statliga myndigheter enligt Bokföringsförordningen, Anslagsförordningen, Kapitalförsörjningsförordningen och Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Bokföringsförordningens krav på löpande redovisning av fordringar och skulder samt tillgångsredovisning med utgångspunkt från anskaffningsvärdet oavsett finansieringsform tillämpas.

Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Från och med 2009-01-01 tillämpar länsstyrelsen kostnadsmässig anslagsavräkning avseende verksamhetens kostnader och intäkter enligt förordningsändringar.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar för förvaltningsändamål med ett anskaffningsvärde över 10 tkr exkl. moms och avsedda för stadigvarande bruk samt med en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till mer än 10 tkr klassificeras som anläggningstillgång.

Avskrivningar av anläggningstillgångar sker linjärt. Bokfört värde för materiella anläggningstillgångar är redovisat utifrån anskaffningskostnad exkl. moms minskat med ackumulerade avskrivningar enligt avskrivningsplan.

Från 1 januari 2009 tillämpas följande avskrivningstider för nya inventarier i enlighet med länsstyrelsernas EA föreskrifter.

Länsstyrelsen tillämpar följande avskrivningstider:

Utvecklingsarbete	3 år
Dataprogram	3 år
Dataprogram, egenutvecklat	3 år
Rättigheter	3 år
Övriga immateriella anläggningstillgångar	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 år
Maskiner	4 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och andra transportmedel	4 år
Övriga inventarier	5 år
Konst	Ej avskr.

Avskrivning sker månadsvis från den månad tillgången tagits i bruk.

From 2009-01-01 sker all inköp av IT utrustning genom LstIT i Västra Götaland län. Äganderätten på nya IT investeringar ligger hos Länsstyrelsen i Västra Götaland län. Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt avskrivningar på nya IT investeringar redovisas från 2009-01-01 i Västra Götaland läns balansräkning.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende bå 2010 har gjorts till och med 2010-01-11.

Övriga värderingsprinciper

Värdereglering avseende lönegarantiersättningar bedöms utifrån ett medeltal från de utdelningar som länsstyrelsen har erhållit de senaste fem åren. I enlighet med värderingsprincipen sker värdereglering med 90 procent av fordran.

Kundfordringar som överlämnats till kronofogdemyndigheten för indrivning respektive fordringar som bevakats i konkurs har i de flesta fall bedömts som osäkra och nedskrivits med 100 procent.

I särskild not lämnas upplysningar om beslutade men ej utbetalade bidrag avseende regionalpolitiskt stöd och stöd till jordbrukets rationalisering m.m. Inom linjen i balansräkningen har redovisats omvända ansvarsförbindelser avseende avskrivningslån.

Periodiseringsprinciper

Periodavgränsningsposter har upprättats för upplupna ränteintäkter och räntekostnader, löne- och semesterskulder, förutbetalda hyreskostnader, övriga upplupna kostnader m.m. samt upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter enligt ESV:s anvisningar.

Intäkter och kostnader överstigande 10 tkr har periodiserats i årsredovisningen.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet inom ramanslaget och för externa medel används det räntebärande flödet. För sakanslag (transfereringsanslag), externa bidrag avseende transfereringar och inkomstitlar

används det icke räntebärande flödet. I enlighet med regleringsbrevet används statsverkets checkräkning för lönegarantiersättningar.

Medel som deponerats hos Länsstyrelsen har i enlighet med länsstyrelsernas regleringsbrev satts in på ett separat räntekonto i Riksgäldskontoret.

Till rådsledamöter, landshövding och länsråd har under räkenskapsåret utbetalats ersättningar och andra förmåner enligt följande:

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) för år 2010.			
Insynråd	Skattepliktig ersättning (kr)	Bilersättning enligt schablon (kr)	Uppdrag som styrelseledamot m.m.
Ekström, Hans	5 800	1073	1)
Ingegerd Palmér	2 900	-	4)
Hagberg Liselotte	4 350	259	
Lundh Anna-Greta	1 450	-	2)
Matsson Christina	4 350	-	3)
Olovsson Fredrik	1 450	333	
Gösta Reinl	4 350	759	5)
Kullgren Åsa	2 900	-	6)
Daniel Portnoff	4 350	259	7)
Summa	31 900	2 683	

* Lotta Finstorp lämnade rådet 31 december 2010 och har under 2011 erhållit 1 450 kr i ersättning.

Ledande befattningshavare vid länsstyrelsen: (tkr)

Könberg, Bo	899	-	Styrelseordförande i pensionsmyndigheten
Ekelund, Kurt	893	-	Ledamot i kulturrådets samverkansråd
Summa	1 792	-	

1) Ekström, Hans	Mälardalens Högskola Länstrafiken Sörmland AB Länstrafiken Mälardalen AB Mälab ALMI Företagspartner Stockholm Sörmland Sparbankstiftelsen Nya
2) Lundh, Anna-Greta	Almi Invest Östra Mellansverige AB Klövern AB Humlegården AB Södermanlands Nyheter AB
3) Mattsson, Christina	Gocken Jobs AB Voksenaasen AS
4) Palmér Ingegerd	Mälardalens Högskola Högskolan Dalarna Etablering Västerås AB Västerås Science Park AB Högskolen i Gjövik
5) Reinl, Gösta	Eskilstuna Fabriksförening Service AB Swecon Baumaschinen GmbH
6) Åsa Kullgren	Ordförande i Kollektivtrafikmyndigheten i Södermanland
7) Daniel Portnoff	Förhandlingsdelegationen på SKL

Inga framtida åtaganden om ersättningar eller förmåner har avtalats, varken med ledande befattningshavare vid länsstyrelsen eller insynrådsledamöter.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN		<u>2011</u>	<u>2010</u>
Not 1 Intäkter av anslag			
Verksamhetens intäkter			
- 01 05 001 003	Förvaltningsanslag Länsstyrelsen i D - län	69 963	70 693
- 19 01 001 003	Regionala tillväxtåtgärder	1 953	2 404
Summa		71 916	73 097
Uttagen semesterlöneskuld intjänad t.o.m. 20081231 avräknat enligt undantagsregeln			
		1 115	1 183
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag			
		3 318	2 657
Utgifter avseende anslag enligt anslagsredovisningen		76 349	76 937
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
Intäkter enligt 15a § kapitalförsörjningsförordningen som länsstyrelsen disponerar.			
- Djur och lantbruk		295	146
- Registrering älgjaktsområden		19	10
- Pantlåneverksamhet		4	4
- Delgivning		30	-
Summa		348	160
- Avgifter som tagits ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen			
		4 449	3 526
- Övriga avgifter och ersättningar			
		523	1 359
Summa		5 320	5 045

Not 3 Intäkter av bidrag	<u>2011</u>	<u>2010</u>
Intäkter av inomstatliga bidragsgivare		
Naturvårdsverket	22 240	21 158
Migrationsverket	-	2 525
Regeringskansliet	12	1 493
Socialstyrelsen	156	1 470
Statens Jordbruksverk	6 406	4 841
Riksantikvarieämbetet	1 588	1 821
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 034	2 190
Statens folkhälsoinstitut	2 603	2 683
Kammarkollegiet	1 378	719
Länsstyrelserna	3 755	5 117
Valmyndigheten	-	601
Arbetsförmedlingen	878	818
Boverket	29	322
Tillväxtverket	70	358
Verket för Näringslivsutveckling	-	1 001
Statens Energimyndighet	1 300	1 300
Havs och Vattenmyndigheten	1 335	-
Övriga	1 002	124
Summa	44 786	48 541
Intäkter av utomstatliga bidragsgivare		
Regionförbundet Sörmland	-	1 512
Landstinget	25	-
Sörmlands kommuner	26	101
OECD, EU-länder	-	94
Kiladalens Vattenvårdsförbund	148	-
Summa	199	1 707
Total summa	44 985	50 248
Not 4 Finansiella intäkter – förvaltningsverksamheten		
Ränteintäkter i Riksgälden	424	65
Övriga finansiella intäkter	7	-
Summa	431	65

Not 5 Verksamhetens kostnader	<u>2011</u>	<u>2010</u>
* Personalkostnader, varav	-83 952	-88 791
- lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m. (S-kod 4111, 4112, 4115, 4116, 4118, 4119)	-56 782	-59 303
* Lokalkostnader	-7 136	-6 541
* Övriga driftkostnader	-30 894	-32 177
<i>Övriga driftkostnader består av nedanstående poster:</i>		
<i>Inköp av varor</i>	-1 916	-1 976
<i>Köp av tjänster</i>	-25 953	-27 328
<i>Offentlighetsrättsliga avgifter</i>	-684	-585
<i>Realisationsförluster</i>	-	-9
<i>Reparationer och underhåll</i>	-201	-262
<i>Resor, representation, information etc.</i>	-2 140	-2 017
Not 6 Finansiella kostnader		
Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-32	-10
Räntekostnader leverantörsskulder m.m.	-3	-5
Summa	-35	-15
Not 7 Transfereringar		
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		
- 01 05 001 003 Rampost Länsstyrelsen i D-län	2 158	1 925
- 19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	1 160	732
Summa	3 318	2 657
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		
- Regeringskansliet	1 980	2 641
- Fiskeriverket	25	25
- Socialstyrelsen	5 724	4 515
- Kammarkollegiet	29 102	4 043
varav lönegarantiersättningar	28 625	3 675
- Statens Naturvårdsverk	11 404	4 034
- Konsumentverket	20	438
- Statens Folkhälsoinstitut	3 175	3 236
- Tillväxtverket	176	1 019
- Länsstyrelserna	285	1 436
Övriga	-	122
Summa	51 891	21 509

Not 7 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	<u>2011</u>	<u>2010</u>
- älgvårdsfonden	313	195
- lönegaranti (utdelning från konkursgäldenärer)	3 344	29 585
- övriga utomstatliga bidrag	-	195
Summa	3 657	29 975

Not 8 Lämnade bidrag		
Inom verksamhetsområden		
Lönegarantiersättningar	-32 669	-34 311
Regional projektsamverkan	-1 076	-916
Miljömål	-1 275	-822
Jakt och viltvård	-1 574	-786
Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	-6 636	-431
Fördelning av statsbidrag	-8 736	-8 292
Efterbehandling förorenade områden	-1 542	-1 090
Allmänt och övergripande inom folkhälsa	-2 134	-3 546
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-1 864	-1 853
Övriga verksamhetsområden	-1 906	-3 100
Summa	-59 412	-55 147

Not 9 Årets kapitalförändring enligt resultaträkning

Årets kapitalförändring består av resultat i avgiftsfinansierad verksamhet samt bidragsfinansierad verksamhet

Lönegarantiersättningar	-699	-1 051
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
- Älgjaksområden	-	-3
- Djurskyddsavgifter	-	-29
Total summa	-699	-1083

Kort analys av Resultaträkningen mellan åren 2011 och 2010

Verksamhetens intäkter

Finansieringen av verksamheten från intäkter av anslag har år 2011 minskat med 1 181 tkr bestående av.

Minskning från ramanslaget	-730 tkr
Minskning från anslaget för allm. regionalpolitiska åtgärder	-451 tkr

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 275 tkr jämfört med föregående år. Det är främst intäkter avseende djurskyddsverksamhet som har ökat.

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag från andra myndigheter har minskat i jämförelse med föregående år. Det är främst bidrag från Länsstyrelserna, Migrationsverket, Verket för Näringslivsutveckling och utomstatliga bidragsgivare som har minskat.

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter har ökat under 2011 i jämförelse med 2010. Orsaken till detta är högre reporänta under 2011.

Verksamhetens kostnader

Personalkostnaderna har minskat under 2011 med 4 839 tkr. Främsta skälet till detta är pensionsavgångar. Lokalkostnaderna har under 2011 ökat med 595 tkr jämfört med 2010. Skälet till att det ser ut som om lokalkostnaderna har ökat är återföringen 2010 av avsättningar som gjordes 2009 p.g.a. tomma lokaler 2010. Övriga driftkostnader har minskat med 1 283 tkr. Främst skälet är minskade konsultkostnader.

Uppbördsverksamheten

Intäkter avseende uppbördsverksamheten är i princip oförändrade mellan 2010-2011.

Transfereringar

Lämnade bidrag har ökat jämfört med föregående år, ökningen beror främst på utökade utbetalningar av stöd till lokala vattenvårdsprojekt. Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag har ökat kraftigt främst på grund av ökat bidrag från Kammarkollegiet för finansiering av lönegarantiersättningar samt Naturvårdsverket. Jämfört med förra året har övriga erhållna medel för finansiering av bidrag minskat kraftigt p.g.a. lägre utdelning från konkursgäldenärer.

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
Not 10		
Immateriella anläggningstillgångar		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Anskaffningsvärde – IB	2 347	2 347
Årets anskaffningar	-	-
Årets avskrivningar	-12	-239
Ackumulerade avskrivningar	-2 335	-2 096
Bokfört värde: Immateriella anläggningstillgångar	0	12
Not 11		
Materiella anläggningstillgångar		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffningsvärde – IB	301	191
Årets anskaffningar	25	110
Årets avyttringar	-	-
Korrigerig av tidigare års avskrivningar	-	-
Årets avskrivningar	-42	-27
Ackumulerade avskrivningar	-127	-100
Bokfört värde: Förbättringsutgifter på annans fastighet	157	174
Maskiner, inventarier, installationer mm		
Anskaffningsvärde – IB	8 065	7 981
Årets anskaffningar	616	161
Årets avyttringar	-	-77
Korrigerig av tidigare års avskrivningar	-	68
Årets avskrivningar	-582	-697
Ackumulerade avskrivningar	-6 647	-6 017
Bokfört värde: Maskiner, inventarier, installationer mm	1 452	1 419
Bokfört värde: Materiella anläggningstillgångar	1 609	1 593
Avskrivning sker månadsvis.		
Not 12		
Periodavgränsningsposter		
Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda hyreskostnader, inomstatliga	1 331	1 294
Förutbetalda hyreskostnader, utomstatliga	96	96
Övriga förutbetalda kostnader		
- inomstatliga	-	23
- utomstatliga	89	202
Summa	1 516	1 615

Not	Periodavgränsningsposter	<u>2011</u>	<u>2010</u>
12			
forts			
	Upplupna bidragsintäkter		
	- varav Arbetsmarknadsverket	-	164
	- varav Statens Jordbruksverk, UID program	1 533	612
	- varav Naturvårdsverket	800	-
	- varav Länsstyrelserna	21	832
	- varav Riksantikvarieämbetet	0	41
	- varav Tillväxtverket	-	109
	- varav Boverket	-	47
	- varav Kammarkollegiet	249	232
	- varav Regionförbundet		531
	Summa	2 603	2 568
	Övriga upplupna intäkter	115	-
	Summa totalt periodavgränsningsposter	4 234	4 183
Not	Avräkning med statsverket		
13			
	Uppbörd		
	Ingående balans (-)	-2 745	-688
	Redovisat mot inkomstitel (-)	-3 365	-3 445
	Uppbördsmedel som betalas till icke räntebärande flöde (+)	4 343	1 388
	<i>Fordringar/skulder avseende uppbörd</i>	-1 767	-2 745
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	226	990
	- Redovisat mot anslag (+)	3 113	3 136
	- Medel hänförliga till transfereringar mm. som betalas till icke räntebärande flöde (-)	-3 339	-3 900
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	-	226
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	1 592	1 627
	- Redovisat mot anslag (+)	73 237	73 801
	- Anslagsmedel som tillförs räntekonto (-)	-74 884	-73 836
	- Återbetalning av anslagsmedel (+)	-	-
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-55	1 592

Not		<u>2011</u>	<u>2010</u>
13	Avräkning med statsverket		
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	2 587	3 772
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-1 115	-1 185
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	1 472	2 587
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
	<i>Ingående balans</i>	11 760	14 675
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	70 896	85 153
	Utbetalningar icke räntebärande flöde (-)	-65 475	-90 580
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+ -)	-1 004	2 512
	Saldo	16 177	11 760
	Belopp under utredning	-	-
	<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	16 177	11 760
	Summa fordran avräkning med statsverket	15 827	13 420
Not			
14	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Räntekonto i Riksgälden	19 167	13 375
	Summa behållning	19 167	13 375
Not			
15	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	616	5 111
	Summa behållning	616	5 111
Not			
16	Balanserad kapitalförändring		
	Balanserad kapitalförändring består av resultat i avgiftsfinansierad verksamhet samt bidragsfinansierad verksamhet		
	Balanserad kapitalförändring	9 359	10 442
	Summa	9 359	10 442
	Varav		
	Lönegarantiersättningar	9 359	10 410
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
	- Registrering älgjaktsområden	-	3
	- Djurskyddsavgifter	-	29
	Totalt summa	9 359	10 442

Not 17	Fonder	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	Älgårdsfonden		
	IB 2010	84	39
	Intäkter		
	- fällavgifter	313	254
	Summa	397	293
	Kostnader		
	- arvoden m.m. länsvaltnämnd	-	-59
	- bidrag Kammarkollegiet	-52	-50
	- bidrag övriga	-8	-
	- administrationskostnad	-100	-100
	Summa	-160	-209
	Total summa	237	84

Upplösning av fond 153 tkr.

Not 18	Avsättningar för pensioner (delpension)		
	Avsättningar för pensioner (delpension)		
	Ingående avsättning	172	252
	Årets pensionskostnad	239	218
	Årets pensionsutbetalningar	-203	-298
	Utgående avsättning	208	172
	Övriga avsättningar		
	Kompetensutvecklingsmedel		
	Ingående avsättning	144	183
	Avsatta kompetensutvecklingsmedel	171	176
	Upplösning av kompetensutvecklingsmedel	-41	-215
	Utgående avsättning	274	144
	Summa avsättningar	482	316

Not 19	Lån Riksgäldskontoret (RGK)	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr i RGK för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.		
	IB lån RGK per 2011-01-01	1 613	2 389
	Lån 2011	641	271
	Amorteringar	-645	-1 047
	UB lån RGK per 2011-12-31	1 609	1 613
Not 20	Periodavgränsningsposter		
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	169	452
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	3 960	4 252
	Övriga upplupna kostnader	745	356
	Summa upplupna kostnader	4 874	5 060
	Oförbrukade bidrag		
	<i>Inomstatliga</i>		
	Post och Telestyrelsen	11 486	2 376
	Naturvårdsverket	9 122	8 465
	Socialstyrelsen	2 641	2 372
	Statens folkhälsoinstitut	2 138	2 423
	Kammarkollegiet	812	1 920
	Regeringskansliet	-	4 689
	Övriga	1 244	575
	<i>Utomstatliga</i>		
	- Kommuner, landsting m.fl.	64	384
	Summa	27 507	23 204
	Summa totalt periodavgränsningsposter	32 381	28 264

Not		<u>2011</u>	<u>2010</u>
21	Uppgifter inom linjen		
	<i>Omvända ansvarsförbindelser</i>		
	Glesbygdsstöd, landsbygdsstöd		
	IB 2010	179	294
	Avskrivning	-92	-115
	<i>Utbetalda lån</i>	-	-
	Summa	87	179

Vår bedömning är att det troligtvis inte kommer att bli aktuellt med någon återbetalning från ansvarsförbindelserna.

Kort analys av Balansräkningen mellan åren 2011 och 2010**Immateriella och materiella anläggningstillgångar**

Anläggningstillgångarnas bokförda värde är i princip oförändrat mellan 2010 och 2011.

Fordringar

Kundfordringar, fordringar hos andra myndigheter samt övriga fordringar har minskat i jämförelse med 2010. Minskningen beror framför allt på minskade lönegarantifordringar och övriga uppbördsfordringar.

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag har ökat jämfört med 2010 främst är det oförbrukade bidrag från Post och Telestyrelsen som har ökat.

Lönegaranti

Länsstyrelsen är utbetalningsmyndighet för den statliga lönegarantiersättningen. Under bå 2011 har 32 669 tkr utbetalats i ersättning till löneborgenärer i konkurser. Inbetalningar avseende utdelningar i konkurser respektive företagsrekonstruktioner har erhållits med 3 344 tkr.

NOTER TILL ANSLAGSREDOVISNINGEN**Not 22 Anvisade medel**

Anslag som får disponeras av länsstyrelsen framgår av regleringsbrev för 2011. Länsstyrelsen har bemyndigande att disponera vissa anslag för utgifter under kommande budgetår.

01 05 001 003 Länsstyrelsens ramanslag

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på 55 tkr. Länsstyrelsen har enligt angivna datum i uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes. Enligt regleringsbrevet får 2011 skall länsstyrelsen betala 1 864 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Dessa medel har betalats ut med en tolfedel per månad.

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på 7 tkr.

Not 22 Redovisning av Länsstyrelsens ramanslag (01 05 001 003) TKR

	Nummer	Belopp	Omdisponerat
Regeringsbeslut III 4 Regleringsbrev	Fi2010/5567 m.fl.	74 275	
Regeringsbeslut IV: 3	S2011/3876/SFÖ		609
Regeringsbeslut IV: 4	S2011/5512/SFÖ	-	
Regeringsbeslut IV: 52 Regeringsbeslut IV: 8	S2011/9090/SFÖ m.fl. S2011/11086/SFÖ	-	-
Summa		74 275	609

Anslag	Anslags- kredit	Kredit räntekonto	Låneram	Uppföljning/ Utvärdering	Utveck- lings eller lands- bygdslån	Bemyn- digande
01 05 001 003	2971	4 900	4 000			
Länsstyrelsens rampost						
- varav utnyttjat	-	-	1 609			
19 01 001 003	312	-	-	300		8 000
Regionala tillväxtåtgärder						
- varav utnyttjat	-	-	-	156		147

**Not
23**

Inkomstitel – Intäkterna har minskat något bå 2011 – 2010

Den väsentligaste posten 2011 utgörs av miljöskyddsavgifter 2 775 tkr.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 21 februari 2012

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bo Könberg', is enclosed in a light pink rectangular box.

Bo Könberg
Landshövding

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län